

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2019-09- Nr. (1.6E) 27-915
[2019-08-16 Nr. (6.2E-02)-6K-1904289

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ ATRANKOS TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“ PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija gavo išvada gauti pateiktą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Nemokumo administratorių atrankos taisyklių patvirtinimo“ projektą (toliau – Projektas). Pagal kompetenciją įvertinę Projektą teikiame pastabas ir pasiūlymus:

1. Atsižvelgdami į Projekto 4 ir 5 punkto nuostatas, norėtume atkreipti dėmesį, kad Bankroto administratorių atrankos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 9 d. nutarimu Nr. 647 „Dėl Bankroto administratorių atrankos taisyklių patvirtinimo“, nustatyta bankroto (nemokumo) administratoriaus paskyrimo tvarka nuo 2020 m. sausio 1 d. galės (ir turės) būti taikoma tais atvejais, kai juridinio asmens nemokumo procesas bus pradėtas iki 2019 m. gruodžio 31 d. (Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – Įstatymas) 155 straipsnis). Tačiau tuo atveju, jei juridinio asmens nemokumo procesas būtų inicijuotas (pradėtas) 2020 metais, pastebėtina, kad Įstatymas anksčiau galiojusių teisės aktų taikymo nemokumo administratoriaus skyrimui nenumato, o Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 9 d. nutarimo Nr. 647 „Dėl Bankroto administratorių atrankos taisyklių patvirtinimo“ priėmimo teisinis pagrindas – Įmonių bankroto įstatymo 11 straipsnio 2 dalis – jau bus netekusi galios. Atsižvelgiant į tai, mūsų nuomone, minėtose situacijose nemokumo administratorių paskyrimo tvarka 2020 metais (iki įsigalios Projektu siūloma naujoji tvarka) lieka nereglamentuota.

2. Nemokumo administratorių atrankos taisyklių (toliau – Taisyklės) 1 punktą siūlytina papildyti atsižvelgiant į Įstatymo 23 straipsnio 3 dalį.

3. Taisyklių 6, 7 punktuose siūlytina tikslinti formuluotę „pagal turto dydžio reikšmę“, nes turto dydis Taisyklėse nėra minimas. Siūlytina minėti *juridinio asmens turto vertę* arba teikti nuorodą į Taisyklių 5.1 papunktį.

4. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 179 straipsnio 3 dalį, siūlytina Taisyklių 9 punkte nenurodyti perteklinės informacijos „surinkęs informaciją apie juridinį asmenį, taip pat iš valstybės institucijų tvarkomų registru ir informacinių sistemų, kuriuose kaupiama informacija apie juridinių asmenų turtą ir įsipareigojimus“.

5. Taisyklių 10 punkte nurodoma, kad „juridinių asmenų bankroto *procesai* vykdomi ne teismo tvarka *skaičiuojami* pagal Taisyklėse nustatytas juridinį asmenį apibūdinančių kriterijų reikšmes“, tačiau pastebėtina, kad nei procesų skaičiavimo tikslo bei pareigos, nei skaičiavimo taisyklių nėra nustatoma.

6. Taisyklių 28.2 papunktyje vartojama formuluotė „numatomas administruoti juridinis asmuo“ yra kritikuotina ir galėtų būti klaidinanti. Siūlytina šioje nuostatoje minėti „numatomą skirti nemokumo administratorių juridinį asmenį“.

7. Taisyklių 29 ir 30 punktuose vienodintinos vartojamos sąvokos „nurodo“ ir „pateikęs“.

8. Siūlytina peržiūrėti Taisyklių 30 – 32 punktus ir įvertinti galimybę numatyti, kad teismas atrankos programoje nurodytų konkretų terminą (datą), iki kurio galima pateikti nurodomus dokumentus.

9. Taisyklių 31, 32 punktuose siūlytina nurodyti, kokiomis dienomis – kalendorinėmis ar darbo – siūloma skaičiuoti nurodomus terminus.

10. Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymas nenustato ribojimų ar draudimų *dalyvauti atrankoje* (Taisyklių 36 punktas). Įstatymo 37 straipsnyje yra nustatomi nemokumo administratoriaus *paskyrimo* apribojimai, tarp kurių nėra ribojimo paskirti nemokumo administratoriumi atsistatydinusį ar atstatydintą nemokumo administratorių. Kita vertus, manytina, kad Taisyklių 36 punkto galėtų būti atsisakyta kaip perteklinio atsižvelgiant į Įstatymo 40 straipsnio 7 dalį.

11. Taisyklių 40 punkte siūlytina minėti ne „atrankos programoje nustatytą eiliškumą“, o konkretų Taisyklių punktą (pavyzdžiui, Taisyklių 24, 26, 27 punktą).

12. Siūlytina konkretizuoti ir pagrįsti Taisyklių 45 punkto nuostatą. Lieka neaišku, kokie konkretūs „duomenys apie atrankos vykdymo eigą“ turimi omenyje, kokie duomenys bus kaupiami.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius

**AUDITO, APSKAITOS, TURTO VERTINIMO IR NEMOKUMO VALDYMO TARNYBA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS**

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Siunčiama el. p. finmin@finmin.lt ir
r.stanislovaitiene@finmin.lt

2019-09-10 Nr. (6.9)D2-2394
| 2019-08-16 Nr. (6.2E-02)-6K-
1904289

DĖL NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ ATRANKOS TAISYKLIŲ

Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Tarnyba), atsakydama į Jūsų raštą Nr. (6.2E-02)-6K-1904289 (registracijos Nr. D1-14675) dėl Nemokumo administratorių atrankos taisyklių projekto, teikia savo komentarus.

1) „10. Juridinių asmenų bankroto procesai vykdomi ne teismo tvarka skaičiuojami pagal Taisyklėse nustatytas juridinį asmenį apibūdinančių kriterijų reikšmes.“

Atkreipiame dėmesį, kad įmonė, kuriai vykdomas bankroto procesas ne teismo tvarka, suvedama ne per Teismų portalą. Kadangi ne teismo tvarka bankrutuojančių įmonių skaičius augo pastaruosiu metu, o jų procedūra yra trumpesnė už teismines bylas, - susidaro galimybė greičiau pasiekti aukštesnę bankroto administratoriaus grupę. Mes siūlome, kad ne teismo tvarka bankrutuojanti įmonė būtų prilyginta mažai įmonei.

2) „17. „Galiojančios poveikio priemonės – Įstatymo nustatyta tvarka nemokumo administratoriui skirtos įspėjimo reikšmė nemokumo administratoriaus atrankoje nustatyta Taisyklių 27.1 papunktyje.“

Remiantis Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (redakcija, įsigaliojusia nuo 2018-12-01) 11⁷ straipsnio 1 dalimi, tiek Lietuvos Respublikos juridinių asmenų įstatymo 136 straipsnio 2, 4 dalimis, poveikio priemonės gali būti taikomos ne tik pačiam administratoriui, kaip juridiniam asmeniui, bet ir (arba) jo vadovui, ir (arba) darbuotojui, atsakingam už tikrinamo proceso administravimą. Atsižvelgiant į tai, Taisyklių projekte apibrėžta sąvoka „Galiojančios poveikio priemonės“ turėtų atitikti įstatymo nuostatas ir įtaką atrankos koeficiento reikšmei turėtų turėti galiojančios poveikio priemonės skirtos administratoriui, kaip juridiniam asmeniui, ir (arba) jo vadovui ir (arba) darbuotojui.

3) „29.6. žyma, jei juridinio asmens turto nepakanka bankroto proceso administravimo išlaidoms apmokėti ir bankroto procesas būtų vykdomas prisiimant bankroto proceso administravimo išlaidų riziką.“

Norime atkreipti dėmesį, kad pagal Juridinių asmenų nemokumo įstatymo 23 str., neatsiradus nei vieno administratoriaus, teismas pats juridinio asmens likvidavimą paveda Juridinių

asmenų registro tvarkytojui¹. Minėtą nuostatą, manytume, reiktų įtraukti į Taisykles.

4) „34. Jeigu sutikimas-deklaracija užpildytas netinkamai, nemokumo administratorius apie tai informuojamas per AVNIS ir nurodomos užpildymo klaidos“.

Atkreipiame dėmesį, kad AVNIS esant kritinėms klaidoms (neužpildytiems visiems privalomiems laukams), neleis pateikti deklaracijos. Turinio prasme, deklaracijoje pateikiama informacija dėl sąlygų atitikimo, pvz., interesų konflikto nebuvimo, AVNIS neturi funkcionalumų patikrinti ar pateikta informacija teisinga. Todėl siūlome šį punktą koreguoti.

5) „38. Teismas vykdo nemokumo administratoriaus atranką, kai įsitikina, kad bus keliama juridinio asmens bankroto byla.“

Praktikoje susiduriama su situacija, kai Teismas atranka administratorių ir ilgą laiką (pvz., keletą mėnesių) nepatvirtina atrinkto administratoriaus. Mūsų siūlymas būtų įtraukti terminą, per kiek dienų nuo atrankos administratorius privalo būti patvirtintas.

6) „42. Teismas patikslina juridinio asmens priskyrimą mažam, vidutiniam ar dideliam juridiniam asmeniui, patvirtinus kreditorių reikalavimus ir pagal galutinės bankroto ataskaitos duomenis iki sprendimo dėl juridinio asmens pabaigos priėmimo dienos.“

Tarnybos specialistų vertinimu, mažiausiai triskart teoriškai galės kisti juridinio asmens priskyrimas mažam, vidutiniam ar dideliam juridiniam asmeniui, kai bus tvirtinami kreditoriniai reikalavimai. Siūlytume apsvarstyti galimybę redaguoti šį punktą ir nekeisti juridinio asmens dydžio kiekvienu atveju.

7) „45. Nepažeisdama asmens duomenų apsaugos Tarnyba užtikrina duomenų apie atrankos vykdymo eigą prieinamumą nemokumo administratoriams.“

Tarnyba atkreipia dėmesį, kad reikalingas „Duomenų apie atrankos vykdymo eigą“ sąvokos apibrėžimas. Taip pat būtina apibrėžti kas yra „prieinamumas“, t.y. ar jis suvokiamas kaip prieiga prie Atrankos programos ar kita prasme, nes naujose taisyklėse nebelieka apibrėžto vadinamojo Atrankos statistinio modulio, prie kurio prisijungę administratoriai galėjo susipažinti su statistine, aiškiai taisyklėse apibrėžta, informacija. Reiktų aiškiai apibrėžti kuriems nemokumo administratoriams prieinama informacija – pvz., ar įskaitant ir atrankose nedalyvavusius. Taip pat neaišku, ar Tarnybos darbuotojai turės prieinamumą prie Atrankos programos ir kokia apimtimi.

8) Lietuvos Respublikos finansų ministerijos teikime dėl Taisyklių projekto nurodyta, kad „<...> pagrindiniai Atrankos taisyklių projekte pasikeitimai, lyginant su galiojančiomis Bankroto administratorių atrankos taisyklių nuostatomis, yra šie:

- numatomi saugikliai vertinant nemokumo administratorių juridinių asmenų darbo krūvį ir patirtį– Atrankos taisyklių projekto 28 punkte numatoma, kad vertinant nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbo krūvį ir patirtį, kartu turi būti vertinamas ir šio juridinio

¹ „<...> nė vienas nemokumo administratorius nepateikia teismui sutikimo-deklaracijos, teismas priima nutartį atsisakyti iškelti nemokaus juridinio asmens bankroto bylą ir pavesti inicijuoti juridinio asmens likvidavimą Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva“

asmens numatomo (nurodomo sutikime-deklaracijoje) atsakingo darbuotojo nemokumo administratoriaus leistinas darbo krūvis bei patirtis (nemokumo administratoriaus grupė).“

Siekiant šio tikslo, manytina, turėtų būt atsižvelgiama į tai, kad sutikime – deklaracijoje nurodytas nemokumo administratoriaus darbuotojas tik įsiteisėjus nutarčiai iškelti bankroto bylą gali būti pakeistas kitu nemokamo administratoriaus darbuotoju, kurio darbo patirtis ir krūvis atrankos metu vertintas nebuvo. Taip pat siekiant išspręsti egzistuojančią problemą dėl nemokumo administratoriaus darbuotojų, kurie iš esmės neadministruoja (neadministravo) jokių tam nemokumo administratoriui paskirtų bankroto procesų, tačiau pagerina skaičiuojamą nemokumo administratorių juridinių asmenų darbo krūvį, skaičiuojant tokio nemokumo administratoriaus fizinio asmens darbo krūvį, Taisyklių projekte turėtų būti įtraukti tam tikri pakeitimai – siūlytume nustatyti, kad juridinis asmuo (administratorius) gali dalyvauti atrankos procese tik tuo atveju, jei kiekvieno įmonės darbuotojo – administratoriaus darbo krūvis neviršija nustatytos ribos. Tokiu būdu būtų pasiektas rezultatas, kad vienas administratorius negalėtų imtis administruoti visų procesų (ar daugiau nei nustatyta). Tikėtina, kad toks apribojimas sumažintų realiai neadministruojančių nemokumo administratorių skaičių juridiniuose nemokumo asmenyse.

Taip pat norime atkreipti dėmesį, kad Taisyklių projekte nėra aiškaus reglamentavimo, kokių veiksmų turi imtis teisėjai įvairiose situacijose, pvz. kaip turi elgtis teisėjas, kai bankroto proceso metu yra panaikinamos nutartys iškelti bankroto bylą, - turėtų vykdyti atranką iš naujo ar imtis kitų veiksmų. Atkreipiame dėmesį, kad dabartinėse Atrankos taisyklėse teisėjų veiksmai atrankos sistemoje yra detaliau išdėstyti, tačiau praktikoje vis tiek buvo susiduriama su neaiškumais/keblumais, ką konkrečiu atveju teisėjas turi padaryti Atrankos programos kontekste. Siūlytume detalizuoti, kokie yra teisėjo žingsniai konkrečiais atvejais, nustatant terminus jiems atlikti.

Direktorius

Audrius Linartas

T. Paulavičius, tel. (8 5) 259 6779, el. p. Tadas.Paulavicius@avnt.lt

Originalas paštu nebus siunčiamas

Biudžetinė įstaiga, Rinktinės g. 48A, 09318 Vilnius, tel. (8 5) 212 5464, (8 5) 263 9291,
El. p. info@avnt.lt, <http://www.avnt.lt>,
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 304157094

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
El. p. rasa.stanislovaitiene@finmin.lt
TAIS

2019-09-30 Nr. 4R- 1441-(66)
I 2019-08-16 Nr. (6.2E-02)-6K-1904289

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ ATRANKOS TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“ PROJEKTO

Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija), susipažinusi su Lietuvos Respublikos finansų ministerijos derinimui pateiktu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Nemokumo administratorių atrankos taisyklių patvirtinimo“ projektu Nr. 19-9619 (toliau – Projektas), pagal kompetenciją teikia su Lietuvos bendrosios kompetencijos apygardų teismais suderintas pastabas ir pasiūlymus dėl siūlomų teisinio reguliavimo priemonių ir jų įgyvendinimo pasekmių.

1. Projektu tvirtinamų Nemokumo administratorių atrankos taisyklių (toliau – Taisyklės) 9 punkte nustatomas teisinis reguliavimas, pagal kurį teismams yra numatyta pareiga nustatyti ir atrankos programoje nurodyti juridinį asmenį apibūdinančių kriterijų reikšmes nemokumo bylos iškėlimo nagrinėjimo metu, surinkus informaciją apie juridinį asmenį, taip pat iš valstybės institucijų tvarkomų registrų ir informacinių sistemų, kuriuose kaupiama informacija apie juridinių asmenų turtą ir įsipareigojimus.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad teismui pareiga rinkti informaciją apie juridinį asmenį (iš esmės rinkti įrodymus) nustatoma įgyvendinamuoju teisės aktu, nors teismas turi teisę rinkti įrodymus savo iniciatyva tik Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso ir kitų įstatymų nustatytais atvejais. Be to, konkrečiu atveju nenurodoma svarių argumentų, kodėl dabartinis teisinis reguliavimas, kaip numatyta galiojančiose Bankroto administratorių atrankos taisyklėse, kad, nesant atitinkamų dėmenų, teismas priima sprendimą dėl reikšmių pagal teismui nemokumo bylos iškėlimo nagrinėjimo metu pateiktą informaciją (galiojančių Bankroto administratorių atrankos taisyklių 12 punktą), yra netinkamas ir keistinas. Šiame kontekste pastebėtina, kad, nenurodžius apibrėžtų ribų, kokioms sąlygoms esant laikytina, kad surinktos informacijos pakanka teismo procesiniam sprendimui priimti, sudaromos prielaidos kilti ginčams dėl to, kad teismas nesurinko visos informacijos, reikšmingos teisingam procesinio sprendimo priėmimui.

2. Taisyklių 29.6 papunktyje nustatyta teismo pareiga atrankos programoje nurodyti žymą, jei juridinio asmens turto nepakanka bankroto proceso administravimo išlaidoms apmokėti ir bankroto procesas būtų vykdomas prisiimant bankroto proceso administravimo išlaidų riziką. Pagal Taisyklių 29.5 papunktį atrankos programoje teismas taip pat privalo nurodyti numatomą bazinį atlygį už bankroto proceso administravimą nemokumo administratoriui, o bazinį atlygį teismas nustatys vadovaudamasis Vyriausybės patvirtintais atlygio už bankroto proceso administravimą dydžiais, nustatytais atsižvelgiant į juridinį asmenį apibūdinančius kriterijus (Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo 77 straipsnio 2 dalis (šiuo metu – įstatymo projektas Nr. XIII-P-2777(2); toliau – Įstatymas).

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos teismų konstitucinė priedermė – vykdyti teisingumą. Atsižvelgiant į tai bei siekiant užtikrinti kokybiško teisingumo vykdymą, teismams turėtų būti priskiriamos tik teismui būdingos teisingumo vykdymo funkcijos. Įvertinant gaunamų bylų skaičių ir teismams tenkantį didelį darbo krūvį, kurį siekiama sureguliuoti tiek organizacinėmis priemonėmis, tiek

LIETUVOS
TEISMAI

inicijuojant teisinį reguliavimą, įgalinantį atsisakyti teismams nebūdingų funkcijų, kad teismai galėtų kuo operatyviau spręsti bylas, užtikrinant ir bylų nagrinėjimo kokybę, siūlymas teismams perduoti dar vieną funkciją abejotinas.

Manytina, kad pagal Taisyklių projekte siūlomą įtvirtinti teisinį reguliavimą teismams numatomi įpareigojimai pareiškimo iškelti bankroto bylą nagrinėjimo metu surinkti informaciją apie juridinį asmenį ir nustatyti bei atrankos programoje nurodyti juridinį asmenį apibūdinančių kriterijų reikšmės, taip pat įvertinti, ar juridinio asmens turto pakaks bankroto proceso administravimo išlaidoms apmokėti, yra nesusiję su teismo vykdoma teisingumo vykdymo funkcija. Tokių įpareigojimų nustatymas neabejotinai padidintų teisėjų ir teismo darbuotojų darbo laiko sąnaudas. Be to, kiltų sunkumų ir dėl praktinio šių nuostatų įgyvendinimo – pareiškimo iškelti bankroto bylą nagrinėjimo metu teismui būtų sudėtinga nustatyti, kokio dydžio bus visos bankroto proceso administravimo išlaidos, kurių sudėtis nustatyta Įstatymo 73 straipsnio 2 dalyje, ir ar juridinio asmens turto pakaks joms apmokėti. Sunkumų kils ir nustatant įmonės turtą bei jo vertę. Teismui negalint atrankos programoje nurodyti tikslų juridinį asmenį apibūdinančių kriterijų, galimai bus neteisingai nustatomas ir nemokumo administratoriui numatomas bazinis atlygis.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina peržiūrėti ir iš naujo įvertinti teismams numatomų skirti funkcijų tikslingumą, kadangi priešingu atveju teismams tektų atlikti papildomas techninio pobūdžio funkcijas, kurios nėra susijusios su teisingumo vykdymu ir didintų teismų administracinę naštą.

3. Taisyklių 38 punkte numatyta, jog teismas vykdo nemokumo administratoriaus atranką, kai įsitikina, kad bus keliama juridinio asmens bankroto byla. Tačiau, siekiant ateityje išvengti galimų interpretacijų dėl tikėtino teismo procesinio sprendimo galimo išviešinimo, siūlome Taisyklių 38 punktą koreguoti, numatant, kad nemokumo administratoriaus atranką teismas vykdo, jei yra bent viena šių sąlygų:

38.1. pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo pateikęs asmuo per Įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje numatytą laikotarpį įmoka į teismo depozitinę sąskaitą teismo nustatytą sumą, reikalingą bankroto proceso administravimo išlaidoms apmokėti;

38.2. per Įstatymo 23 straipsnio 4 dalyje numatytą terminą nemokumo administratorius pateikė sutikimą-deklaraciją.

4. Atsižvelgiant į tai, kad juridinio asmens priskyrimas konkrečiai juridinio asmens grupei įtakos bankroto proceso eigai neturi (Taisyklių 43 punktas), manytina, kad Taisyklių 42 punkte teismui numatyta pareiga tikslinti atitinkamus juridinio asmens duomenis vertintina kaip papildoma administracinė našta, todėl siūlome jos atsisakyti arba šią pareigą paskirti kitam subjektui, pavyzdžiui, nemokumo administratoriui.

5. Papildomai atkreipiame dėmesį į techninio pobūdžio klausimą. Taisyklėse naudojama sąvoka „Tarnyba“ yra panaši į trumpinį, tačiau Taisyklėse toks trumpinys nėra įtvirtintas, dėl to nėra aišku, kuri konkrečiai tarnyba yra turima omenyje. Siūlytina Taisyklių pradžioje, pirmą kartą minint tarnybą, jos pavadinimą nurodyti pilnai ir įtvirtinti trumpinį „Tarnyba“ bei jį vartoti tolimesniame Taisyklių tekste.

Direktorė

Natalija Kaminskienė

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
J. Tumo-Vaižganto g. 8, LT-01512 Vilnius

2019 m. lapkričio 26 d.

**PASTABOS IR PASIŪLYMAI
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO DĖL NEMOKUMO
ADMINISTRATORIŲ ATRANKOS TAISYKLIŲ PROJEKTO**

Lietuvos Respublikos finansų ministerija (toliau – ir **Finansų ministerija**) 2019 m. rugpjūčio 16 d. raštu Nr. (6.2E-02)-6K-1904289 (toliau – ir **Raštas**) pateikė išvadoms gauti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „*Dėl Nemokumo administratorių atrankos taisyklių patvirtinimo*“ projektą (toliau – ir **Nutarimo projektas**). Rašte teigiama, kad Nutarimo projektas yra parengtas įgyvendinant Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo Nr. XIII-2221 (toliau – ir **JANĮ**) nuostatas dėl nemokumo administratoriaus skyrimo bankroto procesui administruoti, naudojantis nemokumo administratorių atrankos programa; Nutarimo projektu siūlomos patvirtinti Nemokumo administratorių atrankos taisyklės (toliau – ir **Atrankos taisyklių projektas**), kurios pakeistų šiuo metu galiojančias bankroto administratorių atrankos taisykles (toliau – ir **Atrankos taisyklės**), patvirtintas 2014 m. liepos 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 647. Minėtu Raštu buvo prašoma pastabas ir pasiūlymus pateikti iki 2019 m. rugsėjo 10 d.

Atsižvelgiant į nurodytą, Lietuvos administratorių rūmai ir Nacionalinė verslo administratorių asociacija (toliau – ir **Nemokumo administratorių asociacijos**) pateikė bendras pastabas ir pasiūlymus tiek dėl paties Finansų ministerijos pateikto Rašto, tiek dėl Nutarimo projekto.

Kaip nurodo Finansų ministerija lydraštyje dėl atrankos taisyklių (toliau – **Lydraštis**) – 2019 m. liepos 24 d. Finansų ministerijoje įvyko susitikimas su nemokumo administratorius vienijančiomis profesinėmis asociacijomis ir Tarnyba dėl rengiamų Nemokumo administratorių atrankos taisyklių.

Pažymėtina, jog Finansų ministerija Lydraštyje nurodo tik keletą selektyviai atrinktų Nemokumo administratorių asociacijų pateiktų pasiūlymų/pastabų, tačiau neargumentuoja, kodėl atmetė Lydraštyje neaptartus pasiūlymus, tarp kurių buvo esminiai pasiūlymai dėl Atrankos taisyklių tobulinimo, kuriais būtina spręsti esmines nemokumo administratorių atrankos problemas, išryškėjusias praktikoje taikant Atrankos taisykles.

Pažymėtina, kad dabar galiojančios Atrankos taisyklės atskleidė tam tikrus kompiuterinės programos trūkumus, tačiau jų korekcija, kuria naikinimas ilgalaikių sutikimų institutas, nuostatos dėl tam tikrų įmonių neįskaičiavimo į administratoriaus darbo krūvį, bei JANĮ normos dėl veiklos formos, reikalavimo turėti dvi licencijas, kone dvigubai išdidinto kvalifikacinių valandų skaičiaus, kvalifikacijos kėlimo tvarkos, privalomosios mokamos narystės Nemokumo administratorių rūmuose, profesinio civilinės atsakomybės draudimo ribų kaita, administratorių savivaldos, naujo etikos kodekso esmingai pakeis ir pačia administratorių atranką ir jos formuojamus rezultatus, tiek sprendžiant nulinio krūvio, tiek nulinį administratorių problemą, kas suponuoja ir išvadą, kad Atrankos taisyklės yra tobulintinos, esmingai nekeičiant reguliavimo ir nepriimant naujo teisės akto, reglamentuojančio tuos pačius teisinius santykius, tačiau kitaip, nei dabar galiojančios Atrankos taisyklės.

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

Nemokumo administratorių rūmai (toliau - NAR), įvertinę Finansų ministerijos nenorą dalyvauti konstruktyviose diskusijose, kuriose būtų aptartas kiekvienas nemokumo administratorių pateiktas pasiūlymas, kuris būtų argumentuotai priimtas ar atmestas, toliau tekste pasisakys dėl esminių Atrankos taisyklių projektu siūlomų Atrankos taisyklių pakeitimų bei Atrankos taisyklių nuostatų, kurias privalu keisti, norint išlaikyti profesionalių paslaugų teikimą nemokumo procesų administravime.

I. Dėl Atrankos taisyklių projekto 19 punkto, reglamentuojančio veiklos rezultatų kriterijaus reikšmės

Atrankos taisyklių projekto 19 punkte įtvirtinta nuostata:

„19. Veiklos rezultatų kriterijaus reikšmės yra:

19.1. nemokumo administratoriaus administruotų juridinių asmenų bankroto procesų vidutinė trukmė metais;

19.2. juridinio asmens turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykis.“

Finansų ministerija Lydraštyje nurodo *„Taip pat susitikimo metu buvo išsakytos abejonės dėl veiklos rezultatų vertinimo reikšmių. Profesinių asociacijų atstovai išreiškė požiūrį, kad bankroto proceso trukmė ar juridinio asmens turimas turto dydis nepriklauso nuo nemokumo administratoriaus, ir pasiūlė veiklos rezultatus išreikšti užbaigtų bankroto procesų skaičiumi. Atkreiptinas dėmesys, kad užbaigtų bankroto procesų skaičius jau yra naudojamas vertinant nemokumo administratoriaus darbo krūvį ir darbo patirtį, o veiklos rezultatai paprastai siejami su tam tikrais pasiekimais ir yra atlikto darbo kokybės išraiška. Pastebėtina, kad kreditorių reikalavimų tenkinimo dydis priklauso nuo nemokumo administratoriaus įdėto darbo. Kadangi skirtingi bankrutuojantys juridiniai asmenys gali turėti skirtingą turto dydį, nuo ko tiesiogiai priklauso kreditorių reikalavimų patenkinimo dydis, siūloma vertinti santykį tarp turto ir kreditorių reikalavimų tenkinimo, kuris parodytų, kokia kreditorių reikalavimų dalis yra patenkinta iš turėto juridinio asmens turto“.*

Šiuo NAR palaiko nemokumo administratorių asociacijų poziciją, kad *„Kardinalus kriterijų keitimas, nesant tam aiškaus pagrindimo, prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui“.*

Kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, visa Lietuvos teisės sistema ir pati Konstitucija yra grindžiamos teisinės valstybės principu. Konstitucinio teisinės valstybės principo esmė – teisės viešpatavimas; konstitucinis teisės viešpatavimo imperatyvas reiškia, kad valdžios laisvę riboja teisė, kuriai privalo paklusti visi teisinių santykių subjektai, neišskiriant nė teisėkūros subjektų (*inter alia* 2004 m. gruodžio 13 d., 2007 m. rugpjūčio 13 d., 2018 m. kovo 2 d. nutarimai). Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja *inter alia* įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams - <...> **kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus** <...> (2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 str. 2 d. 3 p. įpareigoja teisėkūros subjektus vadovautis pagarbos asmens teisėms ir laisvėms principu, *„reiškiančiu, kad teisės aktų nuostatos turi užtikrinti ir negali paneigti Konstitucijoje, Europos Sąjungos teisės aktuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytą asmens teisių ir laisvių, teisėtų interesų“.*

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

NAR pabrėžia, jog Atrankos taisyklių 31² p. įtvirtinus nuostatą – „Jeigu įvertinus Taisyklių 29–31¹ punktuose nurodytą įmonės ir administratoriaus kriterijų reikšmių suderinamumą ir eiliškumą vienodas atrankos kriterijų reikšmės turi daugiau nei vienas administratorius, iš jų atrenkamas tas administratorius, kurio **DILASIS yra didžiausias**“, ši nuostata 5 metus buvo iš esmės pagrindinė veiklos kriterijų reikšmė (nuobaudų neturintiems bankroto administratoriams), kuri lėmė bankroto administratorių konkurencinį pranašumą bankroto administratoriams, dalyvaujantiems atrankoje pagal Atrankos taisykles.

Pažymėtina, kad bankroto administratoriai, atsižvelgdami į nurodytą ankščiau ir siekdami įgyti konkurencinį pranašumą, dėjo didelius finansinius ir laiko resursus, siekdami pasididinti šį kriterijų, ėmėsi tuščių įmonių administravimo, tokiu būdu patiriant nuostolius, tačiau kartu būnant užtikrintiems, kad atėjus ekonominei krizei nemokumo administratorių rodikliai bus aukščiau ir šie nuostoliai atsipirks, t. y. turėjo teisėtus lūkesčius bei interesus, jog valstybė nesiims kardinalaus teisinio reguliavimo keitimo, kuris NAR požiūriu, yra nesuderinimas su teisinės valstybės principu.

NAR nuomone, atsižvelgiant į Konstitucinio teismo išaiškinimą, jog „Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja inter alia įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: <...> kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus <...>.“ (2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas) bei vadovaujantis LR teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintu pagarbos asmens teisėms ir laisvėms principu, siekiant nepaneigti asmenų teisėtų interesų bei lūkesčių, Atrankos taisyklėse įtvirtinta nuostata – „Jeigu įvertinus Taisyklių 29–31¹ punktuose nurodytą įmonės ir administratoriaus kriterijų reikšmių suderinamumą ir eiliškumą vienodas atrankos kriterijų reikšmės turi daugiau nei vienas administratorius, iš jų atrenkamas tas administratorius, kurio **DILASIS yra didžiausias**“ turėtų išlikti kaip pagrindinė Veiklos rezultatų kriterijaus reikšmė.

NAR palaiko nemokumo administratorių asociacijų nuomonę, išdėstytą susitikimo metu ir pateiktose pastabose, kad bankroto proceso trukmė ar juridinio asmens turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykis nepriklauso nuo nemokumo administratoriaus bei prieštarauja Finansų ministerijos išreikštai pozicijai, kad „Užbaigtų bankroto procesų skaičius jau yra naudojamas vertinant nemokumo administratoriaus darbo krūvį ir darbo patirtį, o veiklos rezultatai paprastai siejami su tam tikrais pasiekimais ir yra atlikto darbo kokybės išraiška. Pastebėtina, kad kreditorių reikalavimų tenkinimo dydis priklauso nuo nemokumo administratoriaus įdėto darbo“. Pažymėtina, jog bankroto proceso trukmė iš esmės priklauso nuo ginčų kiekio bankroto procese – esant ginčams tarp kreditorių bei šalutinėms byloms, kurioms nesibaigus, negalima bankroto proceso pabaiga, bankroto proceso trukmė ženkliai padidėja, tačiau nemokumo administratoriaus įtaka šiems procesams yra ribota ar apskritai negalima. Pasisakant dėl juridinio asmens turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykio, kaip veiklos rezultatų išraiškos – NAR pažymi, jog šis santykis iš esmės priklauso nuo realios turto vertės (o ne nurodytos balansė), o tiksliau nuo turto realizavimo kainos bei turto likvidumo. JANĮ įtvirtinant principą, jog visas turtas, kurio vertė viršija 10 MMA turi būti parduodamas iš varžytynių, galimybė nemokumo administratoriui daryti įtaką turto pardavimo pajamoms tampa dar labiau apribota. Nors Finansų ministerija reiškia poziciją, kad „Kreditorių reikalavimų tenkinimo dydis priklauso nuo nemokumo administratoriaus įdėto darbo“, tačiau nenurodo, jog šis priklausomumas yra minimalus ir nedarantis esminės reikšmės geresniems veiklos rezultatams.

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

Pasisakydami dėl Finansų ministerijos argumento, jog „užbaigtų bankroto procesų skaičius jau yra naudojamas vertinant nemokumo administratoriaus darbo krūvį ir darbo patirtį“, NAR pažymi, jog sutinka, kad darbo patirtis yra naudojama nustatant administratoriaus grupę, tačiau tai niekaip nepaneigia galimybės šį kriterijų naudoti kaip veiklos rezultatų reikšmę, kas buvo ir yra įtvirtinta Atrankos taisyklėse, kad kai vienodas atrankos kriterijų reikšmės turi daugiau nei vienas administratorius, iš jų atrenkamas tas administratorius, kurio DILASIS (Darbo patirtis) yra didžiausias.

Atsižvelgiant į išdėstytą aukščiau, konstatuotina, jog Finansų ministerijos siūlomos veiklos rezultatų kriterijaus reikšmės nėra objektyvūs kriterijai, apibūdinantys nemokumo administratoriaus veiklą, o objektyviausias kriterijus yra DILASIS arba kitaip Darbo patirtis. Darbo patirties, kaip objektyviausio kriterijaus, naudojimą pagrindžia ir tai, jog bankroto proceso trukmę ar juridinio asmens turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykį Tarnyba nustatinės iš nemokumo administratorių pateiktų statistinių ataskaitų, kurias sudarinėjant galimi piktnaudžiavimo atvejai, kada galimai bus nurodoma tikrovės neatitinkanti informacija, siekiant pagerinti veiklos rezultatų reikšmės, o sankcijų už klaidingų statistinių ataskaitų pateikimą teisės aktai nenumato, kaip nenumato ir šių ataskaitų patikros mechanizmo. Tai lemia, jog Finansų ministerijos pasiūlytos veiklos rezultatų reikšmės negali būti naudojamos kaip pagrindinės veiklos reikšmės apibūdinančios nemokumo administratorių veiklos rezultatą.

Pažymėtina, jog DILASIS ar Darbo patirties reikšmės dydžio rezultatai yra viešai prieinami, todėl kilus ginčams dėl programos nepriklausomumo ar objektyvumo nemokumo administratoriai galėdavo ir gali, gavę atrankos protokolą, patikrinti, ar atrankos balas buvo programos apskaičiuotas teisingai, o Atrankos taisyklių projektas neįtvirtina Tarnybos pareigos skelbti viešai Finansų ministerijos siūlomų veiklos rezultatų reikšmių, todėl pats atrankos veikimas stoko teisinio tikrumo, skaidrumo bei objektyvumo.

Pažymėtina ir tai, kad Finansų ministerija 2019 m. balandžio 1–15 d. vykdė apklausą dėl bankroto administratorių atrankos taisyklių tobulinimo, kuri atskleidė, jog didžioji dalis respondentų (47,1 %) į klausimą „*kokiais kriterijais remiantis galėtų būti vertinami administratoriaus veiklos rezultatai*“ atsakė, jog galiojančiomis nuobaudomis ir poveikio priemonėmis ir net 11,7 % nurodė, kad kitas variantas, kas reiškia, jog reikalavimų patenkinimo procentas, vidutinė procesų trukmė, visų administruotų įmonių turto ir patenkintų reikalavimų santykis, proceso pradžioje esamo turto ir realaus turto santykis, visų administruotų procesų išlaidų ir įmonių turto santykis, administratorių bendruomenės nuomone, nėra tie kriterijai, kurie objektyviausiai atskleistų administratorių veiklos rezultatus.

Atsižvelgiant į išdėstytą aukščiau, NAR siūlo Atrankos taisyklių projekte 19 punktą įtvirtinti sekančiai:

„19. Veiklos rezultatų kriterijaus reikšmės yra:

19.1. Darbo patirtis;

19.2 nemokumo administratoriaus administruotų juridinių asmenų bankroto procesų vidutinė trukmė metais;

19.3. juridinio asmens turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykis.

II. Dėl Atrankos taisyklių projekto 20 punkto

Atrankos taisyklių projekto 20 p. nustato, jog „Vertinant juridinių asmenų bankroto procesų

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

vidutinę trukmę neįtraukiama juridinių asmenų bankroto procesų, kuriems taikomi juridinių asmenų veiklą reguliuojančiuose teisės aktuose nustatyti bankroto proceso ypatumai, trukmė“.

NAR nuomone, vertinant juridinių asmenų bankroto procesų vidutinę trukmę **turi būti neįtraukiami** ne tik juridinių asmenų bankroto procesų, kuriems taikomi juridinių asmenų veiklą reguliuojančiuose teisės aktuose nustatyti bankroto proceso ypatumai, trukmė, tačiau ir bankroto procesų, kuriuose bankrotas pripažintas tyčiniu trukmė.

Visuotinai žinomas faktas, jog kreipimasis dėl bankroto pripažinimo tyčiniu ženkliai prailgina bankroto procesą (nuo 1 iki 5 metų, priklausomai nuo teisminių instancijų skaičiaus). Atitinkamai nepapildžius Atrankos taisyklių projekto 20 p. siūlomu reglamentavimu, susidarytų situacija, kai nemokumo administratorius būtų baudžiamas už kreipimąsi dėl tyčinio bankroto, nors bankrotas ir būtų pripažintas tyčiniu galutiniu teismo sprendimu. Toks reglamentavimas stokoja logikos bei skatintų nemokumo administratorius neteikti pareiškimų dėl tyčinio bankroto, o tai sukurtų prielaidas už privedimo įmonę prie bankroto tyčia atsakingus asmenis išvengti atsakomybės.

Atsižvelgiant į išdėstytą aukščiau NAR siūlo Atrankos taisyklių projekto 20 p. reglamentuoti sekančiai:

„Vertinant juridinių asmenų bankroto procesų vidutinę trukmę neįtraukiama juridinių asmenų bankroto procesų, kuriems taikomi juridinių asmenų veiklą reguliuojančiuose teisės aktuose nustatyti bankroto proceso ypatumai, trukmė bei juridinių asmenų bankroto procesų, kuriuose bankrotas galutiniu teismo sprendimu pripažintas tyčiniu, trukmė.“

III. Dėl Atrankos taisyklių projekto 22 punkte įtvirtinto reglamentavimo

Atrankos taisyklių projekto 22 p. įtvirtinta nuostata:

„22. Kai nemokumo administratorių grupėje nemokumo administratorių darbo krūvių suma pasiekia 70 procentų atitinkamos grupės leistino darbo krūvio (arba šiame punkte nustatyta tvarka padidinto atitinkamos nemokumo administratorių grupės leistino darbo krūvio), tos nemokumo administratorių grupės leistina darbo krūvio riba atrankos programoje didinama, o kai nemokumo administratorių grupėje nemokumo administratorių darbo krūvių suma tampa mažesnė kaip 30 procentų leistinos darbo krūvio ribos, tos nemokumo administratorių grupės leistina darbo krūvio riba atrankos programoje mažinama:

22.1. A grupės nemokumo administratoriams – 1 sąlyginiu bankroto procesu;

22.2. B grupės nemokumo administratoriams – 2 sąlyginiais bankroto procesais;

22.3. C grupės nemokumo administratoriams – 4 sąlyginiais bankroto procesais“.

Nors ta pati nuostata buvo įtvirtinta ir Atrankos taisyklėse, tačiau NAR įsitikinimu, ši nuostata kelia esmines nemokumo administratorių atrankos problemas, panaikinančias galimybę kurtis profesionaliems nemokumo administravimo subjektams, taip pat panaikinančias galimybes nemokumo administratoriams išlaikyti verslą ar pragyventi iš profesinės veiklos, tuo pačiu skatina korupcines apraiškas.

NAR suprantama, jog Atrankos taisyklių 22 p. skirtas užtikrinti galimybę naujiems rinkos dalyviams pateikti į nemokumo administravimo rinką ir galimybę būti paskirtiems administruoti nemokumo procesus, tačiau NAR nuomone, galimybės pateikti naujiems rinkos dalyviams į nemokumo procesų administravimo rinką užtikrinimas negali paneigti galimybės esantiems rinkos

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

dalyviams išlikti nemokumo procesų administravimo rinkoje bei paneigti galimybę nemokumo administratoriams išlaikyti verslą ar pragyventi iš tiesioginės savo veiklos.

Pažymėtina, jog Atrankos taisyklių projekto 21 p. nustato, jog „Kiekvienam nemokumo administratoriui yra nustatomas leistinas darbo krūvis, kuris priklauso nuo jo priskyrimo atitinkamai nemokumo administratorių grupei ir parodo didžiausią leistiną administruoti juridinių asmenų skaičių (toliau – leistinas darbo krūvis):

21.1. A grupėje – 20 sąlyginių bankroto procesų;

21.2. B grupėje – 40 sąlyginių bankroto procesų;

21.3. C grupėje – 80 sąlyginių bankroto procesų“.

NAR pažymi, jog bankroto administratoriai, supratę, jog pagal galiojantį teisinį reglamentavimą gauti įmonių asmeniui, jau vykdančiam bankroto procedūras, nėra galimybės, tačiau šios galimybės atsiveria įsteigus naują juridinį asmenį, ėmėsi masiškai steigti naujus juridinius bankroto administratorius, taip užsitikrindami administruotinų bankroto procesų srautą ir pajamas.

Paminėtina, jog 22 p. įtvirtinto reglamentavimo pasekoje šiuo metu leistinas darbo krūvis yra sekantis - A grupės administratoriams – 1 sąlyginė įmonė, B grupės administratoriams - 6 sąlyginės įmonės, C grupės administratoriams - 8 sąlyginės įmonės. Taigi, vienas A grupės nemokumo administratorius turi galimybę administruoti vieną mažo juridinio asmens procesą, B grupės nemokumo administratorius turi galimybę administruoti tris vidutinio juridinio asmens procesus, o C lygio administratorius - du didelio juridinio asmens bankroto procesus.

Akcentuotina, kad pagal šios dienos duomenis bankroto administratorių skaičius siekia 835, iš jų - 522 fiziniai ir 313 juridiniai bankroto administratoriai. C grupėje administratorių skaičius siekia 249, B – 347, o A – 239. Kasdien pagal Atrankos taisykles perskaičiuojant LASIS ribą, **LASIS ribų perskaičiavime dalyvauja visi be išimties bankroto administratorių sąraše esantys subjektai**, nepaisant to, kad nevykdo veiklos, nedirba nei viename juridiniame asmenyje ir/ar nėra apsidraudę privalomuoju civilinės atsakomybės draudimu, **tokiu būdu iš esmės dirbtinai mažinama LASIS riba ir administratoriai yra ribojami gauti didesnę darbo krūvį**, nors ir yra pajėgūs tai padaryti, vertinant Atrankos taisyklių 23.1.-23.3. punktuose nurodytas ribas, kurios nėra keičiamos Atrankos taisyklių projektu.

Svarbu atkreipti dėmesį į LASIS ribų kitimą laikotarpiu nuo 2015 m. sausio 1 d., kuomet įsigaliojo Atrankos taisyklės, iki šios dienos, kas parodo, kad tiek Atrankos taisyklių, tiek Atrankos taisyklių projekto nuostatos dėl LASIS ribų nuolat ir sistemingai mažėjo ir niekad nebuvo tokio dydžio, kaip nurodo Atrankos taisyklių projekto 21 punkte nurodytosios (žr. priedą Nr. 1). Esant beveik 5 metų statistiniams duomenims apie LASIS ribų mažėjimą, galima daryti pagrįstą išvadą, kad jos arba išliks tokios pačios, kaip ir šiomis dienomis, arba dar labiau sumažės, kadangi pats JANĮ išplečia asmenų ratą, galinčių tapti nemokumo administratoriais (*šiai dienai kvalifikacijos egzaminą gali laikyti tik teisės ir ekonomikos magistro laipsnį turintys asmenys, o pagal JANĮ – bet kurie asmenys, turintys magistro laipsnį*). Atsižvelgiant į tokį poįstatyminiu teisės aktu nustatytą ir įsigaliosiantį reguliavimą bei į statistinius duomenis, akivaizdu, kad ilguoju periodu didžioji dalis šiuo metu esančių grupių bankroto administratorių susilygins, t. y. pasieks arba B, arba C lygį, dėl to patyrusiųjų administratorių skaičiui didėjant, mažės ir jiems taikoma LASIS riba, kitaip tariant – didėjant B ir C nemokumo administratorių grupėms, jie ilgainiui galės būti paskirti vis mažesniai skaičiui bankrutuojančių įmonių (kuo daugiau patirties – tuo mažiau naujų

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

įmonių). Tokiu būdu, profesionalūs nemokumo administratoriai dėl tokio reguliavimo privalės pasitraukti iš tokių paslaugų rinkos.

Pažymėtina, jog vidutinė bankroto proceso trukmė yra apie dvejus metus. Daugiau nei akivaizdu, jog pagal Finansų ministerijos pasiūlytas atlygio taisykles (daugeliu atvejų nemokumo administratoriaus atlygis už visą nemokumo procesą galimai sieks tik 3 MMA) nemokumo administratoriams neįmanoma išlaikyti verslo, kuriuo didžiąja dalimi vykdoma valstybės funkcija užtikrinti stabilią civilinę apyvartą bei viešojo intereso įgyvendinimą, ar pragyventi iš tiesioginės vykdomos profesinės veiklos, o ši veikla verčiama antraeile ar hobiu, panaikinant bet kokias galimybes išlikti ar kurtis profesionaliems nemokumo administratorių dariniams, taip pat neabejotinai skatinanti korupcines apraiškas bei piktnaudžiavimą atrankos taisyklių spragomis.

Pažymėtina, jog Finansų ministerija Lydraštyje dėl aptariamų nemokumo administratorių asociacijų iškeltos problemos niekaip nesureagavo ir nepasisakė, kodėl šį teisinį reglamentavimą laiko tinkamu ir nemato tame jokios problematikos, kurią reikėtų taisyti, nors ši problema yra esminė ir kuriant naujas atrankos taisykles privalo būti sprendžiama.

Pažymėtina, jog nemokumo administratorius privalo drausti savo civilinę atsakomybę profesinės civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu, kas bankroto administravimo atveju, šiuo metu kainuoja minimaliai 220 Eur metams, tačiau tikėtina, jog priėmus JANĮ, mokėtinas dydis kils, atsižvelgiant į išplečiamą nemokumo administratoriaus pareigų mastą bei kitus naujus reikalavimus. Nemokumo administratorius privalo nuolat kelti profesinę kvalifikaciją - turintis teisę administruoti nemokumo procesus trumpiau negu 5 metus – 40 akademinių valandų per kalendorinius metus (JANĮ 130 str. 1 d. 6 p. a) papunktis). Pažymėtina, jog minimali profesinių mokymų akademinės valandos kaina yra 10 eurų, todėl pradedantis veiklą A grupės administratorius, turėdamas galimybę administruoti vieną mažo juridinio asmens bankroto procesą vien profesiniams mokymams išleisti turės apie 400 Eur. Nemokumo administratorius taip pat privalo mokėti nario mokesį ar asocijuoto nario mokesį NAR, kurio dydis nustatytas steigiamajame susirinkime ir yra lygus – 40 Eur mėnesiui, t. y. 480 Eur metams.

Taigi A grupės administratorius, turėdamas teisę administruoti vieną mažos įmonės nemokumo procesą pagal nustatytas LASIS ribas, kurio administravimas tikėtina užtruks ne trumpiau nei vienerius metus ir kurio labiausiai tikėtinas atlygis bus apie 3 MMA, per vienerius metus privalės patirti ne mažiau nei 1.100 Eur privalomų išlaidų, susijusių su jo profesinei veiklai įstatymu keliamais reikalavimais, neskaitant to, jog nemokumo administratorius privalo turėti ir išlaikyti patalpas veiklai vykdyti bei užtikrinti kitų teisės aktų reikalavimų įgyvendinimą, (korespondencijos priėmimą ir t. t.), kas reikalauja piniginių lėšų.

NAR įsitikinimu, aukščiau pateikti argumentai bei pavyzdys akivaizdžiai atskleidžia esamo teisinio reglamentavimo ydingumą ir problematiką, kurią privaloma spręsti.

NAR palaiko nemokumo administratorių teiktą siūlymą dėl LASIS ribų ir siūlo iš viso atsisakyti tokio ribojimo, naikinant tokį Atrankos taisyklių projekto punktą arba pavesti šiuos rodiklius kasmet nusistatyti NAR prezidiumui, tai suderinus su Tarnyba. Be to, tiek NAR, tiek Tarnybos žinioje bus duomenys apie skirtas poveikio priemones, narystės NAR susistabdymą, apsidraudimą profesiniu privalomuoju civilinės atsakomybės draudimu, narystės NAR panaikinimą, nario mokesčio nemokėjimą ir kiti, kurie turi įtaką LASIS riboms ir tokias ribas nustatant dviem subjektams (NAR ir Tarnybai) nebus dirbtinai mažinamas LASIS ribos dėl

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

administratorių, kurie nevykdo veiklos ir/ar teisės aktais nustatytų reikalavimų, kas turi turėti įtakos ir jų galimybės apskritai dalyvauti atrankoje. Atkreiptinas dėmesys, kad NAR įstatuose yra numatyta galimybė nemokumo administratoriams stabdyti narystę, kuomet administratorius dėl objektyvių priežasčių (ligos, motinystės-tėvystės atostogų ir pan.) negali teikti paslaugų, todėl tokių asmenų dalyvavimas atrankoje turėtų būti ribojamas, kas taipogi didintų LASIS ribas.

Pažymėtina, jog NAR prezidiumas ir Tarnyba nustatinėdama šį dydį galėtų daryti naujų nemokumo administratorių patekimo į rinką monitoringą ir imtis atitinkamų priemonių, jei naujų nemokumo administratorių patekimas į rinką taptų ribotas, taip pat atliekant šį monitoringą būtų galima nustatyti ir atsižvelgti į tai, ar naujus juridinius asmenis steigia jau veiklą vykdančios, ar naujai į rinką ateinančios administracijos ir į tai atitinkamai reaguoti, taip užtikrinant tiek naujų nemokumo administratorių patekimo į rinką galimybes, tiek jau veiklą vykdančių administratorių galimybę išlaikyti verslą ar pragyventi iš tiesioginės profesinės veiklos.

Tuo atveju, jei Finansų ministerija motyvuotai atmes NAR siūlymą dėl naujos LASIS ribų tvarkos nustatymo, NAR teikia alternatyvą dėl Atrankos taisyklių projekto tobulinimo ir siūlo papildyti Atrankos taisyklių projekto 22¹ punktu, jį išdėstant sekančiai:

„22¹ LASIS ribų skaičiavime nedalyvauja nemokumo administratoriai, kurie:

22¹.1. nėra apsidraudę privalomuoju profesinės civilinės atsakomybės draudimu;

22¹.2. daugiau nei 30 dienų nuo mokėjimo termino pabaigos nėra sumokėjęs NAR nario mokesčio;

22¹.3. yra sustabdę savo narystę NAR;

22¹.4. yra pasirinkę verstis individualia veiklos forma (JANĮ 129 str.2 d. 1 p.) ir neturi galiojančios individualios veiklos pažymos;

22¹.5. nėra pasirinkę nei vienos iš veiklos formų (JANĮ 129 str. 2 d.).“

IV. Dėl Atrankos taisyklių projekto 27 punkto

Atrankos taisyklių projekto 27 p. nustato:

„Jeigu Taisyklių 26 punkte nustatyta tvarka įvertinus nemokumo administratorių atrankos koeficientų reikšmes daugiau nei vienas nemokumo administratorius turi vienodas atrankos koeficiento reikšmes, nemokumo administratorius atrenkamas tokiu eiliškumu:

27.1 neturi galiojančio įspėjimo;

27.2. jo baigtų administruoti bankroto procesų juridinio asmens turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykių sumos vidurkis yra mažiausias;

27.3. jo baigtų administruoti juridinių asmenų bankroto procesų trukmės vidurkis yra mažiausias;

27.4. nemokumo administratorius, kuriam paskutinis administruoti paskirtas bankroto procesas buvo paskirtas anksčiausiai“.

Kaip jau buvo minėta prie šių pastabų dalies dėl 19-ojo Atrankos taisyklių punkto ir pateikto siūlymo, darbo patirtis, išreikšta baigtų procedūrų skaičiumi, yra tas kriterijus, kuris gali atskleisti ir atskleidžia administratorių darbo veiklos rezultatus. Pažymėtina, kad pabaigti bankroto procedūrą yra sudėtingas procesas, kuris priklauso nuo daugelio aspektų: i) bendrovės turto ir jo likvidumo; ii) kreditorių aktyvaus/pasyvaus dalyvavimo procese; iii) nustatytų įpareigojimų administratoriui; iv) ginčų, skundų, interesų derinimo ir panašiai, dėl to užbaigtų procedūrų skaičius yra esminis kriterijus veiklos rezultatų vertinime ir turintis tiesioginį ryšį su kitais Finansų ministerijos siūlytais: i) nemokumo administratoriaus administruotų juridinių asmenų bankroto

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

procesų vidutinė trukmė metais; ii) juridinio asmens turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykiu.

Akcentuotina ir tai, jog beveik penkerius Atrankos taisyklių galiojimo metus, kuriais ekonominė valstybės situacija gerėjo ir atitinkamai mažėjo bankroto procesų, administratoriai ėmėsi „tuščių“ ir veiklos ilgą laiką nevykdžiusių įmonių administravimo, jas likvidavo savomis lėšomis, siekdami didinti patirties kriterijų ir ekonominio nuosmukio metu turėti didesnę konkurencinį pranašumą prieš kitus tokioje paslaugų rinkoje veikiančius asmenis. Tokiu būdu, per ekonominio pakilimo laikotarpį administratoriai iš esmės atliko valstybės funkciją, deleguotą VĮ Registrų centras, likviduoti senus, daug metų veiklos nevykdžiusius juridinius asmenis (*pabrėžtina, kad juridinio asmens išregistravimą VĮ Registrų centras iniciatyva numato ir dabar galiojantys teisės aktai, tačiau VĮ Registrų centras tokios funkcijos nevykdė*) ir vadovaujantis teisiniu reguliavimu, siekė patirties kriterijaus didėjimo, kuris iš esmės buvo/yra vienintelė nauda iš tokių bendrovių administravimo. Naikinant tokio kriterijaus reikšmės dalyvavimą, atrenkant nemokumo administratorių, tai niekaip nėra suderinama su teisėtų lūkesčių principu ir pažeidžia nemokumo administratorių interesus.

Tokiu būdu, pagrįstai vienu iš veiklos rezultatus apibūdinančių kriterijų laikant užbaigtų procedūrų skaičių, keistinas ir atrankos eiliškumas, kuomet atrankos koeficientas yra analogiškas, 27 punktą išdėstant sekančiai:

„Jeigu Taisyklių 26 punkte nustatyta tvarka įvertinus nemokumo administratorių atrankos koeficientų reikšmes daugiau nei vienas nemokumo administratorius turi vienodas atrankos koeficiento reikšmes, nemokumo administratorius atrenkamas tokiu eiliškumu:

27.1 neturi galiojančio įspėjimo;

27.2. darbo patirties kriterijus yra didžiausias;

27.3. jo baigtų administruoti bankroto procesų juridinio asmens turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykių sumos vidurkis yra mažiausias;

27.4. jo baigtų administruoti juridinių asmenų bankroto procesų trukmės vidurkis yra mažiausias;

27.5. nemokumo administratorius, kuriam paskutinis administruoti paskirtas bankroto procesas buvo paskirtas anksčiausiai“.

V. Dėl Atrankos taisyklių projekto 28 punkte įtvirtinto teisinio reglamentavimo

Atrankos taisyklių projekto 28 p. įtvirtinta nuostata: „Nemokumo administratorius juridinis asmuo gali būti atrinktas administruoti bankroto procesą, tik jeigu yra tenkinamos abi šios sąlygos:

28.1. jo sutikime-deklaracijoje nurodyto darbuotojo nemokumo administratoriaus kaip nemokumo administratoriaus fizinio asmens darbo krūvis neviršija jo (kaip nemokumo administratoriaus fizinio asmens) leistinos darbo krūvio ribos;

28.2. jo sutikime-deklaracijoje nurodytas darbuotojas nemokumo administratorius (kaip nemokumo administratorius fizinis asmuo) yra ne mažesnės grupės negu numatomas administruoti juridinis asmuo pagal Taisyklių 26 punkte nustatytą eiliškumą“.

JANĮ 34 str. 4 d. nustato, jog „Naudojantis atrankos programa nemokumo administratoriaus kandidatūra atrenkama pagal šiuos kriterijus:

1) juridinį asmenį, kuriam keliama nemokumo byla, apibūdinančius kriterijus:

a) juridinio asmens turtą;

b) juridinio asmens kreditorių skaičių;

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

- c) juridinio asmens kreditorių reikalavimų dydį;
- d) taikomą jurisdikciją (teritorinę ar tarptautinę);
- 2) nemokumo administratoriaus veiklą apibūdinančius kriterijus:
  - a) darbo krūvį (įskaitant ir ne teismo tvarka vykdomus bankroto procesus);
  - b) darbo patirtį (įskaitant ir ne teismo tvarka vykdomus bankroto procesus);
  - c) galiojančias poveikio priemones;
  - d) veiklos rezultatus“.

JANĮ 2 str. 17 d. nustato: „Nemokumo administratorius – fizinis arba juridinis asmuo, turintis teisę administruoti nemokumo procesus.“

Atrankos taisyklių projekto 11.2. p. reglamentuoja, jog „nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbo krūvis – nemokumo administratoriaus juridinio asmens vadovo ir darbuotojų nemokumo administratorių darbo krūvių, apskaičiuotų šio punkto 11.1 papunktyje nustatyta tvarka, suma, padalinta iš nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojų (ir vadovo) nemokumo administratorių skaičiaus“.

Taigi, kaip matyti iš aukščiau išdėstyto, JANĮ įtvirtina baigtinį sarašą nemokumo administratoriaus veiklą apibūdinančių kriterijų, į kuriuos privaloma atsižvelgti skiriant nemokumo administratorių, o būtent:

- „a) darbo krūvį (įskaitant ir ne teismo tvarka vykdomus bankroto procesus);
- b) darbo patirtį (įskaitant ir ne teismo tvarka vykdomus bankroto procesus);
- c) galiojančias poveikio priemones;
- d) veiklos rezultatus“.

Atrankos taisyklių projekto 11 p. įtvirtinta nuostata apibrėžia nemokumo administratoriaus darbo krūvį, o būtent „Darbo krūvis – nemokumo administratoriaus administruojamų bankroto procesų (vykdomų teismo ir ne teismo tvarka), išreikštų sąlyginiais bankroto procesais, skaičius:

11.1. nemokumo administratoriaus fizinio asmens darbo krūvis – visų bankroto procesų, kuriuos jis administruoja kaip nemokumo administratorius fizinis asmuo, arba bankroto procesų, kuriuos jis administruoja kaip nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojas ir (ar) vadovas, suma;

11.2. nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbo krūvis – nemokumo administratoriaus juridinio asmens vadovo ir darbuotojų nemokumo administratorių darbo krūvių, apskaičiuotų šio punkto 11.1 papunktyje nustatyta tvarka, suma, padalinta iš nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojų (ir vadovo) nemokumo administratorių skaičiaus“.

Atrankos taisyklių projekto 12 p. apibrėžia, nemokumo administratoriaus darbo patirtį, o būtent: „Darbo patirtis – nemokumo administratoriaus administruotų bankroto procesų, išreikštų sąlyginiais bankroto procesais, suma:

12.1. pradėtų ir baigtų bankroto procesų, išreikštų sąlyginiais bankroto procesais, skaičius;

12.2. nebaigtų bankroto procesų, išreikštų sąlyginiais bankroto procesais, skaičius, padalintas iš dviejų“.

o Atrankos taisyklių projekto 17 p. nustato, jog „Galiojančios poveikio priemonės – Įstatymo nustatyta tvarka nemokumo administratoriui skirto įspėjimo reikšmė nemokumo administratoriaus atrankoje nustatyta Taisyklių 27.1 papunktyje“. Atrankos taisyklių 27 p. nustato, jog „Jeigu

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

Taisyklių 26 punkte nustatyta tvarka įvertinus nemokumo administratorių atrankos koeficientų reikšmes daugiau nei vienas nemokumo administratorius turi vienodas atrankos koeficiento reikšmes, nemokumo administratorius atrenkamas tokiu eiliškumu:

27.1 neturi galiojančio įspėjimo;

Atrankos taisyklių 19 p. apibrėžia, kas veikos rezultatų reikšmes, o būtent: „Veiklos rezultatų kriterijaus reikšmės yra:

19.1. nemokumo administratoriaus administruotų juridinių asmenų bankroto procesų vidutinė trukmė metais;

19.2. juridinio asmens turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykis“.

Atrankos taisyklių projekto 27 p. nustato, kad „Jeigu Taisyklių 26 punkte nustatyta tvarka įvertinus nemokumo administratorių atrankos koeficientų reikšmes daugiau nei vienas nemokumo administratorius turi vienodas atrankos koeficiento reikšmes, nemokumo administratorius atrenkamas tokiu eiliškumu:

27.1 neturi galiojančio įspėjimo;

27.2. jo baigtų administruoti bankroto procesų juridinio asmens turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykių sumos vidurkis yra mažiausias;

27.3. jo baigtų administruoti juridinių asmenų bankroto procesų trukmės vidurkis yra mažiausias;

27.4. nemokumo administratorius, kuriam paskutinis administruoti paskirtas bankroto procesas buvo paskirtas anksčiausiai“.

Taigi, JANĮ nustato aiškų baigtinį sąrašą nemokumo administratoriaus veiklą apibūdinančių kriterijų, į kuriuos privaloma atsižvelgti skiriant nemokumo administratorių sąrašą, o Atrankos taisyklių projektas aiškiai apibrėžia kiekvieną JANĮ įtvirtintą kriterijų bei nustato jo įtaką atrenkant nemokumo administratorių.

NAR nuomone, Atrankos taisyklių projekto 28 p. įtvirtintos papildomos sąlygos, nustatančios, kada gali būti skiriamas nemokumo administratorius juridinis asmuo **nenumatytos JANĮ ir prieštarauja JANĮ įtvirtintam teisiniam reglamentavimui.**

Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 31 d. nutarime konstatuota, kad nors tam tikri ūkinės veiklos santykiai gali būti reguliuojami tik įstatymais, kiti – Vyriausybės nutarimais, dar kiti – žemesnės galios poįstatyminiais teisės aktais, **nustatyti esminės ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir ribojimus, darančius esminį poveikį ūkinei veiklai, taip pat įvairias sankcijas už atitinkamus teisės pažeidimus pagal Konstituciją galima tik įstatymu** (Konstitucinio Teismo 2005 m. lapkričio 3 d., 2008 m. sausio 21 d., 2008 m. kovo 15 d. nutarimai).

Minėtina, kad Konstitucinis Teismas savo aktuose taip pat ne kartą yra konstatavęs, jog iš konstitucinio teisinės valstybės principo, kitų konstitucinių imperatyvų kyla reikalavimas įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams paisyti iš Konstitucijos kylančios teisės aktų hierarchijos. Šis reikalavimas, be kita ko, reiškia, kad **draudžiama žemesnės galios teisės aktais reguliuoti tuos visuomeninius santykius, kurie gali būti reguliuojami tik aukštesnės galios teisės aktais, taip pat kad žemesnės galios teisės aktuose draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruotų su nustatytuoju aukštesnės galios teisės aktuose** (Konstitucinio Teismo 2005 m. sausio 19 d., 2005 m. rugsėjo 20 d. nutarimai ir kt.). Poįstatyminiu teisės aktu yra realizuojamos įstatymo normos, todėl poįstatyminiu teisės aktu **negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų**

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu (Konstitucinio Teismo 2002 m. rugpjūčio 21 d. nutarimas). Poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai, jie turi būti priimami remiantis įstatymais, nes poįstatyminis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas nepriklausomai nuo to, ar tas aktas yra vienkartinio (*ad hoc*) taikymo, ar nuolatinio galiojimo (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d., 2005 m. vasario 7 d. nutarimai). Toks teisės akto formos nesilaikymas, kai Konstitucija reikalauja, kad tam tikri santykiai būtų reguliuojami įstatymu, tačiau jie yra reguliuojami poįstatyminiu aktu (nepriklausomai nuo to, ar šiuos santykius koku nors aspektu reguliuoja dar ir įstatymas, kuriame nustatyta teisiniu reguliavimu konkuruoja poįstatyminiame akte nustatytas teisinis reguliavimas, ar joks įstatymas šių santykių apskritai nereguliuoja), gali būti pakankamu pagrindu tokį poįstatyminį teisės aktą pripažinti prieštaraujančiu Konstitucijai (2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

NAR įsitikinimu, Atrankos taisyklių projekto 28 p. nustatytos papildomos sąlygos, nustatančios kada nemokumo administratorius juridinis asmuo gali būti atrinktas administruoti bankroto procesą, laikytinos esminėmis ūkinės veiklos sąlygomis, draudimu ir ribojimu, darančiu esminį poveikį ūkinei veiklai, o tokius ribojimus pagal Konstituciją galima nustatyti tik įstatymu (Konstitucinio Teismo 2005 m. lapkričio 3 d., 2008 m. sausio 21 d., 2008 m. kovo 15 d. nutarimai).

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, NAR įsitikinimu, Atrankos taisyklių projekte numatytos papildomos sąlygos, įtvirtintos Atrankos taisyklių projekto 28 p. ir nustatančios, kada nemokumo administratorius juridinis asmuo gali būti atrinktas administruoti bankroto procesą (nors JANĮ įtvirtinta baigtinį sąrašą nemokumo administratoriaus veiklą apibūdinančių kriterijų, į kuriuos privaloma atsižvelgti skiriant nemokumo administratorių) prieštarauja pačiam JANĮ, konstitucinio teisinės valstybės principo apimamam teisės aktų hierarchijos principui, bei teisinės valstybės principui.

Finansų ministerija Lydraštyje nurodo, kad „Susitikimo metu išsiskyrė profesinių asociacijų atstovų nuomonės dėl Atrankos taisyklių projekte numatomų saugiklių, vertinant nemokumo administratorių juridinių asmenų darbo krūvį (Atrankos taisyklių projekto 28 punkte numatoma, kad atrankos programai atrinkus nemokumo administratorių juridinį asmenį papildomai įvertinti jo nurodyto darbuotojo nemokumo administratoriaus krūvį). Vienu atveju pateikta nuomonė, kad tokie saugikliai yra nepakankami ir neišspręs praktikoje esančių problemų bei toliau bus diskriminuojami nemokumo administratoriai fiziniai asmenys. Kartu pateikta priešinga nuomonė, kad toks nemokumo administratoriaus juridinio asmens vertinimas yra per griežtas, nes prilygina jį fiziniam asmeniui ir dėl to yra neteisingas ir nepagrįstai ribojantis konkurenciją. 2. Pažymėtina, kad Finansų ministerija gavo daug skundų, jog praktikoje yra dažni piktnaudžiavimo atvejai susiję su darbo krūvio koregavimu, įdarbinant asmenis, kurie faktiškai neadministruoja bankroto proceso, tokiu būdu sumažinant juridinio asmens turimą darbo krūvį. Taip pat dažni atvejai, kai atrenkamas administruoti aukštesnės grupės nemokumo administratorius, tačiau atsakingu asmeniu paskiriamas žemesnės grupės darbuotojas nemokumo administratorius. 3. Kadangi nemokumo administratorius iš esmės yra profesija ir administruoti bankroto procesą gali tik nemokumo administratorius fizinis asmuo, mūsų siūlomi saugikliai sudarytų sąlygas teisingai vertinti fizinius ir juridinius asmenis nemokumo administratorius“.

Pasisakydami dėl skirtingos nemokumo asociacijų nuomonės aptariamu klausimu, pabrėžiame, jog 2019 m. spalio 25 d. buvo įregistruoti ir pradėjo veiklą Nemokumo administratorių rūmai –

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

viešasis juridinis asmuo, kurio teisinė forma yra asociacija, įgyvendinantis nemokumo administratorių profesinę savivaldą (JANĮ 139 str. 1 d.). JANĮ 141 str. 5 d. įtvirtina NAR teisę atstovauti nemokumo administratorių interesams valstybės institucijose, kitų valstybių ir tarptautinėse organizacijose. Taigi buvo įsteigtas subjektas, vienijantis visus nemokumo administratorius ir turintis išimtinę teisę atstovauti savo nariams ir reikšti nemokumo administratorių poziciją kiekvienu nemokumo administratorius liečiančiu klausimu, bei atstovauti NAR narių interesams valstybės institucijose.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, NAR mano, kad Finansų ministerija turėtų atsižvelgti būtent į NAR teikiamą poziciją, o ne skirtingų asociacijų (kurioms priklausė/o mažuma nemokumo administratorių) teiktas skirtingas nuomones.

Finansų ministerija Lydraštyje nurodo, kad „*Praktikoje yra dažni piktnaudžiavimo atvejai susiję su darbo krūvio koregavimu, įdarbinant asmenis, kurie faktiškai neadministruoja bankroto proceso, tokiu būdu sumažinant juridinio asmens turimą darbo krūvį.*“, dėl to, NAR, pasisakydama dėl didelio skundų kiekio, pabrėžia, kad didelis skundų kiekis, kaip rodiklis, negali būti pagrindas jokioms iniciatyvoms, lygiai taip pat ir vienos suinteresuotų asmenų grupės pageidavimas negali būti pagrindu tiesiog eliminuoti iš rinkos kitą suinteresuotų asmenų grupę. Atkreiptinas dėmesys, kad Finansų ministerijos Lydraštyje visiškai nėra atskleista kokia dalis tų skundų buvo pripažinti pagrįstais ir kiek asmenų nubausta, nėra atskleista kokios buvo skirtos sankcijos ir kas jas skyrė. NAR įsitikinimu, nustačius piktnaudžiavimą teise, turėtų būti pagrindas pradėti tyrimą ir taikyti sankcijas nustačius atitinkamus pažeidimus, tačiau **tai savaime negali būti pagrindas/priežastis pakeisti dabar galiojanti teisinį reguliavimą**, juolab tai negali būti pagrindas/priežastis eliminuoti galimybes juridiniam nemokumo administratoriui (kaip juridiniam asmeniui) dalyvauti Nemokumo administratorių atrankos procese, jį prilyginant fiziniam asmeniui.

Šioje vietoje pažymėtina, kad valdžios institucijos turėtų siekti sudaryti sąlygas veikti sąžiningos ir atviros konkurencijos rinkai, tačiau, deja, naujuoju Atrankos taisyklių projektu yra siekiama priešingų tikslų - kuriama tam tikra fizinių nemokumo administratorių apsaugos nuo juridinių nemokumo administratorių sistema, kas nėra laikytina normaliu reiškiniu rinkos ekonomikos aspektu.

Pasisakydami dėl Finansų ministerijos teiginio, jog „*dažni atvejai, kai atrenkamas administruoti aukštesnės grupės nemokumo administratorius, tačiau atsakingu asmeniu paskiriamas žemesnės grupės darbuotojas nemokumo administratorius*“, NAR pabrėžia, jog NAR įsitikinimu, juridinis nemokumo administratorius kaip tik ir išsiskiria tuo, kad turi organizacinę veiklos struktūrą, finansinį, organizacinį ir teisinį savarankiškumą, kad jį sudaro grupė asmenų, vienijama bendrų tikslų ir saistoma komandinio darbo.

Pasisakydami dėl Finansų ministerijos teiginio, jog „*nemokumo administratorius iš esmės yra profesija ir administruoti bankroto procesą gali tik nemokumo administratorius fizinis asmuo, mūsų siūlomi saugikliai sudarytų sąlygas teisingai vertinti fizinius ir juridinius asmenis nemokumo administratorius*“, NAR pabrėžia, jog toks teiginys vertintinas itin kritiškai – juridinis asmuo, kuris vienija keletą ar daugiau nemokumo administratorių bei kuris turi organizacinę veiklos struktūrą, nemokumo procesus paveda administruoti visai komandai, kur darbų pasidalinimo principu pasiekiamas didžiausias darbo našumas ir proceso ekonomiškumas.

Pažymime, jog vien tai, kad Atrankos taisyklių projekto 33 p. nustato, jog „*nemokumo*

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

administratorius juridinis asmuo sutikime-deklaracijoje turi nurodyti darbuotojų nemokumo administratorių, kuris bus paskirtas administruoti juridinio asmens bankroto procesą“ jokių būdu nereiškia, jog vienintelis asmuo, kuris juridiniame asmenyje vykdo bankroto proceso administravimą, priešingai – praktikoje juridinis asmuo išrašo įgaliojimus vykdyti nemokumo proceso administravimo procedūrą daugeliui savo darbuotojų, turinčių licenciją verstis nustatyta veikla, o Tarnybai pateikiama vieno asmens kandidatūra vien todėl, kad to reikalauja Atrankos taisyklės. Dėl to ydingu laikytinas noras uždrausti juridiniam asmeniui keisti įgaliotą asmenį bankroto procese, tai laikytina neteisėtu įsikišimu į juridinio asmens organizacinę ir teisinę savarankiškumą ir iš esmės šio savarankiškumo paneigimu.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, NAR mano, jog papildomų sąlygų, paneigiančių juridinio asmens organizacinę savarankiškumą, nustatymas Atrankos taisyklių projekte, kada gali juridinis nemokumo administratorius būti paskirtas administruoti bankroto procesą, nors JANĮ įtvirtina baigtinį kriterijų sąrašą, kurie naudojami atrenkant nemokumo administratorių, laikytinas prieštaraujančiu teisei.

Taip pat pažymime, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4¹ straipsniu, kai teisės akto projektu nustatomas, keičiamas ar panaikinamas reguliavimas, kuris, be kita ko, galėtų turėti poveikį konkurencijai esant šiame straipsnyje nurodytoms sąlygoms, privaloma atlikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimą.

NAR pabrėžia, jog Finansų ministerija siekia iš esmės performuoti Nemokumo administravimo rinkos struktūrą ir daryti poveikį jau veikiančiai rinkai – eliminuoti galimybes juridiniam nemokumo administratoriui (kaip juridiniam asmeniui) dalyvauti Nemokumo administratorių atrankos procese, jį prilyginant juridinio asmens nurodomam įgaliotam fiziniam asmeniui. Manytina, kad prieš atliekant tokio masto intervenciją į veikiančią nemokumo administravimo rinką, būtina kuo tiksliau įvertinti esamos konkurencijos būklę. Toks vertinimas reikalingas norint nustatyti intervencijos būtinybę ir galimas to pasekmes. Svarbu, kad vertinimas vyktų ankstyvuoju etapu – tai padėtų išvengti priimamų sprendimų rizikos arba ją sumažinti, kartu nebūtų daromas nereikalingas spaudimas rinkai. Lygiai taip pat svarbu, kad būtų atliktas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas (*numatomo teisinio reguliavimo teigiamų ir neigiamų pasekmių nustatymas*). Tuo tarpu nagrinėjamu atveju, nebuvo atlikta teisinio reguliavimo stebėseną dėl šiuo metu galiojančių Atrankos taisyklių, siekiant įvertinti jų efektyvumą, nėra pateikta teisinio reguliavimo stebėsenos pažyma, kurioje būtų išdėstyti teisinio reguliavimo stebėsenos rezultatai sąlygojantys reikalingumą keisti dabartinį teisinį reguliavimą.

Taip pat nagrinėjamu atveju nebuvo atlikto jokio esamos konkurencijos būklės vertinimo, nebuvo pateikta esamos padėties analizė, nėra nustatytas galimas teigiamas ir neigiamas poveikis reguliavimo sričiai, asmenims ir jų grupėms, kuriems bus taikomas numatomas teisinis reguliavimas. Atsižvelgiant į numatomo naujo teisinio reguliavimo pobūdį ir mastą, t. y. siekį eliminuoti galimybes juridiniam nemokumo administratoriui (kaip juridiniam asmeniui) dalyvauti Nemokumo administratorių atrankos procese, turėjo būti įvertinamas ir poveikis ekonomikai, konkurencijai, valstybės finansams, socialinei aplinkai, teisei sistemai ir kitoms aktualioms sritims.

Atsižvelgiant į išdėstytą, NAR prašo atsisakyti papildomų JANĮ neįtvirtintų sąlygų juridiniam asmeniui būti paskirtam nemokumo proceso administratoriumi, kurios, NAR įsitikinimu, prieštarauja pačiam JANĮ, ir teisinės valstybės principui bei paneigia juridinio asmens organizacinę savarankiškumą.

~~28. Nemokumo administratorius juridinis asmuo gali būti atrinktas administruoti bankroto procesą, tik jeigu yra tenkinamos abi šios sąlygos:~~

~~28.1. jo sutikime deklaracijoje nurodyto darbuotojo nemokumo administratoriaus kaip nemokumo administratoriaus fizinio asmens darbo krūvis neviršija jo (kaip nemokumo administratoriaus fizinio asmens) leistinos darbo krūvio ribos;~~

~~28.2. jo sutikime deklaracijoje nurodytas darbuotojas nemokumo administratorius (kaip nemokumo administratorius fizinis asmuo) yra ne mažesnės grupės negu numatomas administruoti juridinis asmuo pagal Taisyklių 26 punkte nustatytą eiliškumą.~~

VI. Dėl nemokumo administratorių atrankos problematikos

Šiuo NAR pažymi, kad per penkerius Atrankos taisyklių galiojimo metus, išryškėjo aiškios praktinės problemos, susijusios su bankroto administratorių atranka, kuomet nutartimi išskėlus bankroto bylą ir paskyrus administratorių, tokia nutartis būna apskūsta, o apeliacinis teismas grąžina bankroto bylos iškėlimo klausimą nagrinėti iš naujo ar tokią nutartį apskundus, teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 334 str. 2 d. 1 p., nutartį pasinaikina pats, bankroto administratoriai, kurie buvo paskirti nutartimi iškeliant bankroto bylą, toliau būdavo laikomi kaip administravę tokios įmonės bankroto procedūrą ir eliminuojami iš tolimesnės atrankos.

Bankroto administratorių bendruomenė **ne kartą atkreipė** Finansų ministerijos dėmesį į tokią praktinę problemą **ir prašė pakoreguoti** Atrankos taisykles ir atitinkamai pačią atrankos sistemą, tačiau, kaip matyti iš Atrankos taisyklių projekto, **tokios praktinės problemos absoliučiai nėra sprendžiamos ir paliekamas analogiškas reguliavimas kaip yra dabar**. Be to, Finansų ministerija Lydraštyje net nenurodo, kodėl tokio reguliavimo korekcijos negali atlikti, o tokie siūlymai/prašymai yra atmestini.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad nei [BI], nei Atrankos Taisyklės nereglamentuoja (*to nereglamentuoja ir Atrankos taisyklių projektas ir JAN*) atvejo, kuomet teismas, nesant tam teisinio pagrindo, atlieka pakartotinę atranką ir/ar bankroto administratorių atrankos kompiuterinė programa suveikia klaidingai ir/ar nepagrįstai eliminuoja bankroto administratorių iš atrankos. Praktiniai pavyzdžiai:

- teismas išskėlė bankroto bylą, paskyrė administratorių, o gavęs atskirąjį skundą dėl minėtos nutarties, ją pasinaikino ir toliau išnagrinėjęs bylą, pakartotinai atlikęs atranką ir vėl išskėlęs bankroto bylą, paskyrė kitą administratorių, kadangi kompiuterinė programa laikė pradine teismo nutartimi paskirtą administratorių kaip jau administravusį įmonę ir eliminavo tokį administratorių iš atrankos¹;
- teismas išskėlė bankroto bylą, paskyrė administratorių, buvo gautas atskiras skundas. Bylą išnagrinėjęs Lietuvos apeliaciniam teismui, bankroto bylos iškėlimo klausimas buvo grąžintas pirmajai instancijai nagrinėti iš naujo. Pagal civilinį procesą reglamentuojančias normas, apeliacinės instancijos teismui grąžinus bylą nagrinėti iš naujo, byla yra nagrinėjama kito teisėjo kitoje civilinėje byloje, o esant naujai bylai, buvo daroma nauja atranka, kurios rezultate pirmine nutartimi paskirtas administratoriui buvo eliminuotas iš

---

¹ Esant poreikiui, galima pateikti konkrečius bylų numerius

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Juozapavičiaus per. 21, Kaunas; juridinio asmens kodas 305300442

atrankos kaip administravęs minėtą bendrovę, nors procedūros net nebuvo pradėtos vykdyti.

Pažymėtina, kad tol, kol nėra įsiteisėjusi teismo nutartis dėl bankroto bylos iškelimo, tačiau jau esant paskirtam bankroto administratoriui, to administratoriaus krūvis (*pagal Atrankos taisykles – FASJS, pagal Atrankos taisyklių projektą – darbo krūvis*) yra padidėjęs, o padidėjęs krūvis lemia mažesnį atrankos koeficientą (atrankinį dydį), kas riboja administratorių toliau gauti administruoti naujas įmones. Tokiu būdu, pirmosios instancijos teismui iškelus bankroto bylą ir paskyrus administratorių bei galiausiai pasinaikinus tokią nutartį ar apeliacinės instancijos teismui grąžinus bankroto bylos iškelimo klausimą nagrinėti pirmosios instancijos teismui iš naujo, administratorius ir toliau bus laikomas kaip jau administravęs minėtą įmonę, eliminuojamas iš atrankos, nors, instancinio nagrinėjimo eigoje, jo atrankos koeficientas dėl tokios įmonės mažėja (*nes tokia įmonė visu bankroto bylos iškelimo nagrinėjimo metu tokiam administratoriui sukuria darbo krūvį ir didina darbo krūvio kriterijų*), tačiau rezultate toks administratorius nebegali administruoti tokios įmonės, kas neatitinka nei elementarios logikos, nei teisės principų ir akivaizdžiai pažeidžia nemokumo administratorių interesus.

Dėl aukščiau išdėstyto, NAR siūlo papildyti Atrankos taisyklių projektą punktu, kuris išdėstomas sekančiai:

„Paskyrus nemokumo administratorių, toks paskyrimas galioja iki kol įsiteisės teismo nutartis dėl bankroto bylos iškelimo/atsisakymo ją iškelti. Bankroto bylos klausimą nagrinėjant instancine tvarka, pakartotinė nemokumo administratoriaus atranka nėra atliekama.“

NAR įsitikimu, aukščiau išdėstyti argumentai dėl Atrankos taisyklių projekto sudaro pakankamą pagrindą ne tik apsvarstyti išdėstytą poziciją, tačiau ir daryti atitinkamus pakeitimus teisės akto, kuris yra esminis veiklos vykdymo pagrindas, projekte. Pabrėžtina, kad įsigaliojus JANĮ, kuris esmingai didina kvalifikacijos kėlimo valandas, keičia privalomojo draudimo mastą, nustato reikalavimą pasirinkti veiklos formą, taip pat privalomąją mokamą narystę NAR, ir be abejojimo, iš atranką reguliuojančio teisės akto eliminavus ilgalaikio sutikimo institutą, taip pat galimybę būti paskirtam įmonės bankroto administratoriumi, kuri nesukuria papildomo užimtumo ir nedidina darbo krūvio kriterijaus, bus išsprendžiama didžioji dalis kompiuterinės nemokumo administratorių atrankos sukeltų praktinių problemų, bei „nulinių“ administratorių įtaką atrankos rezultatams. Dėl to, NAR prašo atsižvelgti į šias pateikiamas pastabas ir pasiūlymus, siekiant tinkamai reglamentuoti nemokumo administratorių atranką.

Nemokumo administratorių rūmų vardu ir prezidiumo pavedimu:

Prezidiumo nariai:

Gabrielė Sabalė

Aurimas Valaitis

Gintaras Adomonis

**ATSKIROJI NUOMONĖ DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
NUTARIMO DĖL NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ ATRANKOS TAISYKLIŲ
PROJEKTO**

2019-09-13 d. įvykusiame Visuotiniame nemokumo administratorių susirinkime buvo išdėstyta bendra nuomonė, kad veikianti Bankroto administratorių kompiuterinės atrankos sistema netenkina nemokumo administratorių bendruomenės dėl manipuliacijų nemokumo administratorių licencijomis. Problema ta, kad atskiri nemokumo administratoriai - juridiniai asmenys įdarbina dešimtimis nemokumo administratorių – fizinių asmenų, kurie tiesiogiai neadministruoja nemokumo procesų, leidžia naudotis tik savo licencijomis, bei suteikia pranašumą prieš kitus nemokumo administratorius kompiuterinėje nemokumo administratorių atrankoje. Tokie nemokumo administratoriai bendruomenėje yra vadinami „nulinukais“ ir „dirba“ dešimtyse juridinių asmenų. Šią nuomonę palaikė visi kandidatai į Nemokumo administratorių rūmų prezidiumo pirmininkus ir kitas renkamas Nemokumo administratorių rūmų pozicijas. Nemokumo administratorių rūmų prezidiume vieningos nuomonės pasiekti nepavyko. Jausdami atsakomybę prieš nemokumo administratorių bendruomenę, suprasdami jų lūkesčius, išsakytus 2019-09-13 d. įvykusiame Visuotiniame nemokumo administratorių susirinkime, teikiame pastabas ir pasiūlymus, tikėtina galinčius panaikinti dabar esančius kompiuterinės nemokumo administratorių atrankos sistemos trūkumus.

Siekiant užtikrinti skaidrią ir sąžiningą nemokumo administratorių atranką teikiame Finansų ministerijos pateikto išvados „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Nemokumo administratorių atrankos taisyklių projekto“ (toliau „Taisyklės“) patikslinimą. Siūloma formuluotė galimai apsaugotų nuo manipuliavimo atrankos duomenimis ir piktnaudžiavimo įdarbinant „nulinukus“ fizinius nemokumo administratorius. Akivaizdu ir logiška, kad juridiniame nemokumo administratoriuje įdarbinti tik dėl atrankos duomenų pagerinimo fiziniai nemokumo administratoriai, neadministruodami nemokumo procesų faktiškai įmonės krūvio nesumažina ir atitinkamai nedidina juridinio asmens galimybių administruoti nemokumo procesus (kadangi visą juridinio nemokumo administratoriaus darbo krūvį pasidalina vienas ar du darbuotojai (nemokumo administratoriai).

Siūloma Taisyklių straipsnio formuluotė sudarytų galimybę dalyvauti atrankoje tiems juridiniams asmenims, kurie dėl objektyvių priežasčių (nepaskirtos administruoti įmonės ar užbaigti nemokumo procesai) negali kiekvienam darbuotojui suteikti darbo krūvio.

Pažymėtina, kad piktnaudžiavimas „nulinukais“ yra itin aštrus ir jau ilgą laiką nemokumo administratorių bendruomenę skaldantis bei nepasitikėjimą priežiūros ir kitomis institucijomis kurstantis klausimas. Dėl to ministerija turėtų būti principinga ir sureguliuoti situaciją. Manome, kad mūsų teikiama 11.2. p. redakcija papildytų ir sutvirtintų Taisyklių 28 punkto nuostatas ir tikslus bei užkirstų kelią manipuliavimui atrankos koeficiento dydžiu bei užkirstų kelią manipuliavimui atrankos koeficiento dydžiu (Taisyklių 25 p.).

Siūlome taisyklių 11.2 p. papildyti sakiniu: *administruojančių nors vieną nemokią įmonę skaičiaus, išskyrus tuos juridinius asmenis, kuriems nėra paskirta nei viena įmonė arba kurių vadovo ir darbuotojų (nemokumo administratorių) skaičius yra didesnis už administruojamų įmonių kiekį (objektyviai nėra galimybių paskirti administruoti įmonių visiems darbuotojams)* ir 11.2 p. išdėstyti sekančia redakcija:

„11.2. nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbo krūvis – nemokumo administratoriaus juridinio asmens vadovo ir darbuotojų nemokumo administratorių darbo krūvių, apskaičiuotų šio punkto 11.1 papunktyje nustatyta tvarka, suma, padalinta iš nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojų (ir vadovo) nemokumo administratorių administruojančių nors vieną nemokią įmonę skaičiaus, išskyrus tuos juridinius asmenis, kuriems nėra paskirta nei viena įmonė arba kurių vadovo ir darbuotojų (nemokumo administratorių) skaičius yra didesnis už administruojamų įmonių kiekį (objektyviai nėra galimybių paskirti administruoti įmonių visiems darbuotojams).“

Pagarbiai,

Giedrius Adomavičius

Renata Kaladytė

Alvydas Mogenis

Vytautas Česonis

Three handwritten signatures are present on the right side of the page, each written over a horizontal dotted line. The signatures are in dark ink and appear to be cursive or stylized. The first signature is the largest and most prominent, followed by a smaller one, and then a third, even smaller one at the bottom.

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Jogailos g. 14, LT-01116 Vilnius, tel. (8 5) 262 7797, faks. (8 5) 212 6492, el. p. taryba@kt.gov.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188668192

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
el. p. finmin@finmin.lt

2019-10- Nr. (2.30-35) 6V-
Į 2019-09-11 Nr. (6.2E-02)-6K-1904635

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO DĖL NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ ATRANKOS TAISYKLIŲ PROJEKTO

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba išnagrinėjo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl nemokumo administratorių atrankos taisyklių patvirtinimo“ projektą Nr. 19-9619 (toliau – Projektas) ir pagal kompetenciją teikia pastabas.

(2) Projektu siūloma patvirtinti Nemokumo administratorių atrankos taisyklės (toliau – Taisyklės) dėl nemokumo administratoriaus skyrimo bankroto procesui administruoti, naudojantis nemokumo administratorių atrankos programa.

(3) Kaip numatyta Taisyklėse, nemokumo administratoriaus atranka paremta jam nustatomu atrankos koeficientu, kuris apskaičiuojamas remiantis administratoriaus darbo krūviu ir įgyta patirtimi. Taisyklių 26 punktu siūloma įtvirtinti principą, jog parenkamas administratorius, kurio atrankos koeficientas yra didžiausias pagal nustatytą eiliškumą administratorių grupėms¹.

(4) Apskaičiuotas atrankos koeficiento dydis lemia, kokio juridinio asmens – didelio, vidutinio ar mažo – administravimui gali pretenduoti nemokumo administratorius. Atsižvelgiant į tai, atrankos koeficiento apskaičiavimas ir jį lemiančių parametrų dydžiai turi būti pagrįsti, taip užtikrinant sąžiningos konkurencijos sąlygas.

(5) Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnyje viešojo administravimo subjektams nustatyta pareiga užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę ir draudimas priimti teisės aktus ar kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes, ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, išskyrus atvejus, kai skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus.

(6) Remiantis Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo 32 straipsnio 4 dalimi, programa nemokumo administratoriaus kandidatūrai atrinkti naudoja tiek juridinį asmenį apibūdinančius kriterijus (taip pat ir juridinio asmens dydį), tiek nemokumo administratoriaus veiklą apibūdinančius kriterijus: darbo krūvį, darbo patirtį, galiojančias poveikio priemones. Taigi, darbo krūvio ir patirties parametrais paremtas atrankos koeficiento nustatymas, kaip ir atrankos administratorių bei juridinių asmenų, kuriems skiriamas administravimas, klasifikavimas į grupes yra pagrįstas Juridinių asmenų nemokumo įstatymo reikalavimais. Tačiau atkreipiame dėmesį, jog Juridinių asmenų nemokumo įstatymas nenustato konkrečių nemokumo administratorių grupių² intervalų ribų. Su Projektu susijusioje medžiagoje taip pat nėra aptarta, kodėl pasirinkti tokie administratorių skirstymo į grupes intervalai. Taip pat atkreipiame dėmesį, jog Juridinių asmenų nemokumo įstatymas nenustato ir kitų konkrečių nemokumo administratorių veiklą apibūdinančių

¹ A, B ir C grupės.

² A grupė – darbo patirtis iki 10, B grupė – nuo 10,5 iki 100 ir C grupė – daugiau nei 100 sąlyginių bankroto procesų.

kriterijų, naudojamų apskaičiuojant jam taikomą koeficientą, reikšmių³, dėl ko tokių reikšmių pasirinkimas taip pat turi būti aptartas aiškinamajame rašte ir pagrįstas.

(7) Atsižvelgiant į tai, Projekto rengėjams siūlome papildomai įvertinti grupių ribų ir kitų išvestinių vienetų nustatymo pagrįstumą bei Projektą papildyti, aiškinamajame rašte nurodant argumentus dėl pasirinktų dydžių.

(8) Taip pat primename, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4¹ straipsniu, kai teisės akto projektu nustatomas, keičiamas ar panaikinamas reguliavimas, kuris, be kita ko, galėtų turėti poveikį konkurencijai esant šiame straipsnyje nurodytoms sąlygoms, privaloma atlikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimą, kurį rekomenduojame atlikti taikant Konkurencijos tarybos parengtas „Sprendimų poveikio konkurencijai vertinimo gaires“ (toliau – Gairės)⁴. Jeigu Įstatymo projekto rengėjai turi konkrečių klausimų, susijusių su Gairių taikymu, maloniai prašome kreiptis į mūsų instituciją.

Pirmininkas
Keserauskas

Šarūnas

Laura Gintilienė, tel. (8 5) 262 6658, el. p. laura.gintiliene@kt.gov.lt

³ Pavyzdžiui, išvestinio vieneto – sąlyginio bankroto proceso – kuris skirtas nemokumo administratoriaus darbo krūviui ir patirčiai įvertinti ir siūlomas išreikšti taip: mažo juridinio asmens bankroto procesas prilyginamas 1, vidutinio juridinio asmens – 2, didelio juridinio asmens – 4 sąlyginiais bankroto procesams.; ar leistino darbo krūvio, taip pat išreikšto sąlyginiais bankroto procesais (A grupei siūloma nustatyti 20, B grupei – 40, C grupei – 80 sąlyginių bankroto procesų).

⁴ Prieiga per internetą: <http://www.kt.gov.lt/uploads/documents/files/news_2012-06-11_gaires.pdf>.

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Į 2019-08-16 Nr. (6.2E-02)-6K-1904289

E. pristatymo informacinė sistema

ANTI KORUPCINIO VERTINIMO IŠVADA DĖL NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ ATRANKOS TAISYKLIŲ PROJEKTO

2019 m. rugsėjo d. Nr. 4-01-

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio nuostatomis, atlikome Nemokumo administratorių atrankos taisyklių projekto Nr. 19-9619 (toliau – Projektas) antikorupcinį vertinimą.

Atliekant antikorupcinį vertinimą nustatyta, kad Projektu siekiama įgyvendinti Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo nuostatas, nustatyti papildomus kriterijus vertinant nemokumo administratorių juridinių asmenų darbo krūvį, patirtį ir t. t.¹

Atlikę Projekto antikorupcinį vertinimą, nenustatėme esminių ir tiesioginių korupcijos rizikos veiksnių, tačiau siekdami aiškaus ir skaidraus nemokumo administratorių atrankos proceso teisinio reguliavimo, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus, kurie gali būti aktualūs tobulinant Projekto nuostatas:

1. Pagal Projekto 20 punkto nuostatas, *kai nemokumo administratorių grupėje nemokumo administratorių darbo krūvių suma pasiekia 70 procentų atitinkamos grupės leistino darbo krūvio (arba šiame punkte nustatyta tvarka padidinto atitinkamos nemokumo administratorių grupės leistino darbo krūvio), tos nemokumo administratorių grupės leistina darbo krūvio riba atrankos programoje didinama, o kai nemokumo administratorių grupėje nemokumo administratorių darbo krūvių suma tampa mažesnė kaip 30 procentų leistinos darbo krūvio ribos, tos nemokumo administratorių grupės leistina darbo krūvio riba atrankos programoje mažinama*. Iš šių ir kitų Projekto nuostatų nėra aišku, ar nemokumo administratorių darbo krūvių ribą didins ar mažins automatiškai pati nemokumo administratorių atrankos programa ar Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos darbuotojai, ar teisėjas, nagrinėjantis nemokumo bylą.

¹ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/8c96f271bffb11e993cff47c25bfa28c?jfwid=ou0hc2c4>.

Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, siūlytina Projekte nustatyti, kas atliks Projekto 20 punkte nustatytus veiksmus, taip pat siekiant maksimaliai riboti žmogiškojo faktoriaus dominavimą, siūlytina svarstyti galimybę nustatyti, kad Projekto 20 punkte nustatytus veiksmus atliks automatiškai nemokumo administratorių atrankos programa.

2. Projekto 30 punkte nustatyta, kad *teismas, atrankos programoje pateikęs taisyklių 29 punkte nurodytą informaciją, nurodo datą, nuo kurios nemokumo administratoriai gali teikti sutikimus-deklaracijas*. Siekiant užtikrinti nuoseklią praktiką, taip pat maksimaliai riboti žmogiškojo faktoriaus dominavimą nemokumo administratorių atrankos procese, siūlytina svarstyti galimybę nustatyti konkretų laikotarpį, per kurį teismas nurodo datą, nuo kurios nemokumo administratoriai gali teikti sutikimus-deklaracijas, pvz., per 1 darbo dieną nuo taisyklių 29 punkte nurodytos informacijos atrankos programoje pateikimo ar pan.

3. Pagal Projekto 34 punktą, *jeigu sutikimas-deklaracija užpildytas netinkamai, nemokumo administratorius apie tai informuojamas per AVNIS ir nurodomos užpildymo klaidos*. Iš paminėto punkto nuostatų nėra aišku, per kiek laiko nemokumo administratorius bus informuojamas apie sutikimo-deklaracijos užpildymo klaidas. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, siūlytina papildyti Projekto 34 punkto nuostatas.

4. Atkreiptinas Finansų ministerijos, kaip teisės aktų projektų rengėjos, dėmesys į būtinybę tinkamai ir laiku atlikti bei pavišinti antikorpucinius rengiamų teisės aktų projektų vertinimus, kaip tai numatyta Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnyje ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 243 patvirtintose Teisės aktų projektų antikorpucinio vertinimo taisyklėse. Pažymėtina, kad teisėkūros procedūrų nesilaikymas, pvz., poveikio korupcijos mastui vertinimo neatlikimas, gali būti pagrindas teisės aktą pripažinti prieštaraujančiu konstituciniam atsakingo valdymo principui, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatom².

Prašome Finansų ministerijos per 2 mėnesius nuo antikorpucinio vertinimo išvados gavimo dienos informuoti Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybą, kaip atsižvelgta ar numatoma atsižvelgti į antikorpucinio vertinimo išvadoje pateiktus pasiūlymus (pateikti motyvuotą informaciją dėl kiekvienos pastabos ir pasiūlymo pagal lentelę³). Atsakymą prašome paskelbti per Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinę sistemą ir jį susieti su šia antikorpucinio vertinimo išvada.

Direktoriaus pavaduotojas

Egidijus Radzevičius

Audrius Bereišis, tel. (8 706) 63 403, el. p. audrius.bereisis@stt.lt

² Pz., prieiga internete: <https://www.lvat.lt/data/public/uploads/2019/04/2019-04-25nuasmenintassprendimasbylojeei-4-602-2019.docx>.

³ Prieiga internete: http://www.stt.lt/documents/ivertinti_teises_aktai_2018/Pazyma_galutine.docx.

LIETUVOS ADMINISTRATORIŲ RŪMAI
Ukmergės g. 222-204, Vilnius; juridinio asmens kodas 303117734
NACIONALINĖ VERSLO ADMINISTRATORIŲ ASOCIACIJA
Gedimino pr. 28, Vilnius; juridinio asmens kodas 124141149

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
J. Tumo-Vaižganto g. 8, 01512 Vilnius

2019 m. rugsėjo 11 d.
Vilnius

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO DĖL NEMOKUMO
ADMINISTRATORIŲ ATRANKOS TAISYKLIŲ PROJEKTO**

Lietuvos Respublikos finansų ministerija (toliau – ir *Finansų ministerija*) 2019-08-16 raštu Nr. (6.2E-02)-6K-1904289 (toliau – ir *Raštas*) pateikė išvadosms gauti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Nemokumo administratorių atrankos taisyklių patvirtinimo“ projektą (toliau – ir *Nutarimo projektas*). Rašte teigiama, kad Nutarimo projektas parengtas įgyvendinant Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo Nr. XIII-2221 (toliau – ir *JANĮ*) nuostatas dėl nemokumo administratoriaus skyrimo bankroto procesui administruoti, naudojantis nemokumo administratorių atrankos programa; Nutarimo projektu siūlomos patvirtinti Nemokumo administratorių atrankos taisyklės (toliau – ir *Atrankos taisyklių projektas*), kurios pakeistų šiuo metu galiojančias Bankroto administratorių atrankos taisykles (toliau – ir *Atrankos taisyklės*), patvirtintas 2014-07-09 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 647. Minėtu Raštu buvo prašoma pastabas ir pasiūlymus pateikti iki 2019-09-10.

Atsižvelgiant į nurodytą, Lietuvos administratorių rūmai ir Nacionalinė verslo administratorių asociacija (toliau – ir *Nemokumo administratorių asociacijos*) teikia bendras pastabas ir pasiūlymus tiek dėl paties Finansų ministerijos pateikto Rašto, tiek dėl Nutarimo projekto.

**1) DĖL FINANSŲ MINISTERIJOS PATEIKTO RAŠTO TURINIO IR POREIKIO KURTI NAUJAS
ATRANKOS TAISYKLES**

Visų pirma, priešingai nei Rašte pristatoma situacija, JANĮ nesudaro pagrindo ir neįpareigoja tokia plačia apimtimi peržiūrėti šiuo metu galiojančiose Bankroto administratorių atrankos taisyklėse įtvirtintos tvarkos ir galiojančio reguliavimo esmės. Tokios Finansų ministerijos iniciatyvos priežastys taip pat nėra išsamiai atskleistos Rašte pateiktuose teiginiuose. Taigi, susidaro įspūdis, kad, prisidengiant JANĮ priėmimu, yra siekiama iš esmės pakeisti galiojančią administratorių atrankos tvarką, nors toks pakeitimas nėra reikalingas JANĮ įgyvendinimui.

Antra, Nemokumo administratorių asociacijos pažymi, kad nepritaria ir kritiškai vertina Finansų ministerijos iniciatyvą sukurti iš esmės naują teisinį reguliavimą (naujas Atrankos taisykles) dėl administratorių atrankos, ypač įvertinus Rašte išdėstytą neišsamią ir paviršutinišką šių pokyčių pagrindimą (motyvaciją). Kadangi iš esmės naujas teisinis reguliavimas susidaro iš dviejų struktūrinių pakeitimų, žemiau pasisakytina apie kiekvieną iš jų atskirai.

a) Dėl Atrankos taisyklių projekto 28 punkto

Iš esmės ydingu laikytinas siekis (tikslas) *numatyti saugiklius, kad būtų panaikintos prielaidos, sudarančios nevienodas atrankos sąlygas tarp fizinių ir juridinių nemokumo administratorių*. Pasitelkiant naujas Atrankos taisykles, Finansų ministerija siekia iš esmės performuoti Nemokumo administravimo rinkos struktūrą ir daryti poveikį jau veikiančiai rinkai – eliminuoti galimybes juridiniam nemokumo administratoriui (kaip juridiniam asmeniui) dalyvauti Nemokumo administratorių atrankos procese, jį prilyginant fiziniam asmeniui.

Šioje vietoje pažymėtina, kad valdžios institucijos turėtų siekti sudaryti sąlygas veikti sąžiningos ir atviros konkurencijos rinkai, tačiau, deja, naujomis Atrankos taisyklėmis yra siekiama priešingų tikslų. Kuriama tam tikra fizinių nemokumo administratorių apsaugos nuo juridinių nemokumo administratorių sistema, kas nėra laikytina normaliu reiškiniu rinkos ekonomikos aspektu.

Manytina, kad prieš atliekant tokio masto intervenciją į veikiančią nemokumo administravimo rinką, būtina kuo tiksliau įvertinti esamos konkurencijos būklę. Toks vertinimas reikalingas norint nustatyti intervencijos būtinybę ir galimas to pasekmes. Svarbu, kad vertinimas vyktų ankstyvuoju etapu – tai padėtų išvengti priimamų sprendimų rizikos arba ją sumažinti, kartu nebūtų daromas nereikalingas spaudimas rinkai. Lygiai taip pat svarbu, kad būtų atliktas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas (numatomo teisinio reguliavimo teigiamų ir neigiamų pasekmių nustatymas, tame tarpe įvertinant galimą poveikį ekonominėms, verslo ir konkurencijos sąlygoms).

Tuo tarpu nagrinėjamu atveju nebuvo atlikta teisinio reguliavimo stebėseną dėl šiuo metu galiojančių Atrankos taisyklių, siekiant įvertinti jų efektyvumą, nėra pateikta teisinio reguliavimo stebėsenos pažyma, kurioje būtų išdėstyti teisinio reguliavimo stebėsenos rezultatai sąlygojantys reikalingumą keisti dabartinį teisinį reguliavimą. *Taip pat*, nagrinėjamu atveju nebuvo atlikto jokio esamos konkurencijos būklės vertinimo; nebuvo atliktas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas pagal Vyriausybės patvirtintą metodiką, suformuotą klausimyną ir Konkurencijos tarybos parengtas Sprendimų poveikio konkurencijai vertinimo gaires; nebuvo nustatyti jokie objektyvūs pagrindai nemokumo administratorių juridinį asmenį prilyginti fiziniam asmeniui; nebuvo pateikta esamos padėties analizė; neįvardytos nauju reguliavimu išsprendžiamos problemos; nenurodytos galimos teigiamos ir neigiamos numatomo teisinio reguliavimo pasekmės, t.y. nėra nustatytas galimas teigiamas ir neigiamas poveikis reguliavimo sričiai, asmenims ir jų grupėms, kuriems bus taikomas numatomas teisinis reguliavimas; nenurodytos numatoma įvesti teisinį reguliavimą pagrindžiančios priežastys. Atsižvelgiant į numatomo naujo teisinio reguliavimo pobūdį ir mastą, t.y. siekį eliminuoti galimybes juridiniam nemokumo administratoriui (kaip juridiniam asmeniui) dalyvauti Nemokumo administratorių atrankos procese, turėjo būti įvertinamas ir poveikis ekonomikai, konkurencijai, valstybės finansams, socialinei aplinkai, teisinei sistemai ir kitoms aktualioms sritims.

Vietoje aukščiau aprašytų veiksmų atlikimo ir jų rezultatų aprašymo, Finansų ministerijos pateiktame Rašte yra pateikiami tik pasvarstymai ir objektyviais duomenimis nepagrįstos abejonės. Pavyzdžiui, numatomo naujo teisinio reguliavimo įvedimas Atrankos taisyklių projekto 28 punkto aspektu yra grindžiamas tokiais teiginiais: „*Finansų ministerija gavo daug skundų, jog praktikoje yra dažni piktnaudžiavimo atvejai susiję su darbo krūvio koregavimu, įdarbinant asmenis, kurie faktiškai neadministruoja bankroto proceso, tokiu būdu sumažinant juridinio asmens turimą darbo krūvį. Taip pat dažni atvejai, kai atrenkamas administruoti aukštesnės grupės nemokumo administratorius, tačiau atsakingu asmeniu paskiriamas žemesnės grupės darbuotojas nemokumo administratorius. Kadangi nemokumo administratorius iš esmės yra profesija ir administruoti bankroto procesą gali tik nemokumo administratorius fizinis asmuo, mūsų siūlomi saugikliai sudarytų sąlygas teisingai vertinti fizinius ir juridinius asmenis nemokumo administratorius. <...> Toks sprendimas siūlomas remiantis <...> bankroto administratorių kreipimaisiis spręsti nemokumo juridinių asmenų darbo krūvio skaičiavimo ir patirties įvertinimo klausimą, kuris sudaro nevienodas atrankos sąlygas tarp fizinių ir juridinių nemokumo administratorių.*“ Nemokumo administratorių asociacijų nuomone, tokio turinio teiginiai yra vertintini kritiškai, kaip stokojantys konkretumo, apibrėžtumo ir aiškumo. Finansų ministerijos pateikto Rašto turinys leidžia suprasti, kad iš esmės naujo teisinio reguliavimo (naujų Atrankos taisyklių) sukūrimas yra inicijuotas tik dėl didelio skundų kiekio ir grupės fizinių nemokumo administratorių pageidavimu. Manytina, kad tai yra ydinga praktika, kadangi didelis skundų kiekis, kaip rodiklis, negali būti pagrindas jokioms iniciatyvoms, lygiai taip pat ir vienos suinteresuotų asmenų grupės pageidavimas negali būti pagrindu tiesiog eliminuoti iš rinkos kitą suinteresuotų asmenų grupę.

Viena vertus, patvirtinus aptariamą Atrankos taisyklių projektą, neabejotinai didelį skundų kiekį pateiks ir juridiniai nemokumo administratoriai tiek dėl konkurencijos ribojimo, tiek dėl konstitucinio teisinės valstybės principo pažeidimo, kadangi naujoji atrankos tvarka sąlygotų juridinių nemokumo administratorių veiklos sužlugdymą. *Kita vertus*, pateiktame Rašte visiškai nėra atskleista kiek Finansų ministerijos aptariamų skundų

buvo pateikta/gauta iš viso ir koks buvo jų turinys, nėra atskleista kas ir kokio pobūdžio tyrimo procedūras atliko, nėra atskleista kokia dalis tų skundų buvo pripažinti pagrįstais ir kiek asmenų nubausta, nėra atskleista kokios buvo skirtos sankcijos ir kas jas skyrė.

Taigi, Nemokumo administratorių asociacijų nuomone, Finansų ministerijos Rašte įvardintai problematikai spręsti turi būti parenkamos kitokio pobūdžio priemonės, kurios sprendžia problemines sritis užuot kūrusios naują ir ženkliai didesnę problematiką. Priklausomai nuo Finansų ministerijos tolimesnės pozicijos aptariamu klausimu bus nubrėžta aiški takoskyra – arba įvyks profesionalių rinkos dalyvių išardymas, juos sulyginant su fiziniiais nemokumo administratoriais, arba, atsisakius aptariamos iniciatyvos, - profesionalių rinkos dalyvių išlaikymas. Reaguojant į Finansų ministerijos Rašte keliamas abejones, šiuo pažymėtina, jeigu juridinių nemokumo administratorių tarpe nustatomi piktnaudžiaujantys subjektai, tokiu atveju jiems turi būti izoliuotai taikomos galiojančiuose teisės aktuose numatytos poveikio priemonės, o jeigu jos neveiksmingos – kuriamos naujos (pažangesnės), tačiau dėl pavienių asmenų piktnaudžiavimo atvejų neturi patirti neigiamo poveikio visa juridinių nemokumo administratorių grupė (bendruomenė), kadangi toks poveikis būtų neadekvatus ir neproporcingas sąžiningų rinkos dalyvių atžvilgiu.

Taigi, jeigu Finansų ministerijos Rašte įvardintų pavyzdžių atvejais nustatomas galimas piktnaudžiavimas teise, tokiu atveju tai turėtų būti pagrindas pradėti tyrimą ir taikyti sankcijas nustačius atitinkamus pažeidimus, tačiau tai savaime negali būti pagrindas/priežastis pakeisti dabar galiojantį teisinį reguliavimą, juolab tai negali būti pagrindas/priežastis eliminuoti galimybes juridiniam nemokumo administratoriui (kaip juridiniam asmeniui) dalyvauti Nemokumo administratorių atrankos procese, jį prilyginant fiziniam asmeniui. Kitaip tariant, jei bet kuris asmuo (fizinis ar juridinis) imsis teisei prieštaringo veiksmo, tai teisinės veiklos formos eliminavimas neturi jokio ryšio su neteisėtu poveikiu nemokumo procesams, pabrėžiant, jog teisinė veiklos forma pati savaime nei sukelia tokią problematiką, nei užkardo teisei prieštarigus veiksmus.

Šioje vietoje svarbu suprasti, kad juridinis nemokumo administratorius (kaip juridinis asmuo) turi savo savarankiškumą (ūkinį, finansinį, organizacinį ir teisinį) bei vidinę organizacinę struktūrą, kas užtikrina profesionalių paslaugų teikimą ir aukštesnį kokybinį jų lygmenį, taip pat gebėjimą administruoti didelius ir sudėtingus nemokumo procesus. Pažymėtina, kad juridinio nemokumo administratoriaus organizacinė struktūra ir jo darbuotojų sudėtis neapsiriboja tik nemokumo administratoriais fiziniiais asmenimis, kadangi į vidinę jo struktūrą tipiška įeina ir kiti darbuotojai - teisininkai, buhalteriai, administracija, ūkvedžiai ir pan., kurie irgi kaupia patirtį, todėl laikytina, kad ir pats juridinis asmuo geba kaupti patirtį. Pavyzdžiui, viešuosiuose pirkimuose reikalavimai dėl patirties ir įgyvendintų projektų nustatomi būtent juridiniams asmenims, tačiau ne paviniams jo darbuotojams. Taigi, siekis juridinį nemokumo administratorių, su visa jo organizacine struktūra, prilyginti vienam nemokumo administratoriaus licenciją turinčiam fiziniam asmeniui, žinomai prieštarauja pamatinėms teisės normoms, bendrajai teisinei logikai bei neatitinka protingumo, teisingumo ir proporcingumo kriterijų.

Atsižvelgiant į nurodytą, Nemokumo administratorių asociacijos siūlo (i) atsisakyti iniciatyvos *numatyti saugiklius, kad būtų panaikintos prielaidos, sudarančios nevienodas atrankos sąlygas tarp fizinių ir juridinių nemokumo administratorių*, tokia forma kuria jie yra apibrėžti pateiktame Atrankos taisyklių projekte ir (ii) palikti analogišką tvarką, kuri yra įtvirtinta šiuo metu galiojančiose Bankroto administratorių atrankos taisyklėse, patvirtintose 2014-07-09 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 647 arba (iii) iš naujo įvertinti Lietuvos administratorių rūmų jau teiktus konstruktyvius pasiūlymus dėl Finansų ministerijos Rašte aptariamos problematikos sprendimo būdų ir ieškoti kitokio turinio kompromisinių saugiklių kartu su Nemokumo administratorių asociacijomis. Pabrėžtina, kad artimiausiu metu bus įsteigti Nemokumo administratorių rūmai, kurie mūsų vertinimu, didžiąją dalį problemų, tame tarpe ir šią, vadovaujantis savireguliacijos principais (Garbės teismo, etikos kodekso laikymosi ir pan.) tikėtina, kad patys išspręs, todėl nėra būtinybės skubėti artimiausiu keisti šį teisės aktą.

b) Dėl pažeisto teisės aktų hierarchijos principo ir nepagrįsto ūkinės veiklos laisvės ribojimo

Pažymėtina, kad viešojo administravimo subjektai turi pareigą veikti aukštesnės galios teisės aktais suteiktos kompetencijos ribose. Vadovaujantis Konstitucinio Teismo jurisprudencija, įstatymo įgyvendinamuoju teisės aktu yra realizuojamos įstatymo normos, todėl juo negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio

teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų atžvilgiu.

Nemokumo administratorių asociacijų nuomone, tam tikri Nemokumo administratorių veiklos klausimai gali būti reguliuojami ir poįstatyminiais teisės aktais, tačiau nustatyti esmines ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir ribojimus, darančius esminį poveikį ūkinei veiklai, pagal Konstituciją galima tik įstatymu. Poįstatyminiais teisės aktais nustatytas teisinis reguliavimas negali konkuruoti su nustatytuoju įstatyme, šiuo atveju JANĮ.

Minėtina, kad Konstitucinis Teismas savo aktuose ne kartą yra konstatavęs, jog iš konstitucinio teisinės valstybės principo, kitų konstitucinių imperatyvų kyla reikalavimas įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams paisyti iš Konstitucijos kylančios teisės aktų hierarchijos. Šis reikalavimas, be kita ko, reiškia, kad draudžiama žemesnės galios teisės aktais reguliuoti tuos visuomeninius santykius, kurie gali būti reguliuojami tik aukštesnės galios teisės aktais, taip pat kad žemesnės galios teisės aktuose draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruotų su nustatytuoju aukštesnės galios teisės aktuose (Konstitucinio Teismo 2005 m. sausio 19 d., 2005 m. rugsėjo 20 d. nutarimai ir kt.). Poįstatyminiu teisės aktu yra realizuojamos įstatymo normos, todėl poįstatyminiu teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu (Konstitucinio Teismo 2002 m. rugpjūčio 21 d. nutarimas). Poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai, jie turi būti priimami remiantis įstatymais, nes poįstatyminis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas nepriklausomai nuo to, ar tas aktas yra vienkartinio (*ad hoc*) taikymo, ar nuolatinio galiojimo (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d., 2005 m. vasario 7 d. nutarimai). Toks teisės akto formos nesilaikymas, kai Konstitucija reikalauja, kad tam tikri santykiai būtų reguliuojami įstatymu, tačiau jie yra reguliuojami poįstatyminiu aktu (nepriklausomai nuo to, ar šiuos santykius kokių nors aspektu reguliuoja dar ir įstatymas, su kuriame nustatytu teisiniu reguliavimu konkuruoja poįstatyminiame akte nustatytas teisinis reguliavimas, ar joks įstatymas šių santykių apskritai nereguliuoja), gali būti pakankamu pagrindu tokį poįstatyminį teisės aktą pripažinti prieštaraujančiu Konstitucijai (2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, kad riboti asmens teises ir laisves, taip pat ir ūkinės veiklos laisvę galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo (Konstitucinio Teismo 2009 m. spalio 8 d. nutarimas). Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 31 d. nutarime konstatuota, kad nors tam tikri ūkinės veiklos santykiai gali būti reguliuojami tik įstatymais, kiti – Vyriausybės nutarimais, dar kiti – žemesnės galios poįstatyminiais teisės aktais, nustatyti esminės ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir ribojimus, darančius esminį poveikį ūkinei veiklai, taip pat įvairias sankcijas už atitinkamus teisės pažeidimus pagal Konstituciją galima tik įstatymu (Konstitucinio Teismo 2005 m. lapkričio 3 d., 2008 m. sausio 21 d., 2008 m. kovo 15 d. nutarimai).

Pažymėtina, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje taip pat nuosekliai pažymi viešojo administravimo subjektų pareigą veikti aukštesnės galios teisės aktais suteiktos kompetencijos ribose. Viešojo administravimo subjektų kompetencija turi būti nustatyta įstatymu, veikla vykdoma tik jiems priskirtos kompetencijos ribose, o atitinkamam teisėkūros subjektui viršijus jam teisės aktais suteiktą kompetenciją ir priėmus norminį administracinį aktą, kurį jis nėra įgaliotas priimti, tuo pačiu būtų pažeistas ir Konstitucijos preambulėje įtvirtintas teisinės valstybės principas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. liepos 28 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I¹-4/2006, 2007 m. lapkričio 23 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I⁸-15/2007, 2008 m. lapkričio 28 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I⁴⁴⁴-4/2008, 2012 m. gegužės 21 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I⁵⁰²-12/2012).

Atsižvelgus į aukščiau išdėstytą, Nemokumo administratorių asociacijoms kyla pagrįstų abejonių, ar Atrankos taisyklių projekte numatytas juridinio nemokumo administratoriaus (kaip juridinio asmens) galimybės dalyvauti Nemokumo administratorių atrankos procese eliminavimas, jį prilyginant fiziniam asmeniui, kai tas jokia forma nėra numatyta įstatyme, neprieštarauja pačiam Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymui,

konstitucinio teisinės valstybės principo apimamam teisės aktų hierarchijos principui, Konstitucijos 48 straipsnio 1 daliai, įtvirtinančiai asmens teisę laisvai pasirinkti darbą bei verslą, bei Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai, nustatančiai ūkinės veiklos laisvę. Taigi, Nemokumo administratorių asociacijų nuomone, tokio turinio Atrankos taisyklių projektas nėra legitimus bei galėtų būti skundo teismui objektas iškarto po jo patvirtinimo/priėmimo.

c) Dėl veiklos rezultatų vertinimo reikšmių

Finansų ministerijos Rašte nurodoma, kad yra „*numatomos administratoriaus veiklą apibūdinančio kriterijaus – veiklos rezultatai – reikšmės. <...> siūloma vertinti nemokumo administratoriaus veiklos rezultatus pagal jo administruotų juridinių asmenų bankroto procesų vidutinę trukmę metais ir juridinio asmens, kurio bankroto procesas yra administruojamas, turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykį.*“. Šie pakeitimai Rašte motyvuojami tuo, kad „*užbaigtų bankroto procesų skaičius jau yra naudojamas vertinant nemokumo administratoriaus darbo krūvį ir darbo patirtį, o veiklos rezultatai paprastai siejami su tam tikrais pasiekimais ir yra atlikto darbo kokybės išraiška. Pastebėtina, kad kreditorių reikalavimų tenkinimo dydis priklauso nuo nemokumo administratoriaus įdėto darbo.*“.

Kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, visa Lietuvos teisės sistema ir pati Konstitucija yra grindžiamos teisinės valstybės principu. Konstitucinio teisinės valstybės principo esmė – teisės viešpatavimas; konstitucinis teisės viešpatavimo imperatyvas reiškia, kad valdžios laisvę riboja teisė, kuriai privalo paklusti visi teisinių santykių subjektai, neišskiriant nė teisėkūros subjektų (*inter alia* 2004 m. gruodžio 13 d., 2007 m. rugpjūčio 13 d., 2018 m. kovo 2 d. nutarimai). Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja *inter alia* įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik nevirsydamis savo įgaliojimų; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna; kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus; teisės aktais negalima reikalauti neįmanomų dalykų (*lex non cogit ad impossibilia*); teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį, įstatymų ir kitų teisės aktų galiojimas atgal neleidžiamas (*lex retro non agit*), nebent teisės aktu būtų sušvelninama teisinių santykių subjekto padėtis ir kartu nebūtų pakenkiama kitiems teisinių santykių subjektams (*lex benignior retro agit*), ir kt. (2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Minėtina, kad Konstitucinis Teismas savo aktuose ne kartą yra konstatavęs, jog neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas; iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančių teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo, teisinio saugumo principų paskirtis – užtikrinti asmens pasitikėjimą valstybe ir teise; šie principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą; asmenys turi teisę pagrįstai tikėtis, kad jų pagal galiojančius teisės aktus įgytos teisės nustatytą laiką bus išlaikytos ir įgyvendinamos (2013 m. vasario 15 d. nutarimas).

Nemokumo administratorių asociacijų vertinimu, ilgą laiką buvus nustatytam veiklos rezultatų vertinimo kriterijumi - *užbaigtų bankroto procesų skaičiui*, šiuo aspektu inicijuojami kardinalūs pakeitimai pažeis konstitucinio teisinės valstybės principo imperatyvus, be kita ko, teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio saugumo, teisinio tikrumo, teisingumo, protingumo reikalavimus.

Bet kuriuo atveju pažymėtina, kad, nevertinant to fakto jog tokie numatomi kardinalūs pokyčiai nebuvo derinti su suinteresuotomis grupėmis, taip pat nėra numatyti ir protingi pasirengimo bei pereinamieji laikotarpiai. Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 70 straipsnio 1 dalį konstitucinio teisinės valstybės principo, kartu ir jo elementais esančių teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo, teisinio saugumo principų kontekste, yra konstatavęs, jog teisinio reguliavimo pakeitimai turėtų būti daromi taip, kad asmenims, kurių teisei padėčiai jie turi įtakos, būtų užtikrinta reali galimybė prisitaikyti prie naujos teisinės situacijos; todėl, siekiant sudaryti sąlygas asmenims ne tik susipažinti su nauju teisiniu reguliavimu anksčiau, nei jis pradės galioti, bet ir tinkamai pasirengti numatomiems pakeitimams, gali būti būtina nustatyti vėlesnę jo įsigaliojimo datą (taikymo pradžią) (*inter alia* 2013 m. vasario 15 d., 2016 m. sausio 25 d. nutarimai); taigi, Konstitucijos 70 straipsnio 1 dalį aiškinant konstitucinio teisinės valstybės principo kontekste, tam tikrais atvejais įstatymų leidėjas privalo

numatyti pakankamą *vacatio legis*, t. y. laikotarpį nuo įstatymo oficialaus paskelbimo iki jo įsigaliojimo (taikymo pradžios), per kurį suinteresuoti asmenys galėtų pasirengti įgyvendinti iš jo kylančius reikalavimus (*inter alia* 2013 m. vasario 15 d., 2016 m. vasario 2 d. nutarimai).

Nemokumo administratorių asociacijų vertinimu, nėra jokio pagrindo ar poreikio tokia apimtimi keisti dabar galiojančius kriterijus. Kardinalus kriterijų keitimas, nesant tam aiškaus pagrindimo, prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui. Atsižvelgiant į nurodytą, Nemokumo administratorių asociacijos siūlo atsisakyti iniciatyvos dėl veiklos rezultatų vertinimo reikšmių pakeitimo tokia apimtimi, kuri numatyta pateiktame Atrankos taisyklių projekte ir prašo Atrankos taisyklių projekto 27 punkte, žemiau *galiojančio įspėjimo* kriterijaus (27.1 p.) sekančiu punktu (27.2 p.) įtvirtinti *užbaigtų bankroto procesų skaičiaus* kriterijų po juo eiliškumo tvarka išdėstant likusius Atrankos taisyklių projekte numatytus kriterijus (27.3 – 27.5 p.).

d) Kitos pastabos ir pasiūlymai

Finansų ministerijos Rašte nurodoma, kad yra „siūloma vertinant nemokumo administratoriaus darbo krūvį ir darbo patirtį *juridinio asmens bankroto procesą, vykdomą ne teismo tvarka, prilyginti įprastiniam bankroto procesui. Juridinio asmens bankroto procesas būtų prilyginamas mažo, vidutinio arba didelio juridinio asmens bankroto procesui (šiuo metu tokie procesai visais atvejais prilyginami mažam juridiniam asmeniui).*“.

Nemokumo administratorių asociacijų vertinimu, tiek praktiniai bankroto proceso, vykdomo ne teismo tvarka, ypatumai, tiek proporcingumo ir teisingumo principai sąlygoja, jog racionaliausia būtų pasilikti prie dabar galiojančios tvarkos ir tokius procesus toliau visais atvejais prilyginti mažam juridiniam asmeniui. Juolab, kad juridinio asmens bankroto procesas, vykdomas ne teismo tvarka, savo esme yra taikus procesas, kur absoliuti dauguma (3/4) kreditorių pritarė tokiam procesui ir turi šio proceso viziją bei aktyviai dalyvauja ją įgyvendinant. Be to, bankroto procesai, vykdomi ne teismo tvarka, yra užbaigiami ženkliai greičiau, dėl ko šiam institutui papildomai skatinti turėtų būti numatytos atskiros priemonės.

Finansų ministerijos Rašte taip pat nurodoma, kad „*geriausiai juridinio asmens dydį atspindi jo turtas. Juridinio asmens turimo turto dydis yra rodiklis, kuriuo remiantis galima preliminarai vertinti, kokia galima įsipareigojimų dalis galėtų būti patenkinta bei kokia numatoma darbų apimtis. Vien tik didesnė įsipareigojimų suma savaime nereiškia sudėtingesnio bankroto proceso.*“.

Nemokumo administratorių asociacijos su tokia Rašte išdėstyta pozicija sutikti negali. Pirma, turtas nemokumo bylos iškėlimo stadijoje dažiausiai nėra žinomas, todėl nuolatos įrašyti iš esmės netikslius skaičius/duomenis ir pagal juos nustatinėti juridinio asmens dydį nelaikytina racionalu, taip pat tai neatitinka proceso operatyvumo ir koncentruotumo principų keliamų tikslų, apsunkina visą procesą. Antra, didesnė įsipareigojimų suma faktiškai visais atvejais reiškia sudėtingesnį bankroto procesą. Pažymėtina, jog ilgametė praktika rodo, jog jeigu yra likę tik dideli kreditoriniai o turto nėra – tai suponuoja neišvengiamą nemokumo administratoriaus pareigą ieškoti turto ir kelti kaltų asmenų atsakomybės klausimą dėl neteisėtai perleisto, paslėpto arba iššvaistyto turto. Vienintelis rodiklis – įsipareigojimų dydis, faktiškai visais atvejais būna aiškus. Pažymėtina ir tai, kad darbas su dideliais kreditoriniais reiškia ir didelę atsakomybę, kadangi kiekviena klaida gali lemti didelius nuostolius ir išaugusią atsakomybę. Be to, vien šių reikalavimų pagrįstumo tikrinimas jau lemia daug didesnių išteklių (finansinių, žmogiškųjų) panaudojimą.

Nemokumo administratorių asociacijos taip pat atkreipia dėmesį tai, kad Atrankos taisyklių projekte toliau nesprendžiamos kitos įsisenėjusios problemos, nesprendžiami atrankos programos trūkumai, sudarantys prielaidas subjektyviai interpretuoti Atrankos taisykles. Pavyzdžiui, nėra neregamentuojama kaip turi elgtis teismas pasinaikinęs nutartį, nėra neregamentuojama kaip turi elgtis teismas bylai grįžus iš apeliacinės instancijos (naujas teisėjas, praėję daug laiko) – ar tokiu atveju turėtų būti daroma nauja atranka ar visgi turėtų būti vadovaujamasi sena. Pažymėtina, kad šiuo klausimu iki šiol nėra nusistovėjusios vieningos praktikos ir teisėjai tose pačiose situacijose elgiasi skirtingai, kas atitinkamai sąlygoja ginčų kilimą. Manytina, kad šie ir kiti panašaus pobūdžio klausimai turėtų būti išsamiai reglamentuoti Atrankos taisyklių projekte, turėtų būti siekiama,

kad Atrankos taisyklės būtų maksimaliai skaidrios ir aiškos, kad jos būtų taikomos visų teisėjų vienodai ir nesukurtų pagrindo jomis įtvirtintas nuostatas interpretuoti skirtingai.

2) DĖL NUTARIMO PROJEKTO IR ATRANKOS TAISYKLIŲ PROJEKTO ATSKIRŲ PUNKTŲ TURINIO IR JŲ PAKEITIMO

Nemokumo administratorių asociacijos, be jau aukščiau išdėstytų pastabų ir pasiūlymų, turi papildomų pastabų dėl Nutarimo projekto ir Atrankos taisyklių projekto turinio bei juridinės technikos ir žemiau nurodytų korekcijų atlikimo.

Nutarimo projekto 3 punkte numatyta: „Nustatyti, kad Nemokumo administratorių atrankos programoje veiklos rezultatų reikšmės pradedamos skaičiuoti po Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo įsigaliojimo prasidėjusiems bankroto procesams.“. Be aukščiau pateiktų pastabų dėl veiklos rezultatų vertinimo reikšmių, papildomai pažymėtina, kad nei Nutarimo projekte, nei Atrankos taisyklių projekte nėra atskleista kada veiklos rezultatų reikšmės bus suskaičiuotos, nėra atskleista kurios konkrečiai reikšmės kada bus taikomos, nėra atskleista koks bus taikomas pereinamasis laikotarpis lyginant su dabar galiojančia tvarka, nėra atskleista kaip bus vertinamos situacijos kai nemokumo administratorius nebus baigęs nei vieno bankroto proceso, ir pan. Atsižvelgiant į nurodyta, šis punktas yra tobulintinas.

Atrankos taisyklių projekto 9 punkte numatyta: „Juridinį asmenį apibūdinančių kriterijų reikšmės nustato ir atrankos programoje nurodo teismas nemokumo bylos iškelimo nagrinėjimo metu surinkęs informaciją apie juridinį asmenį, taip pat iš valstybės institucijų tvarkomų registų ir informacinių sistemų, kuriuose kaupiama informacija apie juridinių asmenų turtą ir įsipareigojimus.“. Vadovaujantis teisėkūros principais ir teisės technikos taisyklėmis siūlytina Atrankos taisyklių projekto 9 punktą išdėstyti taip: „Juridinį asmenį apibūdinančių kriterijų reikšmės nustato ir atrankos programoje nurodo teismas nemokumo bylos iškelimo nagrinėjimo metu surinkęs aktualią informaciją apie juridinį asmenį, taip pat iš visų valstybės institucijų tvarkomų registų ir informacinių sistemų, kuriuose kaupiama informacija apie juridinių asmenų turtą ir įsipareigojimus.“.

Atrankos taisyklių projekto 14 punkte numatyta: „14. Atsižvelgiant į darbo patirties reikšmes, nustatomos šios nemokumo administratorių grupės: 14.1. A grupė – kai darbo patirtis sudaro nuo 0 iki 10 sąlyginių bankroto procesų; 14.2. B grupė – kai darbo patirtis sudaro nuo 10,5 iki 100 sąlyginių bankroto procesų; 14.3. C grupė – kai darbo patirtis sudaro 100,5 ir daugiau sąlyginių bankroto procesų.“. Siekiant darbo patirties nemokumo procese suteikti didesnę svarbą, taip užtikrinant profesionalumo ir kokybinius reikalavimus, kartu užtikrinant proporcingumo ir protingumo principų įgyvendinimą, siūlytina Atrankos taisyklių projekto 14 punktą išdėstyti taip: „14. Atsižvelgiant į darbo patirties reikšmes, nustatomos šios nemokumo administratorių grupės: 14.1. A grupė – kai darbo patirtis sudaro nuo 0 iki 30 sąlyginių bankroto procesų; 14.2. B grupė – kai darbo patirtis sudaro nuo 30,5 iki 100 sąlyginių bankroto procesų; 14.3. C grupė – kai darbo patirtis sudaro 100,5 ir daugiau sąlyginių bankroto procesų.“.

Atrankos taisyklių projekto 20 punkte numatyta: „20. Vertinant juridinių asmenų bankroto procesų vidutinę trukmę neįtraukiama juridinių asmenų bankroto procesų, kuriems taikomi juridinių asmenų veiklą reguliuojančiuose teisės aktuose nustatyti bankroto proceso ypatumai, trukmė.“. Nemokumo administratorių asociacijų nuomone šis punktas yra tobulintinas, kadangi turėtų būti sukonkretinti ypatumai – nurodytas jų baigtinis sąrašas. Atsižvelgiant į išdėstytą, šis punktas yra tobulintinas tokiu būdu, kad visiems suinteresuotiems asmenims būtų aiški skaičiavimo tvarka ir kartu būtų pašalinta galimybė ypatumus (išimtis) vertinti/interpretuoti skirtingai.

Atrankos taisyklių projekto 21 punkte numatyta: „21. Kiekvienam nemokumo administratoriui yra nustatomas leistinas darbo krūvis, kuris priklauso nuo jo priskyrimo atitinkamai nemokumo administratorių grupei ir parodo didžiausią leistiną administruoti juridinių asmenų skaičių (toliau – leistinas darbo krūvis).“.

Vadovaujantis teisėkūros principais ir teisės technikos taisyklėmis siūlytina Atrankos taisyklių projekto 21

punkte ir kituose punktuose apibendrinamąją sąvoką pakeisti į „*Atrankos krūvis*“. Pažymėtina, kad leistinas darbo krūvis nustatomas tik atrankai, tuo tarpu yra leidžiama vykdyti ir daugiau procedūrų.

Atrankos taisyklių projekto 22 punkte numatyta: „*Kai nemokumo administratorių grupėje nemokumo administratorių darbo krūvių suma pasiekia 70 procentų atitinkamos grupės leistino darbo krūvio (arba šiame punkte nustatyta tvarka padidinto atitinkamos nemokumo administratorių grupės leistino darbo krūvio), tos nemokumo administratorių grupės leistina darbo krūvio riba atrankos programoje didinama, o kai nemokumo administratorių grupėje nemokumo administratorių darbo krūvių suma tampa mažesnė kaip 30 procentų leistinos darbo krūvio ribos, tos nemokumo administratorių grupės leistina darbo krūvio riba atrankos programoje mažinama: 22.1. A grupės nemokumo administratoriams – 1 sąlyginiu bankroto procesu; 22.2. B grupės nemokumo administratoriams – 2 sąlyginiais bankroto procesais; 22.3. C grupės nemokumo administratoriams – 4 sąlyginiais bankroto procesais.*“. Nemokumo administratorių asociacijų nuomone šis punktas yra tobulintinas. Manytina, kad Valstybės ir jos įgaliotų institucijų pagrindinis tikslas turėtų būti sukoncentruotas į nemokumo procesų administravimo kokybinio lygmens didinimą ir profesionalių nemokumo administratorių darinių kūrimąsi. Įvertinus Atrankos taisyklių projekto turinį tenka konstatuoti, kad, užuot skatinus ir puoselėjus šias sritis, yra siekiama įtvirtinti tokį teisinį reguliavimą, kuris faktiškai atimtų galimybę pragyventi asmenims aktyviai užsiimantiems nemokumo administravimo paslaugų teikimu. Kitaip tariant, didelės patirties ir profesionalumo reikalaujančią profesiją yra siekiama paversti antraeiliu darbu. Objektyvu teigti, kad nemokumo administratorius, administruodamas vieną ar dvi įmones, negalės iš to pragyventi, negalės (neturės finansinių resursų) tobulėti profesionalumo ir kokybinio lygmens aspektais. Taip pat akivaizdu, kad Atrankos taisyklių projekto 22 punktu yra siekiama užtikrinti galimybę naujai įsteigtiems ar veikla pradedantiems nemokumo administratoriams gauti naujas įmones, tačiau šioje vietoje ypač atkreiptinas dėmesys kad tai kartu riboja galimybes jau veikiantiems subjektams gauti naujas įmones. Taigi, tokia iniciatyva sukels priešingą efektą nei kad yra tikimasi – bus suskatinas nevaldomas naujų ar veikla pradedančių nemokumo administratorių steigimasis, kas kartu sąlygos bendro lygio kritimą ir profesionalumo mažėjimą. Manytina, kad naujų įmonių steigimasis neturėtų būti prioritetu, vietoj to turėtų būti siekiama išlaikyti profesionalius nemokumo administratorių darinius ir turėtų būti ženkliai labiau skatinamos įdirbį turinčių asmenų galimybės gauti naujas įmones. Taigi siūlytina iš viso atsisakyti tokio ribojimo ir naikinti šį 22 punktą arba pavesti šiuos rodiklius kasmet nusistatyti Nemokumo administratorių rūmų prezidiumui kartu su Priėžiūros institucija. Pabrėžtina, kad būtent šis reguliavimas ir kuria didžiausią nepasitenkinimą, nes esant darbo krūvio ribojimui nemokumo administratoriai negali normaliai užtikrinti jų įmonių stabilaus veikimo.

Atrankos taisyklių projekto 27 punkte numatyta: „*27. Jeigu Taisyklių 26 punkte nustatyta tvarka įvertinus nemokumo administratorių atrankos koeficientų reikšmes daugiau nei vienas nemokumo administratorius turi vienodas atrankos koeficiento reikšmes, nemokumo administratorius atrenkamas tokiu eiliškumu: 27.1 neturi galiojančio įspėjimo; 27.2. jo baigtų administruoti bankroto procesų juridinio asmens turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykių sumos vidurkis yra mažiausias; 27.3. jo baigtų administruoti juridinių asmenų bankroto procesų trukmės vidurkis yra mažiausias; 27.4. nemokumo administratorius, kuriam paskutinis administruoti paskirtas bankroto procesas buvo paskirtas anksčiausiai.*“. Nemokumo administratorių asociacijų nuomone šis punktas yra tobulintinas, kadangi nėra atskleista kaip bus taikoma ši tvarka įsigaliojus pasikeitusiam reguliavimui, nuo kada bus pradėti rinkti statistiniai duomenys, kokia tvarka vyks paskyrimai esant vienodam balų skaičiui ir pan. Atsižvelgiant į nurodyta, šis punktas yra tobulintinas. Taip pat aukščiau yra plačiai pasisakyta dėl poreikio po galiojančio įspėjimo kriterijaus (27.1 p.) sekančiu punktu (27.2 p.) įtvirtinti užbaigtų bankroto procesų skaičiaus kriterijų ir toliau eiliškumo tvarka dėstyti likusius Atrankos taisyklių projekte numatytus kriterijus (27.3 – 27.5 p.), atlikus šį papildymą Atrankos taisyklių projekto 27 punktą išdėstant taip: „*27. Jeigu Taisyklių 26 punkte nustatyta tvarka įvertinus nemokumo administratorių atrankos koeficientų reikšmes daugiau nei vienas nemokumo administratorius turi vienodas atrankos koeficiento reikšmes, nemokumo administratorius atrenkamas tokiu eiliškumu: 27.1 neturi galiojančio įspėjimo; 27.2. jo užbaigtų bankroto procesų skaičius didžiausias; 27.3. jo baigtų administruoti bankroto procesų juridinio asmens turto ir patenkintų kreditorių reikalavimų santykių sumos vidurkis yra mažiausias; 27.4. jo baigtų administruoti juridinių asmenų bankroto procesų trukmės vidurkis yra mažiausias; 27.5. nemokumo administratorius, kuriam paskutinis administruoti paskirtas bankroto procesas buvo paskirtas anksčiausiai.*“.

Dėl Atrankos taisyklių projekto 28 punkto yra plačiai pasisakyta aukščiau. Nemokumo administratorių asociacijų nuomone šis punktas yra naikintinas arba keistinas iš esmės, pagal aukščiau išdėstytas pastabas. Papildomai pažymėtina, kad juridinis asmuo teisiniuose santykiuose priimamas, kaip atskiras tų santykių subjektas t. y. vienetas turintis ūkinį, finansinį, organizacinį ir teisinį savarankiškumą. Jo prilyginimas fiziniam asmeniui iš esmės prieštarauja pamatinėms teisės normoms. Rinkos dalyviai siekdami kolegialiai vykdyti tam tikrą veiklą tai gali padaryti dviem būdais: asmeniškai sudarinėti dvišales ar daugiašales sutartis arba kiekvienas iš jų gali sudaryti sutartį su subjektu, kuris koordinuos veiklą, veikdamas pagal savo įgaliojimus. Ši visų dalyvaujančiųjų veikloje atstovė, koordinuojanti veiklą, vadinama įmone. Jai perduoti tam tikri sutartyje numatyti dalyvių įgaliojimai ir ji įgyja teises bei pareigas jų atžvilgiu. Teisė supaprastina šio darinio veiklą suteikdama jai juridinio asmens teises. Įmonės juridinė forma tampa jos teisiniu identitetu.

Dėl Atrankos taisyklių projekto 29.5. punkto. Siūlytina šio punkto atsisakyti kaip perteklinio.

Atrankos taisyklių projekto 42 punkte numatyta: „*Teismas patikslina juridinio asmens priskyrimą mažam, vidutiniam ar dideliam juridiniam asmeniui, patvirtinus kreditorių reikalavimus ir pagal galutinės bankroto ataskaitos duomenis iki sprendimo dėl juridinio asmens pabaigos priėmimo dienos.*“.

Nemokumo administratorių asociacijų nuomone šis punktas yra tobulintinas, kadangi dabartinė jo redakcija sudaro prielaidas nemokumo administratoriaus teisių ir teisėtų interesų pažeidimui. Pavyzdžiui, jeigu bankrutuojanti įmonė *de facto* yra maža, tačiau programoje (*de jure*) ji pažymėta kaip didelė, dargi Atrankos taisyklių projekte numatant įmonės dydį nustatinėti tik pagal turtą, tai neretais atvejais susidarys situacija, kai patvirtinus reikalavimus nieks nepasikeis jei turto dydis iki galo šiam momentui nebus aiškus ir ilgą laiką tarp nemokumo administratorius turės dirbti su dirbtinai padidintu krūviu, tuo tarpu tas nemokumo administratoriui atsispindės atrankoje, o sumažinti bus galima tik pateikus galutinę ataskaitą viso proceso pabaigoje. Taigi, siūlytina, kad įmonės dydis turi būti pakeistas tada, kada pateikiami objektyvus duomenys – tik taip bus išvengta galimų nemokumo administratoriaus teisių ir teisėtų interesų pažeidimų. Atsižvelgiant į nurodyta, siūlytina Atrankos taisyklių projekto 42 punktą išdėstyti taip: „*Teismas, nemokumo administratoriaus prašymu, patikslina juridinio asmens priskyrimą mažam, vidutiniam ar dideliam juridiniam asmeniui, patvirtinus kreditorių reikalavimus ir pagal galutinės bankroto ataskaitos duomenis iki sprendimo dėl juridinio asmens pabaigos priėmimo dienos.*“.

Atrankos taisyklių projekto 44 punkte numatyta: „*Tarnyba turi užtikrinti, kad atrankos programa veiktų nepertraukiamai ir AVNIS tvarkomi duomenys, pagal kuriuos nustatomos juridinius asmenis ir nemokumo administratorių veiklą apibūdinančių kriterijų reikšmės, būtų tikslūs, išsamūs ir nuolat atnaujinami.*“.

Vadovaujantis teisėkūros principais ir teisės technikos taisyklėmis siūlytina Atrankos taisyklių projekto 44 punktą išdėstyti taip: „*Tarnyba turi užtikrinti, kad atrankos programa veiktų nepertraukiamai ir AVNIS tvarkomi duomenys, pagal kuriuos nustatomos juridinius asmenis ir nemokumo administratorių veiklą apibūdinančių kriterijų reikšmės, būtų tikslūs, išsamūs ir ~~nuolat~~ atnaujinami realiu laiku.*“.

Atsižvelgiant į išdėstytą, Lietuvos administratorių rūmai ir Nacionalinė verslo administratorių asociacija teikia šį bendrą kreipimąsi atsakingoms institucijoms, kuriuo prašo įvertinti pateiktas pastabas bei suformuotus pasiūlymus.

Lietuvos administratorių rūmai
Prezidentas Tadas Kelpšas

Nacionalinė verslo administratorių asociacija

Prezidentas Gintaras Adomonis

**NACIONALINĖ BANKROTO ADMINISTRATORIŲ ASOCIACIJA
NATIONAL ASSOCIATION OF BANKRUPTCY ADMINISTRATORS**

Įmonės kodas: 300552852

Adresas korespondencijai: Laisvės al. 84-4, LT – 44250, Kaunas, Lietuvos Respublika

Tel./faks.: +370 37 204710, Mob. tel. +370 655 76086;

Svetainė: www.bankrotai.lt

El. paštas: info@bankrotai.lt

Ats. sąsk.: LT21 4010 0425 0107 5261 Luminor bankas

LT23 7230 0000 0060 6046 UAB Medicinos bankas

Lietuvos Respublikos Finansų ministerijai

2019-09-10 Nr. R-2019-09-10

Originalas nebus siunčiamas

**PASIŪLYMAI DĖL NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ ATRANKOS TAISYKLIŲ
PROJEKTO**

Nacionalinė bankroto administratorių asociacija (toliau – NBAA) el. paštu gavo Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos raštą dėl išvadų teikimo dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Nemokumo administratorių atrankos taisyklių patvirtinimo“ projekto (toliau – Projektas). Projektu siūlomos patvirtinti Nemokumo administratorių atrankos taisyklės (toliau – Atrankos taisyklių projektas), kurios pakeistų šiuo metu galiojančias Bankroto administratorių atrankos taisykles, patvirtintas 2014 m. liepos 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 647.

Atsižvelgdama į aukščiau nurodyta, NBAA teikia savo pastabas dėl Atrankos taisyklių projekto.

Nemokumo administratorių atrankos taisyklėmis siekiama skaidresnio, paprastesnio ir operatyvesnio bankroto bylų proceso skaidraus ir nešališko bankroto administratorių atrankos ir skyrimo proceso, šiam tikslui panaudojant kompiuterinę bankroto administratorių atrankos programą, kuri užtikrintų bankroto administratoriaus parinkimą konkrečioje byloje atsitiktine tvarka, atsižvelgiant į įmonės dydį ir veiklos ypatumus, administratorių darbo krūvio tolygumą bei laikantis įstatymuose numatytų draudimų tam tikram asmeniui administruoti konkrečią įmonę.

Deja tiek senos redakcijos tiek ir naujos redakcijos administratorių atrankos taisyklės ir kompiuterinė administratorių atrankos tvarka neužtikrina, kad minėti tikslai bus **pasiekti**:

1. Dėl programos netobulumo, sąmoningo ar ne tam tikrų pradinių duomenų suvedimo ar nesuvedimo į programą, atrankos programa skiria dideles (C) įmones patirties neturintiems (A lygio) administratoriams, paaiškėjus šiai aplinkybei administratorius nebuvo ir nebus neperskiriamas, t.y. didelę įmonę lieka administruoti patirties neturinti administratorius, nors

tai draudžia administratorių atrankos taisyklės ir Juridinių asmenų nemokumo įstatymas toliau - JANĮ).

Atrankos taisyklių 43 punkte nustatyta, kad „Jeigu bankroto proceso administravimo laikotarpiu juridinio asmens grupė pasikeičia, bankroto proceso administravimą tęsia paskirtas nemokumo administratorius, nepriklausomai nuo jo grupės.“ Tai reiškia, kad sudaroma galimybė A grupės administratoriams administruoti C grupės įmones, nors JANĮ tai draudžia, nes nustato, kad C grupės įmonei turi būti C grupės administratorius.

2. Atrankos programa administratoriaus atranką turėtų vykdyti atsižvelgiant į realų administratoriaus darbi krūvį FASĮS, ir akivaizdu, kad FASĮS pasiekus LASĮS, programa nebeturėtų šiam administratoriui skirti naujų įmonių, bet deja taip nėra. Programa gali paskirti bankrutuojančią įmonę administratoriui, kuris jau nebegali administruoti daugiau įmonių, nes tai draudžia taisyklės.
3. Naujos redakcijos atrankos taisyklėse nebeliko „nulinų įmonių“, tačiau palikta galimybė atrankos rodiklius įtakoti „nuliniais administratoriais“. Palikus galimybę atrankos rodikliais manipuliuoti per „nulinius administratorius“, administratoriaus paskyrimo skaidrumas apeinamas. Apėjimo būdai yra žinomi Valstybinei mokesčių inspekcijai prie LR FM ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Tarnyba). Tarnyba kosmetiniais administratorių etikos kodekso pakeitimais bandė spręsti problemą, deja nesėkmingai. Dalis bankroto administratorių kaip piktnaudžiavo įstatymo ir atrankos taisyklių spragomis, taip piktnaudžiauja toliau.

Manipuliacijos pavyzdys:

Fiziniai asmenys (10-30 fizinių bankroto administratorių (nulinų) sudarę grupę – toliau GRUPĖ) steigdami JURIDINIUS bankroto administratorius (X1, X2,... Xn) juose įsidarbina, tokiu būdu įgydami GERIAUSIUS atrankos rodiklius (30 administratorių, 0 administruojamų įmonių). Atrankos programa skiria įmonės įsteigtam JURIDINIAM bankroto administratoriui X1 VISAS įmones, kurioms keliamos bankroto bylos. Kada administratoriui X1 priskiriama pakankamai įmonių, GRUPĖ įsteigia JURIDNĮ administratorių X2. Vienas GRUPĖS administratorius paliekamas administratoriuje X1, kiti pereina į administratorių X2 ir viskas kartoja. Kai X2 administratoriuje prirenkama įmonių į jį priimamas X1 administratoriuje likęs darbuotojas, jam priskiriamos visos X1 ir X2

administratoriuje esančios įmonės. Toliau steigiamas X3 administratorius ir viskas kartojasi iš naujo. Tokiu būdu GRUPĖ steigdama neribotą kiekį JURIDINIŲ Xn administratorių realiai iškreipia tolygų ir teisingą įmonių paskirstymą tarp sąžiningai dirbančių administratorių. X1, X2 ir t.t. administratoriuose dirbantys fiziniai administratoriai viršija nustatytą LASIS ribą, tačiau įmonių perskirstymo mechanizmas nenumatytas.

1. Reglamentavimo prieštaravimas

1.1 Nepagrįstas juridinių asmenų pranašumas

Nuo 2015-01-01 įsigaliojusios Bankroto administratorių atrankos taisyklės (toliau -Taisyklės) yra prieštaringos - nesuderintos tiek atskiros šių Taisyklių normos, tiek ir jų atitiktis Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymui (toliau - **ĮBĮ**), ko pasekoje bankroto administratorių atranka vyksta neprognozuojamai, chaotiškai, yra neigiamai vertinama daugumos bankroto administratorių.

Pagal Taisyklių 24 p. Programa pagal įmonę ir kiekvieno administratoriaus veiklą apibūdinančių kriterijų reikšmės Taisyklėse nustatyta tvarka apskaičiuoja atrankoje dalyvaujančių administratorių leistiną darbo krūvį, nustato faktinį darbo krūvį ir, atsižvelgdama į Įstatyme ir Taisyklėse nustatytus atrankos prioritetus (eiliškumą), apskaičiuoja atrankos koeficientą. Pagal taisyklių 25 punktą Atrankos koeficientas apskaičiuojamas pagal formulę:

Atrankos koeficientas = Leistinas darbo krūvis – Darbo krūvis

Pagal taisyklėse ir JANĮ nustatytus veiklos rūšies arba bankroto proceso vykdymo ypatumus ir įmonių grupes, taip pat įmonę ir administratoriaus veiklą apibūdinančių kriterijų suderinamumą parenka įmonės administratorių, kurio leistino ir faktinio darbo krūvių skirtumas yra didžiausias.

Tačiau darbo krūvis fiziniams ir juridiniams asmenims nustatomas skirtingai, o būtent: fiziniams asmenims tai yra „nemokumo administratoriaus fizinio asmens darbo krūvis – visų bankroto procesų, kuriuos jis administruoja kaip nemokumo administratorius fizinis asmuo, arba bankroto procesų, kuriuos jis administruoja kaip nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojas ir (ar) vadovas, suma“ (Taisyklių 11.1 p.), o juridiniam asmeniui - nemokumo administratoriaus juridinio asmens vadovo ir darbuotojų nemokumo administratorių darbo krūvių, apskaičiuotų šio punkto 11.1 papunktyje nustatyta tvarka, suma, padalinta iš nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojų (ir vadovo) nemokumo administratorių skaičiaus“ (Taisyklių 11.2 p.). Iš esmės fiziniam bankroto administratoriui reikšmingas io faktinis (realus) darbo krūvis, tuo tarpu juridiniam administratoriui svarbus - nominalus (teorinis) darbo krūvis, kai neatsižvelgiama į realu atskiru darbuotoju (fiziniu bankroto administratorių) užimtumą.

Tačiau juridinis asmuo savo esme yra fizinius bankroto administratorius vienijantis subjektas.

Kvalifikacijos egzaminą laiko tik fiziniai asmenys, licencija, išduodama, atsižvelgiant į fizinių asmenų atitikimą įstatyme keliamiems reikalavimams, bankroto procedūras betarpiškai vykdo būtent fiziniai asmenys.

Įvertinus šiuos aspektus, spręstina, kad darbo krūvis turi būti vertinamas ne juridiniam asmeniui kaip vienetui, o būtent konkretiems fiziniams bankroto administratoriams, kurie vykdo bankroto procedūras. Arba Juridinio administratoriaus darbo krūvis turi būti skaičiuojamas vertinant ne visų Juridiniame asmenyje dirbančius fizinius administratorius, o tik tuos, kurie realiai vykdo bankroto procedūras.

Be kita ko, problema yra ne tik paties darbo krūvio skaičiavimo skirtingumas, priklausomai nuo teisinės formos, bet ir to paties bankroto administratoriaus skirtingas traktavimas, priklausomai nuo to, ar jis dalyvauja atrankoje kaip fizinis asmuo, ar kaip juridinis asmuo (juridinio asmens darbuotojas).

Taisyklių 14 punkte nurodyta, kad Atsižvelgiant į darbo patirties reikšmes, nustatomos šios nemokumo administratorių grupės:

14.1. A grupė – kai darbo patirtis sudaro nuo 0 iki 10 sąlyginių bankroto procesų;

14.2. B grupė – kai darbo patirtis sudaro nuo 10,5 iki 100 sąlyginių bankroto procesų;

14.3. C grupė – kai darbo patirtis sudaro 100,5 ir daugiau sąlyginių bankroto procesų.

Taigi labai akivaizdi yra Fizinio asmens diskriminacija, kadangi fizinis bankroto administratorius norėdamas pasiekti C grupę reikia pabaigti 100,5 ir daugiau sąlyginių bankrotų (fizinis administratorius tai turi padaryti vienas pats), o Juridinis bankroto administratorius turėdamas, sakysim 10 fizinių A grupės administratorių, tai gali padaryti 10 kartų greičiau. Kiekvienas iš dešimties A grupės administratorius, dirbantis Juridiniame administraciniame, baigęs 10 sąlyginių bankroto procesų lieka A grupės administratoriumi, tačiau Juridinis administratorius jau tampa C grupės administratoriumi. Iš esmės patirtį sukaupia fiziniai administratoriai, o ne Juridinis administratorius. Todėl Juridinio administratoriaus grupė turėtų būti nustatoma išvedant vidurkį dalinant visų Juridiniame asmenyje dirbančių fizinių administratorių baigtų sąlyginių bankrotų sumą padalinus iš Juridiniame asmenyje dirbančių fizinių administratorių skaičiaus, kurių baigtų sąlyginių procesų skaičius daugiau už „0“.

Esant šiam reglamentavimui juridinis asmuo dėl sumavimo greičiau pasieks aukštesnę grupę, nors atskiri atitinkamo juridinio asmens darbuotojai gali ir visai neturėti patirties ar turėti jos ne pakankamai.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai kad tas pas fizinis administratorius gali dirbti keliuose Juridiniuose administraciniuose su „nuliniu“ krūviu ir taip įtakoti atrankinį dydį.

Taigi, juridinių asmenų dalyvavimas atrankoje lemia tai, kad atskirų fizinių bankroto administratorių darbo krūvis bei administravimo patirtis iš esmės tampa kintamu (manipuliuojamu) dydžiu ir juridiniai asmenys įgyia nepagrįstą pranašumą fizinių asmenų atžvilgiu (jie gali susimažinti savo atrankinį dydį pasamdydami daugiau darbuotojų, suteikti

darbuotojams aukštesne grupe ir pan.).

1.2 Nepagrįstas krūvio (ne)skaičiavimas

Taisyklėse įtvirtinta tvarka, skirta nustatyti administratorių faktiniam darbo krūviui, taip pat turi akivaizdžių trūkumų, dėl kurių realus krūvis nėra nustatomas, o priešingai - daugeliu atveju nepagrįstai sumažinamas arba nepagrįstai padidinamas.

Nors Taisyklių 6 p. nustato, kad Programa pagal įmonę ir kiekvieno administratoriaus veiklą apibūdinančių kriterijų reikšmes Taisyklėse nustatyta tvarka apskaičiuoja atrankoje dalyvaujančių administratoriųleistiną darbo krūvį, nustato faktinį darbo krūvį ir, atsižvelgdama į Įstatyme ir Taisyklėse nustatytus atrankos prioritetus (eiliškumą),

Taisyklių 38 p. įtvirtinta, kad: „Teismas vykdo nemokumo administratoriaus atranką, kai įsitikina, kad bus keliama juridinio asmens bankroto byla.“ Taigi, pagal Taisyklės administratoriaus darbo krūvis padidinamas ne tada, kai įsiteisėja nutartis iškelti bankroto bylą (kas būtų logiška), o tada, kai Teismas įsitikina, kad bus keliama juridinio asmens bankroto byla, tačiau nenurodoma, per kiek laiko, po teismo įsitikinimo, kad bankroto byla bus keliama, teismas privalo iškelti bankroto bylą, ir kad darbo krūvis yra padidinamas net ir tuomet jei yra apskundžiama nutartis dėl bankroto bylos iškėlimo. Taisyklėse nėra numatyta, kada sumažinamas darbo krūvis jei Apeliacinis teismas panaikina nutartį iškelti įmonei bankroto bylą. Mūsų manymu darbo krūvis turi būti padidinamas tik po nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo.

Prie esamo reglamentavimo, administratoriaus darbo krūvis yra padidinamas ir gana ilgą laiką, kuris, bylai pasiekus apeliacinę instanciją, gali trukti ir iki metų, praranda galimybę būti paskirtu kitos įmonės administratoriumi, t.y. administratoriui iki metu laiko gali būti taikomas ribojimas (padidintas FASIS) dėl įmonės, kurios jis faktiškai neadministravo ir niekados neadministruos.

1.3 Kontrolės ir skaidrumo nepakankamas buvimas

Bankroto bylos nagrinėjamos viešai (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 9 str.), atitinkamai ir visa išnagrinėtos civilinės bylos medžiaga yra vieša ir su ja susipažinti gali ir byloje nedalyvavę asmenys. Jie turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka daryti bylos medžiagos kopijas ir išrašus. Tokią teisę šie asmenys įgyja, kai sprendimas ar teismo procesą užbaigianti nutartis įsiteisėja, o jeigu byla gali būti nagrinėjama kasacine tvarka, - ją išnagrinėjus kasacine tvarka arba pasibaigus apskundimo kasacine tvarka terminui (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 10 str. 1 d.).

Taigi, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas įpareigoja, kad viešai išnagrinētu bylu medžiaga būtų vieša ir prieinama visiems norintiems su ja susipažinti asmenims.

Taisyklų 45 p. nustatyta, kad Nepažeisdama asmens duomenų apsaugos Tarnyba užtikrina duomenų apie atrankos vykdymo eigą prieinamumą nemokumo administratoriams. Tačiau iš turimos informacijos administratoriai galės matyti tik tų atrankų rezultatus ir duomenis, kuriose dalyvavo.

Taisyklėse nėra nurodyta kokius duomenis už kokį laikotarpį bus galima matyti, tai paliekama spręsti Tarnybai, kuri neaišku kokiais kriterijais vadovaudamasi ir kokių norminiu aktu nustatys kokius duomenis ir kokie administratoriai galės matyti.

Apibendrinant galima teigti, kad taisyklės prieštarauia Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 9-10 str., kadangi administratoriaus paskyrimas ir su tuo susiję duomenys yra bankroto bylos medžiaga, su kuria kodeksas suteikia teisę susipažinti visiems to pageidaujantiems asmenims.

Be to, tokia tvarka apskritai kelia abejonių administratoriaus skyrimo skaidrumu bei tinkamu Programos veikimu - nėra suprantama, kodėl duomenys, kurie turėtų būti vieši, yra įslaptinami, kokių pagrindų ribojama administratorių ir kitų asmenų teisė susipažinti su šiais duomenimis.

Šias abejones sustiprina tas faktas, kad Programos duomenys ne tik įslaptinti, bet ir nepakankamai kontroliuojami bei fiksuojami. Nepaisant Specialiųjų tyrimų tarnybos išvados apie nepakankamą duomenų kontrolę, nuo pat Programos veikimo 2015 m. nėra imtasi jokių papildomu veiksmu, kad Programa ir jos duomenys būtų kontroliuojami, fiksuojami ir viešai prieinami.

2. Praktikoje kylančios problemos

Dėl ydingo reglamentavimo kai kurie administratoriai administruoja šimtus „nulinių“ įmonių ir vis tiek išlaiko pranašumą prieš administratorius, kurie faktiškai neadministruoja nei vienos įmonės. Be to, kad faktiškai neužimti administratoriai objektyviau vykdytų procedūras, kyla ir antra problema - neturėdami jokio darbo jie bus priversti nutraukti šią veiklą.

Be to, dėl juridinių bankroto administratorių galimybės lengvai „koreguoti“ darbo krūvį, pasamdant daugiau darbuotojų, fiziniai asmenys iš esmės tampa nekonkurencingi ir yra priversti arba įsidarbinti juridiniuose asmenyse, arba nutraukti veiklą, kas taip pat laikytina smulkiųjų verslininkų (fizinį bankroto administratorių) diskriminacija.

Pažymėtina, kad galimybės piktnaudžiauti atranka dėl netinkamų atrankos kriterijų yra pripažintos ir Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - Ministerijos), kuri kartu su raštu Dėl

bankroto administratorių atrankos pateikė lentelę „Administratorių atrankos problemos“ ir paminėjo *inter alia* tokias problemas kaip juridinių asmenų piktnaudžiavimas darbo krūviu, fizinių asmenų piktnaudžiavimas darbo krūviu (laikinais perleidžiant savo administruojamas įmones kitiems juridinio asmens darbuotojams), nepagrįstas juridinių asmenų pranašumas prieš fizinius asmenis ir pan.

Minėtoje lentelėje netgi pažymėta, kad absoliučią daugumą atrankų (73 proc.) laimi juridiniai asmenys, nors jie sudaro tik 37 proc. visų administratorių (63 proc. - fiziniai asmenys). Taigi, 37 proc. administratorių laimi 73 proc. atrankų.

Ta pati problema pripažinta ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - Tarnybos) 2018-03-08 Administratorių veiklos priežiūros ataskaitoje Nr. D4-463, kurioje taip pat minima, kad siekiama nesąžiningomis priemonėmis pasigerinti Atrankos rodiklius ar išvengti jų sumažėjimo (Ataskaitos 28 p.).

Tarnyba yra pastebėjusi, kad masiškai daugėja juridinių bankroto administratorių, kurių įsteigimas iškreipia atrankos sistemos tinkamą veikimą. Nuo to, kai įsigaliojo atrankos taisyklės (2015-01-01) buvo įsteigti 185 juridiniai bankroto administratoriai, kurie įrašyti į asmenų teikiančių bankroto administravimo, paslaugas sąrašą, kai tuo tarpu fizinių bankroto administratorių asmenų į tą patį sąrašą įrašyta tik 50. Daugelio įsteigtų juridinių bankroto administratorių buveinės registruotos tais pačiais adresais ir jiems vadovauja tas pats vadovas. Taigi, akivaizdu, kad juridiniai bankroto administratoriai steigiami tikslu iškreipti atrankos sistemos duomenis ir įgyti pranašumą.

Juridinių asmenų galimybė keisti savo darbo krūvį (jį mažinant) ne kartą tapo piktnaudžiavimo objektu netgi tokiomis formomis kaip vykdant įmonių reorganizacijas ir perleidžiant administruojamas įmones naujai įsteigtiems juridiniams asmenims. Dėl minėto įvykio buvo skirta drausminė nuobauda, taip pat surašytas Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2018-07-26 raštas Dėl juridinio bankroto administratoriaus įmonės reorganizavimo atskyrimo būdu ir tokio administratoriaus vykdomų bankroto administravimo procedūrų.

Taigi, akivaizdu, kad juridinio asmens darbo krūvio skaičiavimas iš esmės yra ydingas ir jokio realaus darbo krūvio nerodo.

Iš viešai prieinamų duomenų matyti, kad įmonės darbuotojų skaičius ėmė sparčiai augti nuo 2015 m. vasario, kas leidžia manyti, kad darbuotojų skaičiaus augimą nuo 2 iki 18 lėmė ne kas kita kaip 2015-01-01 įsigaliojusios Bankroto administratorių atrankos taisyklės.

Kitas neigiamas aspektas - būtent įsigaliojus Bankroto administratorių atrankos taisyklėms fiziniu bankroto administratorių darbo užmokesčiai pasiekė rekordines žemumas, nes, kain jau minėta, savarankiškai konkuruoti jie nebegali, o įmonėse jiems dažnai mokama tik už licenciją (ne faktinį darbą). Tokiu būdu ne tik prarandamas pragyvenimo šaltinis, bet apskritai krenta profesijos

prestižas, geriausi specialistai ieško geriau apmokamų darbo vietų.

Be to, kad juridiniai asmenys įsigaliojus Bankroto administratorių atrankos taisyklėms tapo privilegijuotais fizinių asmenų atžvilgiu, jų atsakomybės apimtis yra kur kas mažesnė - dauguma juridinių asmenų yra ribotos civilinės atsakomybės (UAB, MB ir pan.), o fiziniai asmenys atsako visu savo turtu (neribotos atsakomybės).

Pastebėta, kad daugėja situacijų, kai to paties juridinio asmens įgalioti asmenys atstovauja vienaip ar kitaip susijusias bendroves ir sudaro abejonių keliančias taikos sutartis, priima kitus galimai kreditorių interesus pažeidžiančius sprendimus.

Atrankos Taisyklių iš esmės įslaptinti bankroto bylos duomenys (dalyje dėl administratorių atrankos) ne tik sudaro sąlygas piktnaudžiauti atranka bei kelia nepasitikėjamą atrankos sistema, tačiau netgi tiesiogiai prieštarauja aukščiausios teisinės galios teisės aktui - Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksui.

3. Siūlomi sprendimai

NBAA vertinimu, būtina skubiai spręsti iki šiol praktikoje kylančią problemą -pašalinti nepagrįstą juridinių asmenų pranašumą prieš fizinius bankroto administratorius, vykdant atranka Bankroto administratorių atrankos kompiuterine programa (toliau - Atrankos programa).

To paties fizinio asmens dalyvavimas atrankose keliuose skirtinguose Juridiniuose administratoriuose ne tik nesažiningai didina galimybes būti paskirtu nemokumo administratoriumi, bet iškreipia visą atrankos sistemos esmę, nes, dalyvaujant kaip įmonės įgaliotam asmeniui, minėto fizinio nemokumo administratoriaus kategorija (grupė) priklauso nuo juridinio asmens, kuriame jis dirba, kategorijos (grupės). Tokiu būdu nei vieno bankroto proceso nepabaigęs fizinis nemokumo administratorius gali dalyvauti kaip C grupės administratorius ir būti paskirtas administruoti C grupės administratoriams priskirtinas (stambias) įmones.

Kadangi darbuotojas, atsakingas už juridinio asmens nemokumo procesų administravimą, skiriamas ne teismo, o darbdavio (juridinio asmens administracijos), tai jis yra visiškai priklausomas nuo darbdavio ir negali išlikti nepriklausomu bei nešališkai ir nesuinteresuotai vykdyti procedūras ar atsisakyti vykdyti procedūras, kurioms vykdyti neturi pakankamai patirties bei žinių (tarkim, priklauso A grupei, o darbdavys nurodo administruoti stambią įmonę) arba kurių negalėtų administruoti dėl savo užimtumo (itin didelio darbo krūvio).

Dėl to atitinkamą fizinį asmenį, atsižvelgiant į ii apibūdinančius požymius (grupe, patirti, užimtumą ir pan.) turi skirti būtent teismas, o ne darbdavys. Tai yra svarbu taip pat ir dėl to, kad ne teismo paskirtas darbuotojas, atsakingas už juridinio asmens nemokumo procesų administravimą, neturi jokių garantijų dėl galimybės tęsti procedūras ir dėl to gali būti veikiamas ne tik vadovo, bet ir

įmonės savininkų (dalyvių), kuriems net nekeliamas reikalavimas turėti nemokumo administratorių licencijas.

Praktikoje pastebimos situacijos, kai juridiniai asmenys tampa prekybos objektu, o tai sudaro galimybes asmenims, suinteresuotiems bankroto proceso eiga, nusipirkti juridinio asmens akcijas ir daryti įtaką bankroto procesui - asmuo įsigijęs juridinį bankroto administratorių gali keisti direktorių (vietoj patyrusio administratoriaus (vadovo) priimti neturintį patirties, pvz. su A kategorija), atleisti visus darbuotojus (apimant labiau patyrusius fizinius nemokumo administratorius) ir priimti naujus (mažiau patyrusius, priklausančius žemesnei grupei), patikėti stambių įmonių administravimą A kategoriją turintiems fiziniams nemokumo administratoriams arba šališkiems fiziniams nemokumo administratoriams.

Padarius iš esmės nedidelius, bet esmingus Bankroto administratorių atrankos taisyklių pakeitimus atrankoje dalyvauti ne juridinis asmuo (kaip vienetas), bet būtent atskiri jo darbuotojai (kaip darbuotojai, atsakingi už juridinio asmens nemokumo proceso administravimą). Tokios atrankos metu turėtų būti atsižvelgiama į konkrečius darbuotoją, atsakingą už juridinio asmens nemokumo procesu administravimą, apibūdinančius požymius, o administratoriaus grupę turėtų būti nustatoma pagal minėto darbuotojo grupę, kas pašalintų jau minėtą problemą, kad realiai procedūras vykdo tik fiziniai asmenys, tačiau skiriant juridinį asmenį teismas negali dalyvauti darbuotojo, atsakingo už juridinio asmens nemokumo procesą administravimą, atrankoje.

Siūlomos Taisyklių korekcijos pašalintų riziką, kad bankrutuojančiai įmonei bus paskirtas per mažą kvalifikaciją turintis darbuotojas, atsakingas už juridinio asmens nemokumo procesą administravimą, taip pat eliminuotų juridinio asmens galimybes "persikirstyti" administruojamas įmones tarp darbuotojų, paveikti atsakingų darbuotojų sprendimus ir pan.

Pažymėtina, kad atrankų vykdymas pagal darbuotojus, atsakingus už juridinio asmens nemokumo procesą administravimą, nepažeistų juridinių asmenų teisių, kadangi darbo santykiai su tam tikru juridiniu asmeniu negali pakeisti fizinio nemokumo administratoriaus kvalifikacijos (pagal kurią administratorius priskiriamas tam tikrai grupei) ar jo užimtumo -įstatymu imperatyviai apibrėžtu požymiu. Tuo tarpu "automatinis" fizinio asmens grupės ar užimtumo keitimas pagal jo darbdavį pažeidžia individualiai veikiančių fizinių nemokumo administratorių teises bei apskritai diskredituoja Atrankos taisykles, paverčia administratorių skirstymą į grupes ir jų užimtumo vertinimą niekiniu.

Pastebėtina, kad pati Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2018-07-26 rašte Dėl juridinio bankroto administratoriaus įmonės reorganizavimo atskyrimo būdu ir tokio administratoriaus vykdomų bankroto administravimo procedūrų nurodė, kad: *Administratoriams nenumatyta teisė perleisti savo teisių dėl specifinio jų*

*atrankos ir skyrimo proceso, kuris pagal galiojantį teisinį reguliavimą yra susijęs su konkrečia bankrutavusio asmens pažymiu ir konkrečių bankrotą administruoti siekiančių asmenų savybių bei jų kvalifikacijos vertinimu". Nors ši išvada pasiekta dėl vieno juridinio bankroto administratoriaus teisių perleidimo kitam juridiniam bankroto administratoriui, bet ji *mutatis mutandis* turėtų būti taikoma ir juridinio bankroto administratoriaus teisių perleidimui fiziniam bankroto administratoriui ar atvirkščiai, t.y. C grupei priskirtas juridinis bankroto administratorius logiškai negali A grupei priskirto fizinio bankroto administratoriaus (savo darbuotojo) „perkelti“ į C grupę, vien sudarius su juo darbo sutartį, kadangi dėl darbo sutarties sudarymo minėto administratoriaus savybės bei kvalifikacija nesikeičia.*

Taigi, atrankų vykdymas pagal fizinius asmenis - veikiančius individualiai ar kaip darbuotojus, atsakingus už juridinio asmens nemokumo procesų administravimą, logiškas ir dėl to, kad būtent fiziniai asmenys laiko atitinkamą kvalifikacijos egzaminą ir betarpiškai vykdo procedūras pagal savo sugebėjimus bei patirtį.

Taip pat būtina suderinti Taisyklės su Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 9-10 str., užtikrinant galimybę visiems suinteresuotiems asmenims matyti visus atrankų duomenis. Pažymėtina, kad toks suderinimas netgi nereikalautų didesnių laiko ar lėšų resursų (užtenka paprasto perprogramavimo).

Asociacijos prezidentas

G. Grinius

Lauras Bartninkas, tel. 865576086, el p. lbartninkas@gmail.com arba info@bankrotai.lt, faksas 8-37 204710.

NEMOKUMO IR VERSLO ADMINISTRATORIŲ ASOCIACIJA

j. a. k. 304500415, adresas: Savanorių pr. 262-105, LT-50204 Kaunas
tel/faks. 8-37 229886, el. p. verslo.vrc@gmail.com

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybai
Prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

Audito, turto vertinimo ir nemokumo valdymo skyrius
Skyriaus vedėjai
p. Siuzanai Ščerbinai-Dalibagienei

Atskaitomybės, audito, turto vertinimo ir nemokumo politikos departamentas
Departamento direktorei
p. Ingridai Muckutei

DĖL NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ ATRANKOS TAISYKLIŲ PROJEKTO

2019-09-10
Kaunas

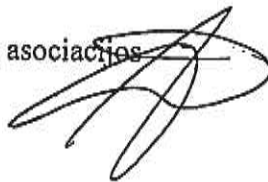
Nemokumo ir verslo administratorių asociacija (NVAA) siūlo Nemokumo administratorių atrankos taisyklių projektą. Pagrindiniai skirtumai siūlomame projekte nuo projekto, kurį siūlė Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo tarnyba (toliau-Tarnyba), yra šie:

1. Siūlome atsisakyti nemokumo administratorių skirstymo į kategorijas. Tai sąlygojama tuo, kad įmonės kategoriją nustato teismas. Dažniausiai klaidingai. Vadinasi dažnai papuola administruoti įmonės tiems nemokumo administratoriams, kurie "neturėtų" administruoti, jei būtų šventai laikomasi Tarnybos siūlomo projekto. Bet pati Tarnyba pripažįsta: jeigu didelę įmonę gauna administruoti nemokumo administratorius be patirties, naujas administratorius nėra ieškomas;
2. Vertinant tą faktą, kad fizinis nemokumo administratorius turės pasirinkti darbo formą – dirbti asmeniškai ar per juridinį asmenį, siūlome naujai skaičiuoti leistiną nemokumo administratoriaus darbo krūvio ribą, (žr. 16 p.);
3. Tiksliname sąlygas, kurioms esant juridinis nemokumo administratorius gali būti atrinktas administruoti bankroto procesą (žr. 21 p.);
4. Siūlome įvesti kai kurias atrankos sistemos veikimo kontrolės nuostatas (žr. 37-40 p.);
5. Siūlome, kad naujos atrankos taisyklės įsigaliotų nuo 2020 m. sausio 1 d.

PRIDEDAMA:

Nemokumo administratorių atrankos taisyklių projektas.

Pagarbiai,
Nemokumo ir verslo administratorių asociacijos
Direktorius Vytautas Česonis

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2019 m.

d. nutarimu Nr.

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ ATRANKOS TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Nemokumo administratorių atrankos taisyklėse (toliau – Taisyklės) reglamentuojama nemokumo administratoriaus atrankos kriterijų reikšmės, nemokumo administratoriaus atranka, sutikimo-deklaracijos pateikimas ir nemokumo administratoriaus skyrimas administruoti teismo tvarka vykdomą juridinio asmens bankroto procesą, naudojantis nemokumo administratorių atrankos programa (toliau – atrankos programa).

2. Atrankos programa yra integruota Audito, vertinimo ir nemokumo informacinės sistemos (toliau – AVNIS) dalis.

3. Atrankos programoje naudojami AVNIS duomenys.

4. Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatyme (toliau – Įstatymas).

II SKYRIUS NEMOKUMO ADMINISTRATORIAUS ATRANKOS KRITERIJŲ REIKŠMĖS

PIRMASIS SKIRSNIS JURIDINĮ ASMENĮ APIBŪDINANČIŲ KRITERIJŲ REIKŠMĖS

5. Juridinį asmenį, kuriam keliama nemokumo byla, (toliau – juridinis asmuo) apibūdinančių kriterijų reikšmės yra šios:

5.1. juridinio asmens turtas:

5.1.1. mažas – turto vertė neviršija 30 tūkst. eurų;

5.1.2. vidutinis – turto vertė yra didesnė kaip 30 tūkst. eurų, bet neviršija 300 tūkst. eurų;

5.1.3. didelis – turto vertė yra didesnė kaip 300 tūkst. eurų;

5.2. juridinio asmens kreditorių skaičius:

5.2.1. mažas – iki 40 kreditorių;

5.2.2. vidutinis – nuo 41 iki 80 kreditorių;

5.2.3. didelis – 81 kreditorius ir daugiau;

5.3. juridinio asmens kreditorių reikalavimų dydžiai:

5.3.1. mažas – kreditorių reikalavimai neviršija 30 tūkst. eurų;

5.3.2. vidutinis – kreditorių reikalavimai yra didesni kaip 30 tūkst. eurų, bet neviršija 300 tūkst. eurų;

5.3.3. didelis – kreditorių reikalavimai yra daugiau kaip 300 tūkst. eurų;

5.4. taikoma jurisdikcija:

5.4.1. teritorinė;

5.4.2. tarptautinė.

6. Juridinis asmuo atrankos programoje pagal Taisyklių 5.1–5.3 papunkčiuose nustatytas kriterijų reikšmes yra priskiriamas šioms juridinių asmenų grupėms:

6.1. mažas juridinis asmuo – kai atitinka ne mažiau kaip dvi reikšmes iš mažo turto dydžio, mažo kreditorių skaičiaus ir mažo reikalavimų dydžio reikšmių;

6.2. vidutinis juridinis asmuo – kai atitinka ne mažiau kaip dvi reikšmes iš vidutinio turto dydžio, vidutinio kreditorių skaičiaus ir vidutinio reikalavimų dydžio reikšmių;

6.3. didelis juridinis asmuo – kai atitinka ne mažiau kaip dvi reikšmes iš didelio turto dydžio, didelio kreditorių skaičiaus ir didelio reikalavimų dydžio reikšmių.

7. Jeigu juridinis asmuo neatitinka bent dviejų juridinio asmens grupei taikomo atitinkamo turto dydžio, kreditorių skaičiaus ir reikalavimų dydžio reikšmių, jis priskiriamas atitinkamai juridinio asmens grupei tik pagal turto dydžio reikšmę.

8. Jeigu bankroto bylai taikoma tarptautinė jurisdikcija, pagal Taisyklių 6 punktą mažai arba vidutinei grupei priskirtas juridinis asmuo atitinkamai priskiriamas vidutinio arba didelio juridinio asmens grupei.

9. Juridinių asmenų apibūdinančių kriterijų reikšmes nustato ir atrankos programoje nurodo teismas nemokumo bylos iškėlimo nagrinėjimo metu surinkęs informaciją apie juridinį asmenį, taip pat iš valstybės institucijų tvarkomų registų ir informacinių sistemų, kuriuose kaupiama informacija apie juridinių asmenų turtą ir įsipareigojimus.

10. Juridinių asmenų bankroto procesai vykdomi ne teismo tvarka skaičiuojami pagal Taisyklėse nustatytas juridinių asmenų apibūdinančių kriterijų reikšmes.

ANTRASIS SKIRSNIS

NEMOKUMO ADMINISTRATORIAUS VEIKLĄ APIBŪDINANČIŲ KRITERIJŲ REIKŠMĖS

11. Darbo krūvis – nemokumo administratoriaus administruojamų bankroto procesų (vykdomų teismo ir ne teismo tvarka), išreikštų sąlyginiais bankroto procesais, skaičius:

11.1. nemokumo administratoriaus fizinio asmens darbo krūvis – visų bankroto procesų, kuriuos jis administruoja kaip nemokumo administratorius fizinis asmuo, arba bankroto procesų, kuriuos jis administruoja kaip nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojas (ar vadovas), suma;

11.2. nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbo krūvis – nemokumo administratoriaus juridinio asmens vadovo ir darbuotojų nemokumo administratorių darbo krūvių, apskaičiuotų šio punkto 11.1 papunktyje nustatyta tvarka, suma, padalinta iš nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojų (ir vadovo) nemokumo administratorių skaičiaus, administruojančių nors vieną nemokią įmonę, išskyrus tuos juridinius asmenis, kuriems dar nėra

paskirta nei viena įmonė.

12. Atrankos programoje nemokumo administratorių darbo krūviui įvertinti naudojamas išvestinis vienetas – sąlyginis bankroto procesas.

13. Sąlyginiai bankroto procesų dydžiai išreiškiami taip:

13.1. mažo juridinio asmens bankroto procesas prilyginamas 1 sąlyginiam bankroto procesui;

13.2. vidutinio juridinio asmens bankroto procesas prilyginamas 2 sąlyginiams bankroto procesams;

13.3. didelio juridinio asmens bankroto procesas prilyginamas 4 sąlyginiams bankroto procesams.

14. Galiojančios poveikio priemonės – Įstatymo nustatyta tvarka nemokumo administratoriui skirto įspėjimo reikšmė nemokumo administratoriaus atrankoje nustatyta Taisyklių 27.1 papunktyje.

15. Nemokumo administratorius, kuriam Įstatymo nustatyta tvarka apribota teisė būti paskirtam nemokumo administratoriumi administruoti naujus juridinių asmenų bankroto procesus, nemokumo administratorius atrankoje nedalyvauja poveikio priemonės galiojimo laikotarpiu.

16. Nemokumo administratoriui yra nustatomas leistinas darbo krūvis, kuris priklauso nuo nemokumo administratorių darbo krūvio vidurkio ir parodo didžiausią leistiną administruoti juridinių asmenų skaičių (toliau – leistinas darbo krūvis), kuris apskaičiuojamas sekančiai:

Nemokumo administratorių darbo krūvio vidurkis (**leistina darbo krūvio riba**) = Nemokumo administratorių administruojamų sąlyginių įmonių skaičius / nemokumo administratorių (fizinių + juridinių), turinčių CA draudimą, skaičius.

III SKYRIUS

NEMOKUMO ADMINISTRATORIAUS ATRANKA

17. Nemokumo administratorių atrankoje dalyvauja visi nemokumo administratoriai pateikę Tarnybos nustatytos formos sutikimus-deklaracijas.

18. Atrankos programa atranka nemokumo administratorių, kurio atrankos koeficiento reikšmė yra didžiausia.

19. Atrankos koeficientas apskaičiuojamas pagal formulę:

$$\text{Atrankos koeficientas} = \text{Leistinas darbo krūvis} - \text{Faktinis darbo krūvis}$$

Nemokumo administratoriams *juridiniams asmenims*:

Leistinas darbo krūvis paskaičiuotas pagal 16 p. sąlygas;

Faktinis darbo krūvis – paskaičiuotas pagal 21.3 p. sąlygas

20. Nemokumo administratoriai su didžiausiu atrankos koeficientu atrankos programoje parenkami šiuo eiliškumu:

20.1 neturi galiojančio įspėjimo;

20.2. nemokumo administratorius, kuriam paskutinis administruoti paskirtas bankroto procesas buvo paskirtas anksčiausiai.

21. Nemokumo administratorius juridinis asmuo gali būti atrinktas administruoti bankroto procesą, tik jeigu yra tenkinamos šios sąlygos:

21.1. jo sutikime-deklaracijoje nurodyto darbuotojo nemokumo administratoriaus kaip nemokumo administratoriaus fizinio asmens darbo krūvis neviršija jo (kaip nemokumo administratoriaus fizinio asmens) leistinos darbo krūvio ribos;

21.2. jeigu nors vieno juridinio asmens darbuotojo – nemokumo administratoriaus faktinis darbo krūvis viršija leistiną darbo krūvį, juridinis asmuo eliminuojamas iš atrankos, kol faktinė situacija nepasikeis.

21.3. *Juridinio asmens faktinis darbo krūvis* yra apskaičiuojamas faktiškai administruojamų sąlyginių įmonių skaičių dalinant iš faktiškai administruojančių nemokumo administratorių skaičiaus. Nemokumo administratoriai, turintys nulinį administruojamų įmonių skaičių į faktinio juridinio asmens darbo krūvio skaičiavimą neįtraukiami, išskyrus atvejus, kai juridinis nemokumo administratorius administruoja mažiau įmonių, ne turi fizinių nemokumo administratorių - darbuotojų.

IV SKYRIUS SUTIKIMO-DEKLARACIJOS PATEIKIMAS IR NEMOKUMO ADMINISTRATORIAUS SKYRIMAS

22. Atrankos programoje teismas nurodo šią informaciją apie juridinį asmenį:

22.1. juridinio asmens kodas, pavadinimas, adresas (buveinė);

22.2. teismas, kuriame keliama arba iškelta bankroto byla, bankroto bylos numeris ir teisėjas, nagrinėjantis prašymą iškelti nemokumo bylą arba nagrinėjantis bankroto bylą;

22.3. bankroto proceso stadija, kurioje parenkamas nemokumo administratorius:

22.3.1. bankroto proceso pradžia;

22.3.2. juridinis asmuo yra bankrutuojantis;

22.3.3. juridinis asmuo yra likviduojamas dėl bankroto;

22.4. juridinį asmenį apibūdinančių kriterijų duomenys;

22.5. numatomas bazinis atlygis už bankroto proceso administravimą nemokumo administratoriui;

22.6. žyma, jei juridinio asmens turto nepakanka bankroto proceso administravimo išlaidoms apmokėti ir bankroto procesas būtų vykdomas prisiimant bankroto proceso administravimo išlaidų riziką.

23. Teismas, atrankos programoje pateikęs Taisyklių 22 punkte nurodytą informaciją, nurodo datą, nuo kurios nemokumo administratoriai gali teikti sutikimus-deklaracijas.

24. Nemokumo administratorius, pageidaujantis administruoti juridinio asmens bankroto procesą, per 14 dienų nuo teismo nustatytos datos pateikia sutikimą-deklaraciją per AVNIS.

25. Jeigu bankroto bylą ketinama kelti juridiniam asmeniui, kurio turto nepakanka bankroto

proceso administravimo išlaidoms apmokėti, nemokumo administratorius sutikimą-deklaraciją gali pateikti per 30 dienų nuo teismo nustatytos datos.

26. Nemokumo administratorius juridinis asmuo sutikime-deklaracijoje turi nurodyti darbuotoją nemokumo administratorių, kuris bus paskirtas administruoti juridinio asmens bankroto procesą.

27. Jeigu sutikimas-deklaracija užpildytas netinkamai, nemokumo administratorius apie tai informuojamas per AVNIS ir nurodomos užpildymo klaidos.

28. Nemokumo administratorius per AVNIS gali atsiimti pateiktą sutikimą-deklaraciją iki sutikimo-deklaracijos pateikimo termino pabaigos.

29. Atrankoje neturi teisės dalyvauti juridinio asmens procesą, kuriam renkamas nemokumo administratorius, administravę (atsistatydinę ar atstatydinti) nemokumo administratoriai.

30. Nemokumo administratorių atranka ir skiria bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas, o jeigu bylą nagrinėja teisėjų kolegija, – teisėjų kolegijos pirmininkas.

31. Teismas vykdo nemokumo administratoriaus atranką, kai įsitikina, kad bus keliama juridinio asmens bankroto byla.

32. Prieš paskirdamas atrankos programos atrinktą nemokumo administratorių teismas vertina, ar nėra įstatyme nustatytų aplinkybių, dėl kurių atrinktas nemokumo administratorius negalėtų būti paskirtas.

33. Jeigu teismas nustato, kad yra įstatyme nustatytų aplinkybių, dėl kurių nemokumo administratorius negali būti paskirtas, tuomet paskiria kitą nemokumo administratorių pagal atrankos programoje nustatytą eiliškumą.

34. Teismas veiksmus, nustatytus Taisyklių 31–33 punktuose, vykdo tą pačią dieną.

35. Teismas patikslina juridinio asmens priskyrimą mažam, vidutiniam ar dideliam juridiniam asmeniui, patvirtinus kreditorių reikalavimus ir pagal galutinės bankroto ataskaitos duomenis iki sprendimo dėl juridinio asmens pabaigos priėmimo dienos.

36. Jeigu bankroto proceso administravimo laikotarpiu juridinio asmens grupė pasikeičia, bankroto proceso administravimą tęsia paskirtas nemokumo administratorius, nepriklausomai nuo jo grupės.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

37. Tarnyba turi užtikrinti, kad atrankos programa veiktų nepertraukiamai ir AVNIS tvarkomi duomenys, pagal kuriuos nustatomos juridinius asmenis ir nemokumo administratorių veiklą apibūdinančių kriterijų reikšmės, būtų tikslūs, išsamūs ir nuolat atnaujinami.

38. Tarnyba turi užtikrinti, kad atrankos programos veikimas atitiktų informacinės ir kibernetinės saugos standartus (pvz.: ISO 27001, 27002, ANSI, ISA, IEC ir kt.).

39. Tarnyba, kartu su Nemokumo rūmais, iki 2020.02.01 privalo sukurti atrankos sistemos, kaip AVNIS sistemos posistemės, veikimo priežiūros komitetą. Šį komitetą turi sudaryti ne mažiau 5 asmenys. Į komitetą privalo būti įtraukti 3 Nemokumo administratorių rūmų paskirti asmenys.

40. Nepažeisdama asmens duomenų apsaugos, Tarnyba užtikrina kad kiekvienas nemokumo

administratorius matytų visas atrankas, vykdytas naudojantis Atrankos programa pasirinktu laikotarpiu, nepriklausomai nuo to, ar dalyvavo atskirų įmonių atrankoje.

41. Taisyklės įsigalioja 2020.01.01.

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2019-11- Nr.

Į 2019-10-07 Nr. (6.2E-02)-6K-1905202

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2019 M. RUGSĖJO 4 D. NUTARIMO NR. 924 „DĖL ĮGALIOJIMŲ SUTEIKIMO ĮGYVENDINANT LIETUVOS RESPUBLIKOS JURIDINIŲ ASMENŲ NEMOKUMO ĮSTATYMĄ“ PAKEITIMO“ PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija gavo išvadai gauti pateiktą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugsėjo 4 d. nutarimo Nr. 924 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymą“ pakeitimo“ projektą (toliau – Projektas). Pagal kompetenciją įvertinę Projektą teikiame pastabas ir pasiūlymus:

1. Projekto teisinis pagrindas yra Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – Įstatymas) 131 straipsnio 5 dalis, pavedanti Lietuvos Respublikos Vyriausybei patvirtinti Nemokumo administratoriaus profesinės civilinės atsakomybės privalomojo *draudimo tvarkos aprašą* (toliau – Aprašas). Visgi pastebėtina, kad Vyriausybei nėra pavedama nustatyti draudimo sutarties sąlygų, asmenų pareigų įvykus draudžiamajam įvykiui (Aprašo VIII skyrius ir kitos nuostatos), nedraudžiamųjų įvykių (Aprašo 8 punktas) ir kitų imperatyvių draudimo sąlygų. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad Apraše galėtų būti įtvirtinamos tik Įstatymą įgyvendinančios nuostatos.

2. Siūlytina Apraše vengti perteklinių, Įstatymą pakartojančių nuostatų, pavyzdžiui, Aprašo 4 punkto (Įstatymo 131 straipsnio 1 dalis), Aprašo 5.3, 5.4 papunkčių (Įstatymo 5 punktas), Aprašo 9 punkto (Įstatymo 131 straipsnio 2 dalis), Aprašo 28 punktas dubliuoja Civilinio kodekso 6.1013 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą reguliavimą, o 29 punktas – Civilinio kodekso 6.1013 straipsnio 2 dalį ir kt. Esant poreikiui (pavyzdžiui, Aprašo 4, 9 punktai), siūlytina teikti nuorodas į konkrečius įstatymo straipsnius.

3. Aprašo 5 punkte ir 5.4 papunktyje vienodintinos vartojamos formulotės „neteisėti veiksmai (veikimas, neveikimas)“ ir „neteisėtų veiksmų“.

4. Aprašo 6 punktas yra perteklinis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies atžvilgiu.

5. Pagal Įstatymo 131 straipsnio 3 dalį „draudžiamuoju įvykiu laikomi draudimo sutarties galiojimo metu nemokumo administratoriaus atlikti *neteisėti veiksmai* (veikimas, neveikimas), administruojant nemokumo, fizinio asmens bankroto procesus, kurie yra pagrindas atsirasti nemokumo administratoriaus civilinei atsakomybei“. Pastebėtina, kad nurodomi neteisėti veiksmai apima tiek galimą tyčią, tiek neatsargumą, todėl Aprašo 8 punkto nuostatos, išskiriančios nedraudiminius įvykius, gali būti vertinamos kaip siaurinančios įstatymines nuostatas. Pastebėtina, kad atleidimą nuo draudimo išmokos mokėjimo reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.1014 straipsnis, kurio 1, 2, 6 dalys, numato galimybę atleidimo

nuo draudimo išmokos mokejimo atvejus nustato *įstatymo lygmens* teisės aktai (o ne žemesnės galios teisės aktais).

6. Atsižvelgiant į Aprašo 1 punkte pateikiamą nemokumo administratoriaus sąvokos sutrumpinimą, siūlytina tikslinti Aprašo 10.3 papunktį ir jame minėti „administratorių skaičių“. Be to, pastebėtina, kad administratoriumi laikomi arba savarankiškai veikla besiverčiantys fiziniai asmenys (kurie savarankiškai ir draudžiasi), arba juridinis asmuo (kuris veikia ne per administratorius (savarankiškus ūkinės veiklos subjektus), o per darbuotojus). Juridinių asmenų nemokumo įstatyme (119 straipsnio 3 punktas) vartojama konstrukcija asmuo „įgijęs teisę administruoti nemokumo procesus Lietuvos Respublikoje“. Atsižvelgiant į tai, svarstyтина, ar šiuo atveju neturėtų būti vartojama konstrukcija „darbuotojai, įgiję teisę administruoti nemokumo procesus Lietuvos Respublikoje“.

7. Svarstyтина, kaip būtų nustatomas draudimo įmokos dydis pagal Aprašo 46 punktą „už nepanaudotą draudimo sutarties galiojimo laikotarpį“, ar būtų išskaičiuojamos išlaidos, nurodytos Aprašo 48 punkte, ir pan.

8. Aprašo 52 punkto atsisakyтина kaip neturinčio pridėtinės vertės.

9. Siūlytina papildyti Projekto teikimą, jame nurodant, kad taip pat bus pripažįstamas netekusiu galios ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2016 m. balandžio 26 d. įsakymas „Dėl bankroto administratoriaus profesinės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo“ Nr. 1K-143.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lukiškių g. 2, Vilnius

2019-10-18 Nr. 19-S-10.18

DĖL NEMOKUMO ADMINISTRATORIAUS PROFESINĖS CIVILINĖS ATSAKOMYBĖS PRIVALOMOJO DRAUDIMO TVARKOS APRAŠO PROJEKTO

Lietuvos draudikų asociacija, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos finansų ministerijos derinimui pateiktą *Nemokumo administratoriaus profesinės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo tvarkos aprašo projektą* (toliau – Projektas), teikia savo pastabas.

Projekto 5 punkte yra įtvirtinamas nemokumo administratoriaus profesinės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo draudžiamąjį įvykių apibrėžimas:

„5. Draudžiamuoju įvykiu laikomi draudimo sutarties galiojimo metu administratoriaus atlikti neteisėti veiksmai (veikimas, neveikimas), administruojant nemokumo procesus, kurie yra pagrindas atsirasti administratoriaus civilinei atsakomybei, ir draudėjui ar draudikui, pareikštas reikalavimas atlyginti žalą, atitinkantis visas šias sąlygas:

5.1. pareikštas asmens, kuris Apraše nurodytomis sąlygomis įgyja teisę į draudimo išmoką dėl jam draudėjo neteisėtais veiksmais administruojant nemokumo procesus padarytos žalos;

5.2. pareikštas kaip rašytinė pretenzija (rašytinės pretenzijos pareiškimu laikomas ir ieškinio dėl draudėjo neteisėtais veiksmais padarytos žalos atlyginimo pateikimas teismui);

5.3. pareikštas dėl žalos, kuri padaryta draudėjo neteisėta veika administruojant nemokumo procesus draudimo sutarties galiojimo metu, net jei žala atsirado pasibaigus draudimo sutarties galiojimui;

5.4. pareikštas dėl draudėjo neteisėtų veiksmų, atliktų administruojant nemokumo procesus.“

Pagal siūlomas 5.3 papunkčio formuluotes, sudarydama tokią draudimo sutartį, draudimo bendrovė prisiimtų neribotą ir iš esmės neprognozuojamą riziką, kadangi jai tektų atlyginti žalą, nepriklausomai nuo to, koks laikotarpis būtų praėjęs po draudimo sutarties galiojimo pasibaigimo. Todėl, jeigu būtų priimtos, tokios nuostatos ženkliai ribotų draudimo paslaugą siūlančių draudimo bendrovių skaičių, o taip pat darytų neigiamą įtaką paslaugos kainai. Atkreipiame dėmesį, kad šiuo metu galiojančios *Bankroto administratoriaus profesinės civilinės atsakomybės atliekant įmonių bankroto procedūras privalomojo draudimo taisyklės* (toliau – Taisyklės), patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2016 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 1K-143, nustato kiek kitokį teisinį reguliavimą.

Taisyklių 4 punktas apibrėžia sąlygas, kurias turi atitikti pareikštas reikalavimas atlyginti žalą. Taisyklių 4.3 papunktis neriboja žalos atsiradimo laikotarpio ir nurodo, kad reikalavimas turi būti pareikštas dėl žalos, kuri padaryta draudėjo neteisėtais veiksmais draudimo sutarties galiojimo metu, **net jei žala atsirado pasibaigus draudimo sutarties galiojimui** (analogiškai kaip Projekto 5.3 papunktyje). Tačiau Taisyklių 4.5 papunktis papildomai apriboja reikalavimo pareiškimo terminą, nustatydamas, kad reikalavimas turi būti pareikštas draudimo laikotarpiu (draudimo sutarties galiojimo metu arba per šalių nustatytą ne trumpesnį kaip vienu metų terminą po sutarties galiojimo pabaigos).

Taigi, Taisyklėse šiuo metu yra nustatytas **minimalus** vienerių metų po sutarties galiojimo pabaigos reikalavimo pareiškimo terminas, kuriam praėjus žala nebebūtų atlyginama. Esant poreikiui, draudimo sutarties šalys gali susitarti dėl ilgesnio termino, tačiau toks susitarimas neabejotinai turėtų įtakos paslaugos kainai. Dėl šios priežasties, manome, jog **nei žalos atsiradimo laikotarpio, nei reikalavimo pareiškimo termino neribojančios** siūlomos Projekto nuostatos nėra teisingos nemokumo administratorių atžvilgiu, kadangi šios nuostatos ne tik reikšmingai apribos draudimo paslaugą teikiančių subjektų ratą, bet ir ženkliai didins paslaugos kainą.

Taip pat pažymėtina, kad teisės aktuose, reglamentuojančiuose kitus profesinės civilinės atsakomybės privalomuosius draudimus, **žalos atsiradimo laikotarpis ir reikalavimo pareiškimo terminas yra ribojami**. Pavyzdžiui, tiek *Advokatų profesinės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo taisyklės* (8.3, 8.4 p.), tiek *Notarų profesinės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo taisyklės* (8.3, 8.4 p.), tiek *Antstolių profesinės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo taisyklės* (6, 8.3, 8.4 p.) numato, jog žala turi atsirasti, o reikalavimas turi būti pareikštas draudimo sutarties galiojimo metu arba per šalių nustatytą laikotarpį, ne trumpesnę kaip vieneri metai nuo draudimo sutarties pabaigos.

Atsižvelgiant į visą, kas išdėstyta, siūlome taisyti Projekto 5 punktą taip:

„5. Draudžiamuoju įvykiu laikomi draudimo sutarties galiojimo metu administratoriaus atlikti neteisėti veiksmai (veikimas, neveikimas), administruojant nemokumo procesus, kurie yra pagrindas atsirasti administratoriaus civilinei atsakomybei, ir draudėjui ar draudikui, pareikštas reikalavimas atlyginti žalą, atitinkantis visas šias sąlygas:

5.1. pareikštas asmens, kuris Apraše nurodytomis sąlygomis įgyja teisę į draudimo išmoką dėl jam draudėjo neteisėtais veiksmais administruojant nemokumo procesus padarytos žalos;

5.2. pareikštas kaip rašytinė pretenzija (rašytinės pretenzijos pareiškimu laikomas ir ieškinio dėl draudėjo neteisėtais veiksmais padarytos žalos atlyginimo pateikimas teismui);

5.3. pareikštas dėl žalos, kuri padaryta draudėjo neteisėta veika administruojant nemokumo procesus draudimo sutarties galiojimo metu, ~~net jei žala atsirado pasibaigus draudimo sutarties galiojimui, atsiradusios draudimo sutarties galiojimo metu ir (ar) per šalių nustatytą laikotarpį, ne trumpesnę kaip vieneri metai nuo draudimo sutarties pabaigos;~~

5.4. pareikštas dėl draudėjo neteisėtų veiksmų, atliktų administruojant nemokumo procesus;

5.5. reikalavimas pareikštas draudimo sutarties galiojimo metu ir (ar) per šalių nustatytą laikotarpį, ne trumpesnę kaip vieneri metai nuo draudimo sutarties pabaigos.“

Projekto 8 punktas apibrėžia nemokumo administratoriaus profesinės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo nedraudžiamuosius įvykius. Neturime pastabų pateiktam nedraudžiamųjų įvykių sąrašui, tačiau siūlytume papildyti jį dar keliais atvejais, kada padaryta žala neturėtų būti atlyginama:

„8.1. <...>

8.10. draudėjo vėlavimo atlikti sutartyje ir (ar) įstatyme numatytus veiksmus;

8.11. informacijos apie asmenį, jo privatų gyvenimą, įmonių, įstaigų, organizacijų veiklą viešo paskelbimo ir (ar) panaudojimo savanaudiškais tikslais, bendrojo duomenų apsaugos reglamento pažeidimo;

8.12. žalos, padarytos dėl programinės įrangos ir visų rūšių mikroprocesorių ir tokius mikroprocesorius turinčių sistemų, įskaitant kompiuterius, sutrikimų, atsiradusių ne dėl draudėjo ir

(ar) jo darbuotojų kaltės, tame tarpe ir dėl žalos, kuri atsirado kaip trečiųjų asmenų tyčinė veikos pasekmė įsilaužus į pastarąsias sistemas."

Projekto 9 punkte teigiama, jog: „<...> Dėl draudžiamąjo įvykio išmokėjus draudimo išmoką ir sumažėjus minimaliai draudimo sumai, administratorius privalo per vieną mėnesį apsidrausti profesinę civilinę atsakomybę, kad būtų atkurta privalomoji minimali draudimo suma." Manome, kad toks reguliavimas suinteresuotų šalių patiriamų kaštų ir gaunamos naudos prasme yra netikslingas ir siūlytume jo atsisakyti. Ši nuostata sąlygoja laiko ir finansines sąnaudas nemokumo administratoriams, kadangi po kiekvieno draudžiamąjo įvykio jie turi koreguoti draudimo sumą likusiam sutarties galiojimo laikotarpiui, tačiau įmoka už šį laikotarpį draudimo bendrovės vis tiek skaičiuojama kaip metinei draudimo sutarčiai. Tokios nuostatos taikymas sukelia nemažus administracinius kaštus ir draudimo bendrovei.

Taip pat norėtume atkreipti dėmesį į tai, kad šiuo metu bankroto ir restruktūrizavimo procesus administruojančius asmenis rinkoje draudžia tik kelios draudimo bendrovės. Tai lėmė valstybės nustatytas šios veiklos reguliavimas, kuris dėl vienokių ar kitokių priežasčių nėra patrauklus draudimo paslaugų teikėjams. Atsižvelgus į išsakytas pastabas ir pakoregavus siūlomą nemokumo administratoriaus profesinės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo veiklos reguliavimą, dalis paslaugos šiuo metu neteikiančių draudimo bendrovių dar kartą apsvarstytų savo galimybes dalyvauti šio draudimo veikloje.

Pagarbiai

Direktorius

Andrius Romanovskis

LIETUVOS BANKAS

Lietuvos Respublikos
finansų ministerijai

Nr.
I 2019-10-07 Nr. 6K-1905202

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos bankas susipažino su Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugsėjo 4 d. nutarimo Nr. 924 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymą“ pakeitimo“ projektu ir informuoja, kad pastabų ar pasiūlymų šiam projektui neturi.

Valdybos narys

Marius Jurgilas

Darius Andriukaitis, tel. +370 668 77 048, el. p. DAndriukaitis@lb.lt

Centrinis bankas, Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius, tel. (8 5) 268 0029, faks. (8 5) 268 0038, el. p. info@lb.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188607684

Informacija apie asmens duomenų apsaugą pateikta <https://www.lb.lt/lt/asmens-duomenu-apsauga>